

BELÜGYMINISZTERIUM

KÖZFoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárság

Beszámoló a 2017. évi közfoglalkoztatásról

Készült

a Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási Statisztikai, Elemzési és Monitoring Főosztályán

Főosztályvezető

Busch Irén

Készítette

Ignits Györgyi

Mód Péter

Nagy Ágnes

Varga Livia

2018. június „ „

Tartalomjegyzék

1) Bevezetés.....	4
2) Vezetői összefoglaló.....	5
3) A munkaerőpiac 2017-es folyamatainak áttekintése.....	8
4) Az Európai Bizottság országjelentésének megállapításai valamint országspecifikus ajánlásai a közfoglalkoztatással kapcsolatban.....	14
5) Definíciók.....	15
6) Támogatási szabályok.....	16
7) Közfoglalkoztatási rendszert érintő jogszabályi változások 2017-ben.....	21
8) A közfoglalkoztatás főbb létszámadatai.....	24
9) Álláskeresők aktiválása a közfoglalkoztatás keretében.....	27
10) A közfoglalkoztatás létszámadatai a fontosabb társadalmi-demográfiai mutatók szerint.....	32
11) Közfoglalkoztatottak képzése.....	38
12) A közfoglalkoztatás területi jellemző.....	42
13) Járási startmunka mintaprogramok.....	55
14) Civil szervezetek és egyházak a közfoglalkoztatásban.....	66
15) Országos közfoglalkoztatók.....	70
16) A közfoglalkoztatásra fordított költségek.....	73
17) Közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam.....	78
18) Közfoglalkoztatottak jellemző munkakörei.....	81
19) A fontosabb mintaprogramok jellemzői.....	85
20) A közfoglalkoztatottak számára kiadott nyílt-piaci munkaközvetítések számának alakulása.....	101

1) Bevezetés

Jelen tanulmány célja a **2017. év közfoglalkoztatással összefüggő folyamatainak a bemutatása**. Egy összefoglaló, alapvetően a leíró statisztika eszközeivel operáló elemzésnek szánjuk a jelentést, amely foglalkozik a közfoglalkoztatás rendszerének sajátosságaival, a támogatások jellemzőivel, a résztvevők, a foglalkoztatók és a programok bemutatásával. Az elemzés kiindulópontja, hogy elhelyezi a közfoglalkoztatást a munkaerő-piaci folyamatokban, azok viszonyrendszerében. Bemutatjuk a gazdasági, társadalmi változások közfoglalkoztatási rendszerre gyakorolt hatását, azt hogy ezek a folyamatok a rendszer folyamatos változását, illetve finomhangolását segítik elő.

Az elmúlt években a közfoglalkoztatás jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a **segélyalapú társadalmat munkaalapú társadalom váltsa fel Magyarországon**. A közfoglalkoztatást a Kormány egy olyan **átmeneti foglalkoztatásnak** tekinti, amely segély helyett munkát és fizetést biztosít az álláskeresők számára. Célja az elsődleges munkaerő-piaci integráció és reintegráció, a tartósan munka nélkül lévők aktiválása által.

A közfoglalkoztatás 2017-es évét **egyértelműen és alapjaiban befolyásolta a nyílt munkaerőpiac helyzete, az általánosan jelentkező, már a közfoglalkoztatásban is tapasztalható munkaerőhiány, valamint a gazdaság élénkülésével folyamatosan csökkenő álláskeresői létszám, a megfelelő, végzettséggel, képzettséggel rendelkező, motivált, dolgozni képes és akaró álláskeresői munkaerő egyre szűkülő létszáma**.

2) Vezetői összefoglaló

Magyarország **munkaerő-piaci mutatói a 2017-ben folyamatos javulást mutattak** és hazánk uniós tagországok közötti pozíciója is kedvezően alakult az elmúlt években. A 2017-es adatok szerint a **magyar foglalkoztatási ráta a 20-64 évesek körében 73,3%-ot tett ki**, amellyel az uniós rangsor közép- mezőnyébe kerültünk. Minden iskolai végzettségi csoport foglalkoztatottságában fokozatos növekedés volt tapasztalható az elmúlt években, kiemelendő a legfeljebb alacsony végzettségűek esetében mért – egy év alatt- 3,1%-pontos növekedés.

A közfoglalkoztatási létszámok csökkenése miatt megszűnt a közfoglalkoztatásnak a foglalkoztatás növekedésében játszott szerepe. A trendforduló 2016-ban következett be, ugyanis ez év III. negyedévtől kezdve a közfoglalkoztatottak száma alatta maradt az előző év azonos időszakának létszámhoz képest. **A foglalkoztatás növekedésének ezért ettől kezdve kizárólag az elsődleges munkaerő-piaci foglalkoztatottság növekedése a forrása.**

A közfoglalkoztatás igen eltérő szerepet játszik a területileg jelentősen differenciált hazai munkaerőpiacon. A közfoglalkoztatottak foglalkoztatottakon belül mért részaránya országosan 4,4% volt, megyei szinten 0,2% és 16,1% között szóródott 2017-ben. 2016 októberében a Baranya megyei sellyei járásban minden 3. foglalkoztatott közfoglalkoztatottként dolgozott, ami a legmagasabb az ország járásai között. 30%-os volt a foglalkoztatottakon belül a közfoglalkoztatásban dolgozók aránya ezen kívül az Encsi (Borsod-Abaúj Zemplén megye) és a Fehérgyarmati (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) járásokban is.

2017-ben a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma 179,5 ezer fő volt. 19,7 százalékkal kevesebb, mint az előző évben. A közfoglalkoztatási létszámok előző év azonos időszakához vett csökkenése április hónaptól jelentősebb. Az új közfoglalkoztatási ciklus márciusától induló programjai a korábbi évnél kisebb létszámokkal indultak, s nemcsak a szerződésekben támogatott létszámok csökkenése figyelhető meg, de a létszámok feltöltése is jobban elhúzódott. Mind az álláskereső, mind a közfoglalkoztatottak közül az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni tudók kiáramlása azt eredményezte, hogy az álláskeresői regiszterben ragadó állomány összetétele a foglalkoztathatóság szempontjából romlott, s azok ragadnak a rendszerben – így a közfoglalkoztatásban is-, akik kimozdítása a szervezet részéről egyre nehezebb feladat.

A megelőző évhez hasonlóan 2017-ben is a hosszabb idejű közfoglalkoztatás keretében működő programok jelentették a közfoglalkoztatás legnagyobb létszámot felölelő típusát. A közfoglalkoztatottak átlagos létszámának több mint négytizede (43,6%) hosszabb idejű közfoglalkoztatásban dolgozott, ötödük (19%) országos közfoglalkoztatási programokban, további 37,5 százalékuk pedig startmunka mintaprogramokban talált állást.

2016 és 2017 között csökkent mind a közfoglalkoztatottak, mind pedig az álláskereső létszáma. Az álláskereső létszáma az előző évi 90,2 százalékára, a közfoglalkoztatottaké

a 2016-os 80,3 százalékára esett vissza 2017-ben. Ez eredményezte azt, hogy 41,6-ról 38,8-re csökkent a közfoglalkoztatás aktiválási rátája.

2016 és 2017 között az idősebb korcsoportok felé tolódott el a kormegoszlás, a legfiatalabbak csoportja csökkent a legnagyobb mértékben 10,2 százalékról 7,2 százalékra és **a legidősebbek aránya nőtt a legnagyobb mértékben.** Erősödött a közfoglalkoztatásban a **nőtöbblet** is. A közfoglalkoztatásban munkát találók **többsége** 2017-ben is **szakmai végzettség nélküli, alacsonyan iskolázott** személy volt. A közfoglalkoztatottak közel felének (46 %) legmagasabb iskolai végzettségét az általános iskola jelentette. További tizedrészüik (9,7 %) még 8 általánossal sem rendelkezett.

A közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzések 2013 és 2015 között a TÁMOP 2.1.6 keretében, 2016-2017-ben pedig a GINOP 6.1.1. program keretében valósultak meg. **2017-ben a GINOP 6.1.1. program keretében 30 487 egyéni képzési támogatási szerződést kötöttek** a járási hivatalok, ez némileg csökkent a 2016-os résztvevők létszámához (34 882) képest. Az átlagos képzési időtartam 3,8 hónap volt 2017-ben. A képzések között a legnagyobb részt az OKJ képesítések teszik ki, közel 60%-a a képzésben résztvevőknek ilyen típusú képesítést szerzett.

A közfoglalkoztatottak lakóhelye szerinti vizsgálat jól tükrözi a program területi célzottságát, a hátrányos gazdasági és foglalkoztatási helyzetű területekre koncentrálódó működést. A legfejlettebb régiókban (Közép-Magyarországon, valamint Közép- és Nyugat-Dunántúl megyéiben) élő közfoglalkoztatottak együttesen a közfoglalkoztatás átlagos létszámának 13,9 százalékát tették ki 2017-ben. Ez az érték 2016-ban közel hasonló mértékű (15,2%) volt. A programban részt vevő személyek 17,9 százaléka rendelkezett Borsod-Abaúj-Zemplén megyei lakhellyel 2017-ben, s további 17,5 százalék volt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei lakos.

A közfoglalkoztatottak **88,4 százaléka vagy gazdasági, munkaerő-piaci szempontból kedvezőtlen helyzetű településen él, vagy rendkívül alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik.** A közfoglalkoztatottak 46,1 százaléka esetén mindkét, az elhelyezkedést erősen megnehezítő feltétel fennáll.

A startmunka mintaprogramok átlagos létszáma 2017-ben 67,3 ezer fő volt, amely az előző évhez képest 20,8 százalékos csökkenést mutat. A mintaprogramokban foglalkoztatottak 38,9 százaléka a mezőgazdasági pillér programjaiban vett részt.

A civil és nonprofit szervezetek valamint az egyházak közfoglalkoztatásban betöltött szerepe évről évre növekszik E szervezetek nemcsak szakmai - szervezeti háttérükkel, de sok esetben elköteleződésükkel tudják segíteni a közfoglalkoztatási programok működtetését. 2016-ban, a teljes év átlagában 21,0 ezer fő vett részt nonprofit, civil és egyházi szervezeteknél közfoglalkoztatásban. **2017-ben az a létszám 21,7 ezer fő volt.** Ebben a foglalkoztatói szegmensben tehát nem csökkent a közfoglalkoztatottak száma 2017-ben. A civil, nonprofit és egyházi szervezetek 2017-ben összesen 2706 közfoglalkoztatási szerződést

kötöttek a megyei és járási kormányhivatalokkal. A szerződések többsége viszont kifejezetten kis létszámú, néhány fő támogatására irányult.

A 2017. év programjaiban 217 szerződést kötöttek a foglalkoztatók országos közfoglalkoztatási programok indítására. Az országos közfoglalkoztatási programokban a **Vízügyi Igazgatóságok** a legnagyobb közfoglalkoztatók: **11,4 ezer fős** átlagos állományi létszám dolgozott e foglalkoztatói körben 2017-ben, ami az országos közfoglalkoztatás 33,4%-át jelenti. Második legnagyobb csoportot a **nonprofit szervezetek** jelentik, itt éves átlagban **7,1 ezer fő** közfoglalkoztatott dolgozott. További több mint **4,4 ezer főt az állami erdőgazdaságok**, csaknem **3,7 ezer főt az egyéb költségvetési szervek**, **2,6 ezer főt a rendészeti és büntetés-végrehajtási szervek** és két ezer főt a vízgazdálkodási társulatok.

A közfoglalkoztatási programok egy főre eső havi költségei 95 és 117 ezer forint között mozogtak a 2017-ben véget ért programok esetében. A járási mintaprogramok esetén 9,8 százalékkal, az országos programok esetén 4,1 százalékkal haladta meg az egy főre eső havi átlagos költség az összes programra vetített 106,2 ezer forintos értéket. **A közfoglalkoztatás költségeinek döntő többségét az alkalmazottak munkabére és annak költségei tették ki.** A munkabér és járulékai a teljes, 2017-ben lezárt programokra eső költségek 84,5 százalékát jelentették. A közfoglalkoztatási kiadások további 5,6 százaléka beruházási kiadás, 6,2 százaléka kis és nagy értékű tárgyi eszköz volt, további 3,7 százaléka pedig egyéb költségekhez tartozott.

A közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam 2017-ben egy közfoglalkoztatott esetén átlag **7,5 hónap volt**, a 2016. évi 7,8 évi hónappal szemben.

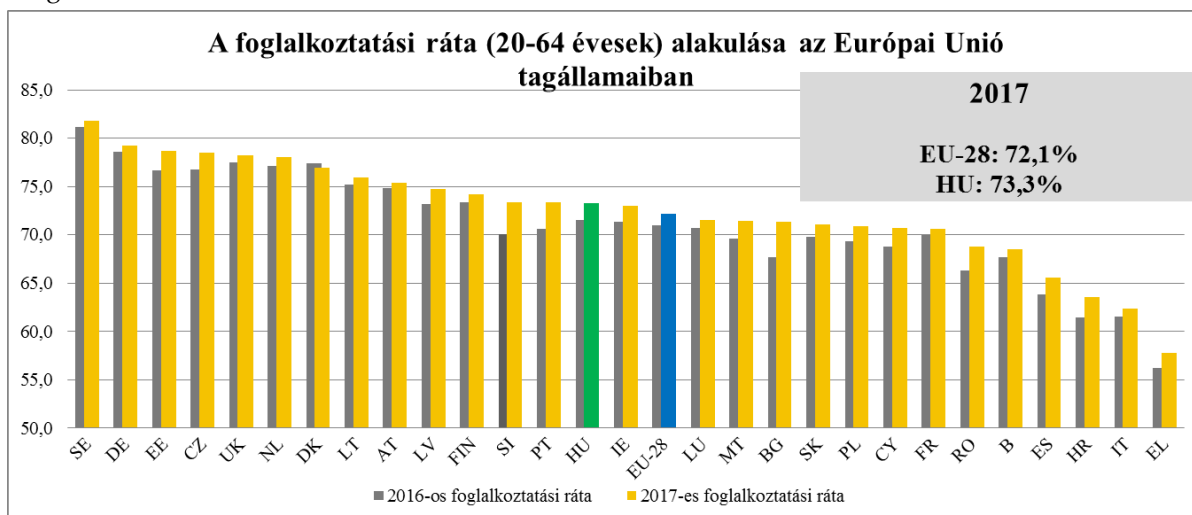
A közfoglalkoztatásban dolgozók **munkaköre többnyire** (közel 80%-a) valamilyen **szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozás**. Irodai és ügyviteli munkakörben a közfoglalkoztatottak 6,3%-a dolgozott 2017-ben, emellett magasabb aránnyal (6,1%-kal) jellemezhetőek még az egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások. A többi foglalkozási főcsoport aránya ennél alacsonyabb.

2017-ben összesen **19,4 ezer esetben adtak ki közvetítőlapot a közfoglalkoztatottak részére elsődleges munkapiaci állásokra**, amely 14,5 ezer egyént takar. A 19,4 ezernek 10,2%-a (2,0 ezer darab) eredményezett sikeres közvetítést. A sikeres közvetítések 63,2%-a nem támogatott (kivéve EFO-t) állásra irányult a vizsgált időszakban, 11,1%-uk irányult egyszerűsített foglalkoztatásba, míg 24,5%-uk támogatott állásra (ezek bértámogatással, bérköltség-támogatással betöltött állások voltak).

3) A munkaerőpiac 2017-es folyamatainak áttekintése

Magyarország munkaerő-piaci mutatói a **2017-es évben folyamatos javulást mutattak** és hazánk uniós tagországok közötti pozíciója is kedvezően alakult az elmúlt években. A nemzetközi összehasonlításban 2017-es adatok szerint **a magyar foglalkoztatási ráta a 20-64 évesek körében 73,3%-ot tett ki**, amellyel az uniós rangsor közép- mezőnyébe kerültünk, meghaladva az uniós átlagot, míg 7 évvel korábban a sereghajtó országok között voltunk. A 2017-es adatok szerint a 28-as rangsorban jelenleg a 14. helyen áll Magyarország a foglalkoztatási rátát tekintve.

1. grafikon:

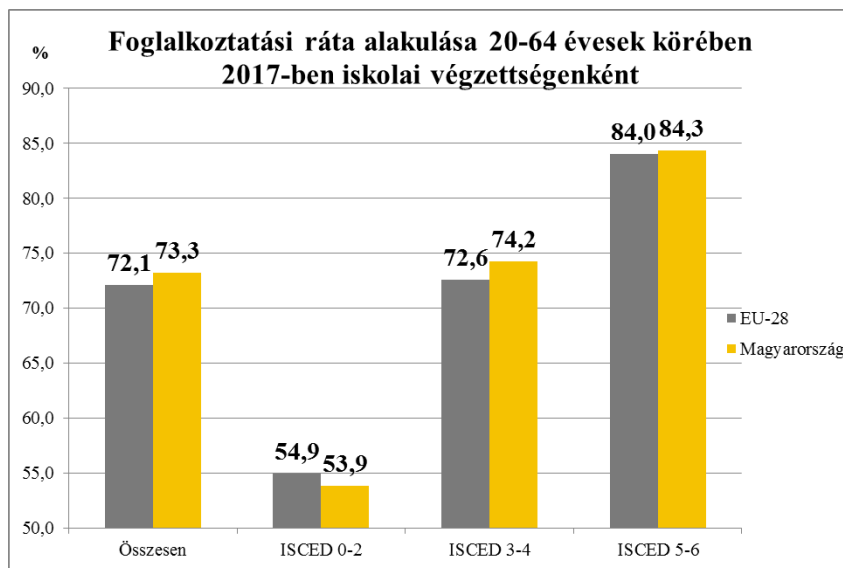
Forrás: Eurostat

A foglalkoztatás szintje a 20-64 évesek körében 2016. II. negyedévben haladta meg először az uniós átlagot (HU: 71,4%, EU-28: 71,1%), majd fokozatosan nőtt a különbség, a jelenlegi eltérés mértéke 1,1%-pont, de a férfiak körében még nagyobb, 3,1 %-pont. A 20-64 éves férfi népesség körében mért foglalkoztatási ráta az EU2020 célok között vállalt 75%-os célértéket (81,0%) is meghaladta.

Az iskolai végzettségenkénti különbségek továbbra is igen jelentősek. A felsőfokú végzettségű, 20-64 évesek foglalkoztatási rátája 84,3%, míg a legfeljebb általános iskolát végzetteké 53,9%.

Minden végzettségi csoport foglalkoztatottságában fokozatos növekedés volt tapasztalható az elmúlt években, **kiemelendő a legfeljebb alacsony végzettségűek esetében mért – egy év alatt- 3,1%-pontos növekedés**, szemben a többi csoportban megfigyelt legfeljebb 2 %-pontos értékkel. Az uniós átlagtól való eltérés mértéke is egyre inkább csökkent a legfeljebb alacsony végzettségűek csoportjának foglalkoztatási rátájában, 2017-ben ez a különbség 1 %-pontra mérséklődött. Az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatási szintjében mért különbség az uniós országok átlaga és a magyar érték között 2007-ben még 19,6 %-pontot tett ki. A közfoglalkoztatás megjelenése előtt azonban a foglalkoztatás növekedéséből ezek az alacsony képzettségű csoportok nem tudták kivenni a részüket, így ez a növekedés a korábbi évekkel összehasonlítva példátlanul mondható.

2. grafikon:

Forrás: Eurostat

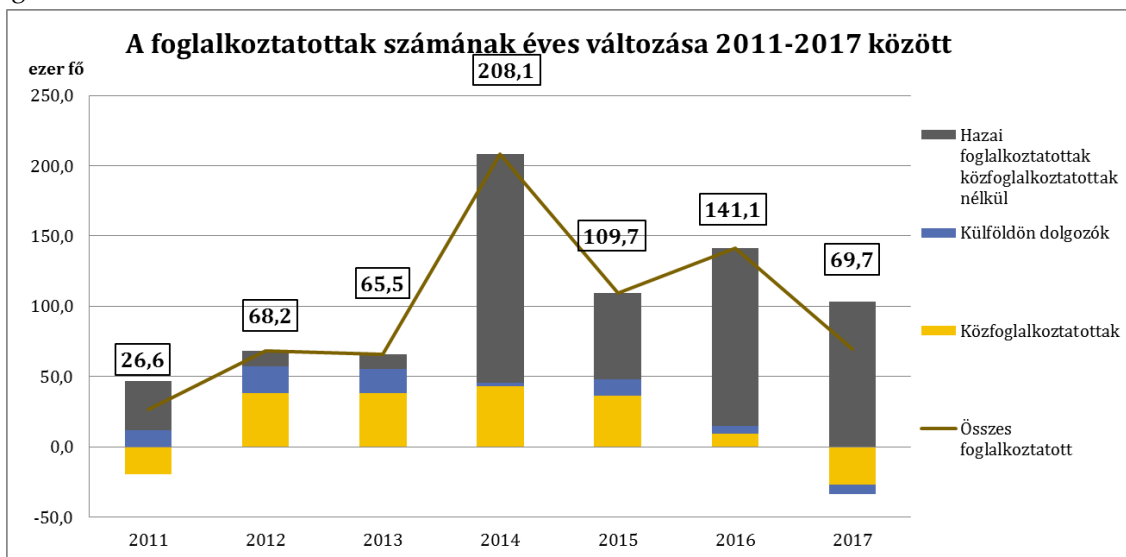
ISCED1: 8. ált kevesebb; ISCED2: 8 általános; ISCED3-4: szakközépiskola, gimnázium, technikum, szakmunkás; ISCED5-6: egyetem, főiskola

A Munkaerő-felmérés adatai szerint 2017-ben 4 millió 421,4 ezer fő dolgozott Magyarországon. A reprezentatív felvétel szerint mért közfoglalkoztatottak száma 194 ezer fő, a külföldi telephelyen dolgozóké pedig 109,6 ezer fő volt. Előbbi a foglalkoztatottak 4,4%-át, utóbbi 2,5%-át teszi ki.

A foglalkoztatottak összlétszáma egy év alatt 69,7 ezer fővel emelkedett. Az éves növekedés üteme a megelőző évekhez képest csökkent. A növekedési csúcs 2014-ben volt megfigyelhető 208,1 ezres megugrással, de a 2015-2016-os években is 100 ezer fölötti volt a bővülés nagysága. 2017-ben közfoglalkoztatásban dolgozók száma 26,9 ezer fővel, a magyarországi lakóhellyel rendelkező, ám külföldi telephelyen dolgozók száma pedig 6,8 ezer fővel mérséklődött 2016-hoz képest. **A közfoglalkoztatási létszámok csökkenése miatt megszűnt a közfoglalkoztatásnak a foglalkoztatás növekedésében játszott szerepe. A trendforduló** 2016-ban következett be, ugyanis ez év III. negyedévtől kezdve a közfoglalkoztatottak száma alatta maradt az előző év azonos időszakának létszámhoz képest. A foglalkoztatás növekedésének ezért ettől kezdve kizárólag az elsődleges munkaerőpiaci foglalkoztatottság növekedése a forrása.

Összességében a foglalkoztatottak száma közfoglalkoztatottak és külföldi telephelyen dolgozók nélkül - vagyis a hazai elsődleges munkaerőpiacon dolgozók száma- 103,6 ezer fővel bővült 2017-ben.

3. grafikon:

Forrás: KSH, Munkaerő-felmérés

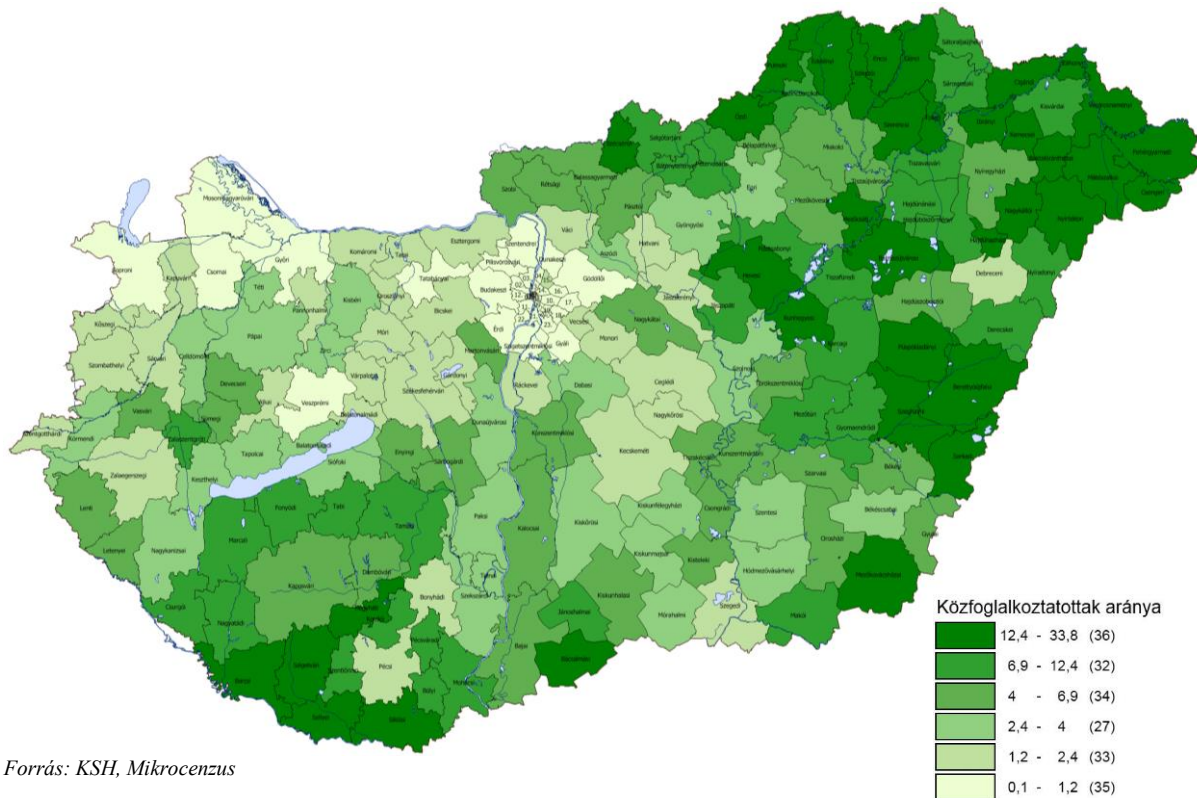
A közfoglalkoztatás **azonban igen eltérő szerepet játszik a területileg jelentősen differenciált hazai munkaerőpiacon**. A közfoglalkoztatottak foglalkoztatottakon belül mért részaránya megyei szinten 0,2% és 16,1% között szóródott 2017-ben. 1% alatti értékekkel a munkaerő-piaci szempontból kedvezőbb helyzetű megyék rendelkeznek, úgymint Budapest, Győr-Moson-Sopron és Pest megyék. Ezen túl országos átlag alatti szerepet a közfoglalkoztatás az alábbi megyék munkaerőpiacán játszott: Bács-Kiskun, Csongrád, Fejér, Heves, Komárom-Esztergom, Tolna, Vas, Veszprém, Zala; ahol a foglalkoztatottakon belül mért arány rendre 4% alatt maradt. A közfoglalkoztatás szempontjából dominánsabb megyékben - Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén megyékben - a foglalkoztatottak több mint tizede közfoglalkoztatott; Baranya, Somogy, és Hajdú-Bihar megyékben 10% körül alakul az arányszám. A legmagasabb ez az arány Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (16,1%).

A magyar munkaerőpiac fontos jellegzetessége, hogy a **területi különbségek az egyes megyéken belül is igen nagyok**, a munkaerő-piaci hátrányok az ország egyes térségeiben jelentősen halmozódnak, melyek bizonyos lokalitások, mikrorégiók szintjén is jelentős területi különbségeket okoznak. Ilyen munkaerő-piaci szempontból halmozottan hátrányos területek az országban a „hagyományos” perifériák (pl. Északkelet Magyarország, Dél-Baranya, Dél-Somogy) mellett az ország ún. belső perifériáin is megtalálhatók (pl. Jász-Nagykun-Szolnok megye Kunhegyesi járása, Fejér megye déli térségei). A munkaerőpiac ezen jellegzetességeit azonban a munkaerő-felmérés a minta nagyságánál fogva nem tudja megbízhatóan mérni, megyei szintnél részletesebb területi adatokat nem is publikálnak belőle. 2016 októberében lefolytatott kis népszámlálás az ún. Mikrocenzus azonban járási szinten reprezentatív felvétel volt, ennek adatai lehetővé teszik, hogy a közfoglalkoztatás munkaerő-piaci szerepét kisebb területi egységekre nézve is bemutassuk.

2016 októberében a Baranya megyei **sellyei járásban minden 3. foglalkoztatott közfoglalkoztatottként dolgozott**, ami a legmagasabb az ország járásai között. 30%-os volt a foglalkoztatottakon belül a közfoglalkoztatásban dolgozók aránya ezen kívül az Encsi

(Borsod-Abaúj Zemplén megye) és a Fehérgyarmati (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) járásokban is. Nagyjából minden negyedik foglalkoztatott közfoglalkoztatásban talált munkát további számos borsodi és szabolcsi járásban (Edelényi, Gönci, Baktalórántházai, Cigándi, Csengeri, Putnoki járások) valamint a Kunhegyesi járásban. 15%-os magasabb arányok további 19 járásban jellemzőek, ezek között két békési, három baranyai két hajdú-bihari és egy heves megyei járás található a borsodi és szabolcsi járások mellett. Ezek az adatok mutatják, hogy mennyire erősen koncentrálódik a közfoglalkoztatás a hátrányos helyzetű térségek munkaerő-piacára.

1. térkép: Közfoglalkoztatottak aránya a foglalkoztatottakon belül, járásonként, % (2016. október)

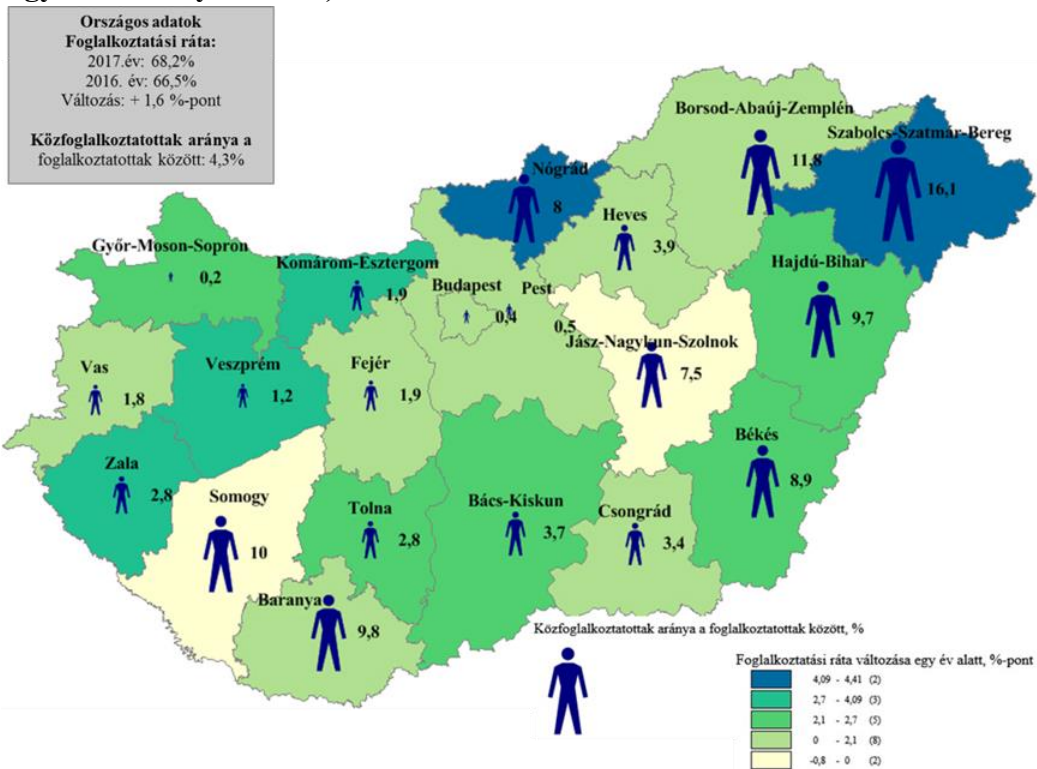

Forrás: KSH, Mikrocenzus

A közfoglalkoztatási források területi célzásának köszönhetően a közfoglalkoztatás azon térségekben tudott nagyobb mértékben hozzájárulni az aktivitási és foglalkoztatási szint növekedéséhez az elmúlt években, ahol a foglalkoztatási helyzet a legkritikusabb.

2017-ben a legalacsonyabb foglalkoztatási ráta Somogy és Borsod-Abaúj-Zemplén megyéket jellemezte, ahol a 15-64 éves népesség 60,7-62,9%-a dolgozott. Míg 2016-ban csupán Budapest rendelkezett 70% feletti foglalkoztatási rátával, ez 2017-ben már több (összesen 6) megye munkaerőpiacát jellemezte. Több megyében a ráta emelkedéséről adhatunk számot, kiemelhető Nógrád a 4,4 %-pontos, Szabolcs-Szatmár-Bereg a 4,1%-pontos növekményével, illetve még Zala és Komárom-Esztergom megye is a 3,1- 2,9%-pontos emelkedéssel.

2. térkép: 15-64 évesek foglalkoztatási rátájának egy év alatti változása és a közfoglalkoztatottak aránya a foglalkoztatottak között 2017-ben, megyénként (az egyén lakóhelye szerint)

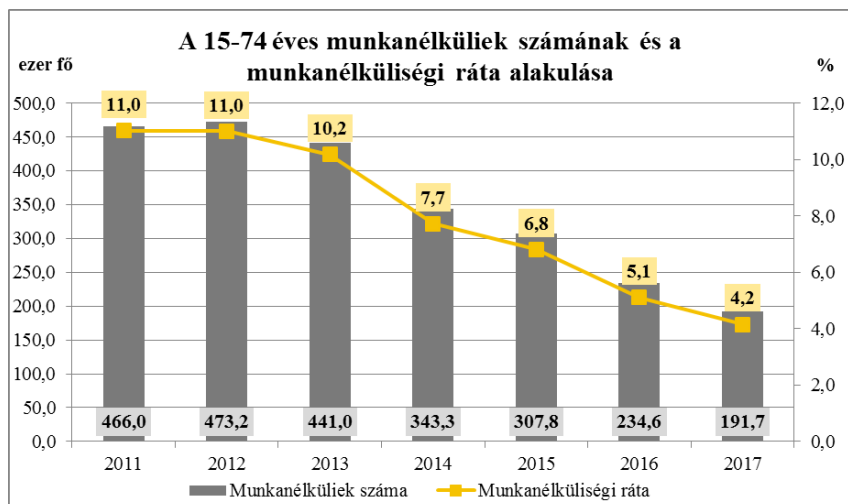
Forrás: KSH, Munkaerő-felmérés

Nemcsak területileg játszik igen differenciált szerepet a közfoglalkoztatás a munkaerőpiacon, de az egyes iskolai végzettségű csoportok munkához jutási esélyeit is eltérően befolyásolta. A közfoglalkoztatottak 53-55% a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ezért leginkább ezen alacsony végzettségű csoportok aktiválásához, foglalkoztatási szintjének javításához járult hozzá.

2011 és 2017 között a legfeljebb alapfokú végzettségű, 20-64 éves személyek foglalkoztatási szintje több mint 17%-ponttal emelkedett, ami nagyobb mértékű növekedést jelent a többi iskolai végzettségű csoporthoz képest. A tömeges közfoglalkoztatás megjelenése előtt a foglalkoztatás növekedéséből ezek az alacsony képzettségű csoportok nem tudták kivenni a részüket, így ez a növekedés a korábbi évekkkel összehasonlítva példátlanul mondható.

Az ILO definíció szerinti munkanélküliek száma 18,3%-kal 2017-ben 191,7 ezer főre csökkent. A munkanélküliek száma évről évre fokozatosan mérséklődött, 2011-hez képest több mint felére esett vissza. A létszám csökkenésével párhuzamosan a munkanélküliségi ráta is hasonló irányba mozgott, 2017-ben 4,2%-ot mutatott, ami 1 %-ponttal kevesebb mint egy évvel ezelőtt.

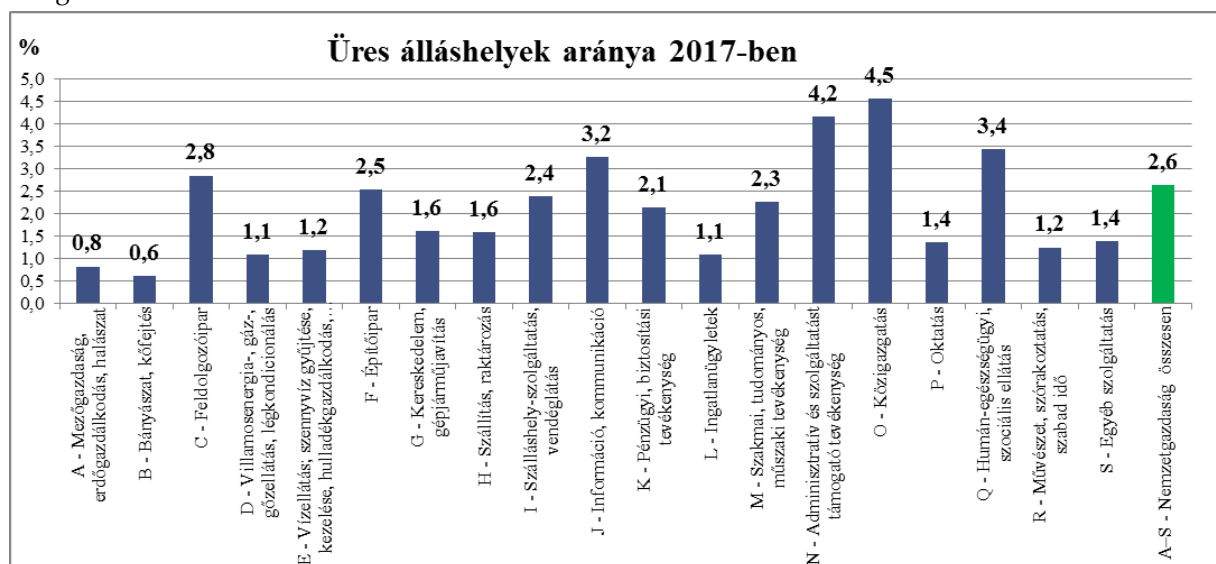
4. grafikon:

Forrás: KSH, Munkaerő-felmérés

A korábbi éveket jellemző munkaerőhiány továbbra is a munkaerőpiac egyik meghatározó momentuma lett. A KSH álláshely statisztikája szerint egy év alatt a betöltendő álláshelyek száma közel negyedével emelkedett 2017-ben. 2017-ben az üres álláshelyek aránya 2,6% volt a teljes nemzetgazdaságban, ezen belül a költségvetési szerveknél 100 álláshelyből 3,5 betöltetlen, míg a versenyszférában 2,5. A nemzetgazdaságon belül a közigazgatás, az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység és a humán-egészségügy ág mutat jóval átlag feletti értéket.

5. grafikon:

Forrás: KSH, Intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer¹

¹ Üres álláshelyek száma: A definíció szerint üres álláshelynek számít az adott munkáltatónál újonnan létesített, megüresedett, illetve olyan, a közeli jövőben (3 hónapon belül) megüresedő álláshely, amelynek munkaszerződéssel alkalmazott munkaerővel történő betöltésére a munkáltató aktív lépéseket tesz (pl: hirdetés, pályázat útján, kapcsolatfelvétel az Állami Foglalkoztatási Szolgálattal, magánközvetítő cégen keresztül, kollégák, barátok, ismerősök segítségével stb.). Nem tekintendő üres álláshelynek az, amit munkaerő-kölcsönzéssel, egyszeri (eseti) megbízással vagy vállalkozói szerződéssel kívánnak betölteni és az sem, amelyet saját dolgozó áthelyezésével vagy munkadíjban nem részesülő, kötelező szakmai gyakorlaton lévő tanulóval, hallgatóval kívánnak betölteni. Nem tekinthetők továbbá üres álláshelynek a munkavégzésre irányuló jogviszonyban lévők, de munkavégzésre nem kötelezettek – tartósan távollévők – fenntartott álláshelyei sem (gyed, egyes sorkatonai szolgálatot teljesítő, 1 hónapnál hosszabb ideje betegség vagy fizetés nélküli szabadság miatt távollévő).

4) Az Európai Bizottság országjelentésének megállapításai valamint országspecifikus² ajánlásai a közfoglalkoztatással kapcsolatban

Az Európai Bizottság az európai szemeszter keretében minden évben részletes elemzést készít az egyes tagországok költségvetési terveiről, valamint makrogazdasági és strukturális reformprogramjairól. Az elemzések alapján országspecifikus ajánlásokat dolgoz ki a következő 12–18 hónapos időszakra.

A 2018. március 7-én kiadott magyarországi országjelentésben a korábbi években kapott ajánlások végrehajtásában tett intézkedéseket pozitívan értékelte a bizottság. A jelentés megállapítja, hogy a munkaerő-piaci helyzet a kormányzat által végrehajtott intézkedések hozzájárulásával 2011 óta jelentősen javult. A munkát terhelő adók, az adózási fegyelem, az aktív munkaerő-piaci intézkedések, az oktatás és a szociális ellátások terén az európai szemeszter kezdete óta mindig kapott ajánlásokat az ország. Az elmúlt hét évben több intézkedést hozott a magyar kormány a munka adóterhének csökkentésére. Az adóék csökkent, főként a családok és bizonyos csoportok esetében, de továbbra is magas különösen az alacsony jövedelműek esetében. Az adózási fegyelem javítása céljából hozott kormányzati intézkedések jelentős sikereket hoztak, legfőképp az online pénztárgépek bevezetésének köszönhetően.

Korlátozott előrehaladásként értékelték a közfoglalkoztatás területén meghozott intézkedéseket. A közmunkások száma csökkenni kezdett, ami a munkaerő-piaci feltételek javulását tükrözi.

A jelentés kiemeli, hogy a közmunkaprogram továbbra is az aktív munkaerő-piaci intézkedések domináns formája maradt és a többi eszközhöz képest elmarad az elsődleges munkaerő-piacon elhelyezkedők aránya. Kormányrendelet írja elő a részvétel korlátozását más aktív munkaerő-piaci intézkedések javára. Ennek megfelelően több, az Európai Szociális Alap által társfinanszírozott program indult, amelyek elősegítették a közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra való átmenetet. Az „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” program, az „Út a munkaerőpiacra” és az ifjúsági garancia program valamint szakmai gyakorlatokat és a vállalkozói készségek fejlesztését támogató további programok is indultak.

Üres álláshelyek aránya: üres álláshelyek száma az összes álláshely (szervezet tevékenységében részt vevők létszáma + üres álláshelyek száma) százalékában.

² A teljes 2018. évi országjelentés: https://ec.europa.eu/info/publications/2018-european-semester-country-reports_en

5) Definíciók

Időszak:

A közfoglalkoztatási támogatás iránti kérelmek, a közfoglalkoztatási szerződések, illetve a hatósági szerződés névsorában való érvényes feltöltés ideje. Statisztikai szempontból a nyilvántartási rendszerbe való bekerülés időpontját tekintjük relevánsnak egy ügy adott időszakba történő besorolásához. A havonta megfigyelt időszak az előző hónap 21. napjától a tárgy hó 20. napjáig tart. 2015. január 1-jétől a tárgyhónapra vonatkozó adatok a következő hónap 20-ai zárónapján kerülnek számbavételre.

A tanulmány egyes helyein a munkaügyi statisztikában megszokottnak számító 21.-től 20.-ig tartó statisztikai hónapok helyett naptári hónapokkal számolunk és az elérhető legfrissebb adatokat közöljük. Ezeket az eseteket az érintett fejezeteknél jelöljük.

Résztevők havi átlagos létszáma:

A közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos állományi létszáma, amely az adott hónapban közfoglalkoztatásban részt vevők napi létszámainak számtani átlagát jelenti. A ténylegesen ledolgozott napok számát veszi figyelembe, nem az érintett személyek számát. A közfoglalkoztatottak havi átlagos (állományi) létszámát az adott hónap naptári napjainak figyelembevételével kell meghatározni, vagyis a naponkénti közfoglalkoztatott létszámok összegét (a munkarend szerinti pihenőnapokra és ünnepnapokra az azt megelőző munkanap létszámát véve figyelembe) el kell osztani a hónap napjainak számával.

A közfoglalkoztatottak éves átlagos (állományi) létszáma a leírtak alapján már kiszámított havi átlagos létszámadatok számtani átlaga, vagyis éves átlagszámítás esetén 12-vel kell elosztani a havi átlagos létszámadatok összegét.

Érintett személyek száma

A vizsgált időszakban a közfoglalkoztatásban legalább egy napon közfoglalkoztatásban részt vevők létszáma. Azt mutatja meg, hogy hány egyedi személyt ért el a közfoglalkoztatás.

Belépők létszáma

A közfoglalkoztatási szerződések keretében közfoglalkoztatási jogviszonyt létesítők létszáma, havonta. A közfoglalkoztatásba egy személy egy évben többször is beléphet. A tényleges belépéseken felül nyilvántartási és technikai okokból is szükség lehet ki- és beléptetésre egy támogatási folyamaton belül. A belépési esetek havi létszámai összeadhatók. Ha egy egyén az adott időszak alatt több közfoglalkoztatási jogviszonyt létesített – a támogatás típusától, illetve annak alcsoportjaitól függetlenül –, akkor többször szerepel. A vizsgált időszak ez esetben is a megelőző hónap 21-től tárgy hó 20-ig tart.

6) Támogatási szabályok

A közfoglalkoztatási programok támogatásának részletes szabályait a közfoglalkoztatáshoz nyújtható támogatásokról szóló 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet tartalmazza. A Nemzeti Foglalkoztatási Alap közfoglalkoztatási támogatások előirányzata terhére támogatás nyújtható a közfoglalkoztatásról szóló törvényben³ meghatározott közfoglalkoztatók részére közfoglalkoztatási jogviszony létesítéséhez. Az előirányzat terhére nyújtható támogatások:

- rövid időtartamú közfoglalkoztatás támogatása,
- hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása,
- országos közfoglalkoztatás támogatása,
- közfoglalkoztatási mobilitást szolgáló támogatás,
- közfoglalkoztatási mintaprogramok és ráépülő programok támogatása.
- vállalkozás részére foglalkoztatást helyettesítő támogatásban vagy rehabilitációs ellátásban részesülő személy foglalkoztatásához nyújtható támogatás
- speciális közfoglalkoztatási program támogatása

A támogatás alanyai a közfoglalkoztatók, amelyek körét a Kftv. 1. § (3) bekezdése szabályozza. A közfoglalkoztatási program keretében támogatásban részesülhet a helyi és nemzeti önkormányzaton kívül költségvetési szerv, egyházi jogi személy, civil szervezet, közhasznú jogállású szervezet, az állami és önkormányzati tulajdon kezelésével és fenntartásával megbízott, vagy erre a célra az állam, önkormányzat által létrehozott gazdálkodó szervezet, vízi társulat, erdőgazdálkodó szociális szövetkezetek, vasúti pályahálózat-működtető szervezet a vasúti pálya és környezete tisztántartásával, a kapcsolódó területek növényzetének karbantartásával, vasúti üzemi létesítmények fenntartója az üzemi létesítmény állagmegóvásával kapcsolatos feladatai ellátásában, kötelező önkormányzati feladat ellátásában közreműködő, törvény alapján kijelölt közérdekű szolgáltató.

A közfoglalkoztatás keretében végezhető tevékenységeket a Kftv. 1. § (2) bekezdése tartalmazza. Támogatott tevékenység lehet a Kftv.-ben meghatározott feladat, továbbá törvény által előírt állami feladat; helyi önkormányzatokról szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat; a nemzetiségek jogairól szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat. Ezekben túlmenően támogatható olyan foglalkoztató, mely tevékenysége a helyi vagy azon túlmutató közösségi – így különösen – egészségmegőrzési, szociális, nevelési, oktatási, kulturális örökség megóvására irányuló, építészeti örökség védelmével összefüggő, természet-, környezet- és állatvédelmi, gyermek- és ifjúságvédelmi, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével, sport, közrend és közlekedésbiztonsági, ár- és belvízvédelmi célú, közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó szükségletek kielégítését szolgáló feladat; a Kormány által meghatározott közösségi célok megvalósítását elősegítő feladat ellátására vagy a feladatellátás feltételeinek megteremtésére irányuló tevékenység, ha arra törvény nem ír elő

³ 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvény. (A továbbiakban: Kftv.)

közalkalmazotti, közszolgálati vagy kormányzati szolgálati, vagy állami szolgálati jogviszonyt.

A gyakorlatban a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás, az országos közfoglalkoztatás, valamint a mintaprogramok és ráépülő programok támogatása kerül alkalmazásra. Ezek részletes szabályai:

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása

Támogatás nyújtható a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek, illetve a járási hivatal által közvetített álláskeresők határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszony keretében, napi 6-8 órás munkaidőben történő foglalkoztatására. Támogatás nyújtható továbbá a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személy; a menekültként, oltalmazottként vagy menedékesként történő elismerés iránti kérelmet benyújtott személy; valamint a kijelölt tartózkodási helyen élő harmadik országbeli állampolgár határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszony keretében, napi 4-8 órás munkaidőben történő foglalkoztatására, amennyiben adataikat a járási (fővárosi kerületi) hivatal nyilvántartásba vette. 2016. június 8. napjától támogatás nyújtható azon álláskereső személy napi 4-8 órás (rész)munkaidőben történő foglalkoztatásához is, akinek legalább negyven százalékos mértékű egészségkárosodását a rehabilitációs szakértői szerv megállapította, vagy aki vakok személyi járadékában vagy fogyatékosági támogatásban részesül.

A támogatás mértéke a közfoglalkoztatási bér és az ahhoz kapcsolódó szociális hozzájárulási adó mértékének 100 százalékáig terjedhet (a továbbiakban együtt: bértámogatás).

Ezen felül támogatás nyújtható a járási hivatallal történő előzetes egyeztetés szerint a foglalkoztatásból eredő közvetlen költségekhez (foglalkozás-egészségügyi vizsgálat térítési díja, munka-, illetve védőruházat és egyéni védőeszköz költsége, munkaadót terhelő utazási költség, munkásszállítás költsége, munkavégzéshez nélkülözhetetlen munkaeszközök költsége), valamint a program megvalósításához szükséges anyagköltséghez, amelyek összesített mértéke nem haladhatja meg a megítélt bértámogatás 20 százalékát.

Támogatás nyújtható a polgármesteri hivatallal nem rendelkező települési önkormányzat közfoglalkoztató – ide nem értve a közös önkormányzati hivatalt működtető város önkormányzatát – részére a járási hivatallal történő előzetes egyeztetés szerint a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási program megvalósításához szükséges szervezési költséghez, amelynek mértéke nem haladhatja meg a megítélt bértámogatás 1,5 százalékát. A támogatási időszak az egyes közfoglalkoztatási programok tekintetében legfeljebb 12 hónap lehet, amely egy alkalommal további legfeljebb 6 hónappal meghosszabbítható.

Országos közfoglalkoztatás támogatása

A közfoglalkoztatáshoz nyújtható támogatásokról szóló 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet értelmében országos közfoglalkoztatási program támogatható, amennyiben a program az Országgyűlés vagy a Kormány által meghatározott cél elérésére irányul, valamint az

álláskeresők, vagy a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek határozott idejű, napi 6-8 órás munkaidőben történő foglalkoztatása valósul meg. Támogatás nyújtható továbbá a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személy; a a menekültként, oltalmazottként vagy menedékesként történő elismerés iránti kérelmet benyújtott személy; valamint a kijelölt tartózkodási helyen élő harmadik országbeli állampolgár határozott idejű, napi 4-8 órás munkaidőben történő foglalkoztatására, amennyiben adataikat a járási (fővárosi kerületi) hivatal nyilvántartásba vette. 2016. június 8. napjától támogatás nyújtható azon álláskereső személy napi 4-8 órás (rész)munkaidőben történő foglalkoztatásához is, akinek legalább negyven százalékos mértékű egészségkárosodását a rehabilitációs szakértői szerv megállapította, vagy aki vakok személyi járadékában vagy fogyatékossági támogatásban részesül.

A közfoglalkoztatónak a kérelme alapján a közfoglalkoztatottak részére biztosítania kell a foglalkoztatást elősegítő képzés lehetőségét.

A támogatás mértéke a közfoglalkoztatási bér és az ahhoz kapcsolódó szociális hozzájárulási adó mértékének 100 százalékáig terjedhet. Ezen túlmenően támogatás nyújtható a kormányhivatallal történő előzetes egyeztetés szerint a foglalkoztatásból eredő közvetlen költségekhez, valamint a program megvalósításához szükséges anyagköltséghez, amelyek összesített mértéke nem haladhatja meg a megítélt bértámogatás 20 százalékát. Legalább száz fő közfoglalkoztatása esetén támogatás nyújtható a kormányhivatallal történő előzetes egyeztetés szerint a program megvalósításához szükséges szervezési költséghez, amelynek mértéke nem haladhatja meg a megítélt bértámogatás 3 százalékát. A támogatási időszak az egyes közfoglalkoztatási programok tekintetében legfeljebb 12 hónap lehet, amely egy alkalommal további legfeljebb 6 hónappal meghosszabbítható.

Közfoglalkoztatási mintaprogramok és ráépülő programok támogatása

A közfoglalkoztatásért felelős miniszter (belügyminiszter) a hosszabb időtartamú és az országos közfoglalkoztatási programok támogatására közfoglalkoztatási mintaprogramokat indíthat. A járási startmunka mintaprogramok a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásra épülnek, a külön nem nevesített kérdésekben a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok támogatására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A startmunka mintaprogramok a korábban végrehajtott értékteremtő programok tapasztalatai alapján kialakított tevékenységi területeken valósíthatók meg, melyek a következők:

- mezőgazdasági program,
- mezőgazdasági utak rendbetétele,
- belvízelvezetés,
- illegális hulladéklerakó helyek felszámolása,
- bio- és megújuló energiafelhasználás,
- belterületi közúthálózat karbantartása,
- helyi sajátosságra épülő egyedi program (amely magába foglalja a korábbi téli és egyéb értékteremtő programokat is),
- magas hozzáadott értékű program.

A 2017. évben újként indult programelem magas hozzáadott értékű program. Ennek célja lehet:

1. A mezőgazdasági termelés feldolgozásához kapcsolódó feldolgozó kapacitás kiépítése, már meglévő kapacitás felújítása és bővítése, továbbá a mezőgazdasági termékek feldolgozására (mezőgazdasági terméken végrehajtott bármely művelet a mezőgazdasági termék jellegének megváltoztatásával, amelynek az eredményeként keletkező termék szintén mezőgazdasági terméknek minősül, kivéve a mezőgazdasági üzemben végzett, az állati vagy növényi eredetű termék első értékesítését előkészítő tevékenység) kialakított beruházás üzemeltetése (pl. hús/zöldségfeldolgozó, kis kapacitású vágóhid stb.).
2. Minden egyéb termelés és feldolgozás (pl. térkő gyártó üzem, asztalos üzem, varroda stb.)

A magas hozzáadott értékű programok paramétereit a Belügyminisztérium az éves tervezési segédletben határozza meg.

A közfoglalkoztatási mintaprogramokban a közfoglalkoztatottnak járó bér, valamint az ahhoz kapcsolódó szociális hozzájárulási adó együttes összegének (azaz a bérköltségnek) legfeljebb 100%-a számolható el. A beruházási és dologi költségek 70-100%-ban támogathatóak a közfoglalkoztatási program létszámának függvényében. A sávos támogatási intenzitás a közfoglalkoztatási programokban foglalkoztatottak létszámához kötődik (alacsonyabb létszám esetén magasabb támogatási intenzitás). A fentieknek megfelelően 4 sávot lehet elkülöníteni, amelyek az alábbiak:

- a) 1-15 fő: legfeljebb 100% a támogatás mértéke;
- b) 16-45 fő: legfeljebb 90% a támogatás mértéke;
- c) 46-135 fő: legfeljebb 80% a támogatás mértéke;
- d) 136 főtől: legfeljebb 70% a támogatás mértéke.

A sávhoz tartozó támogatás mértéke maximális összeg, a járási (fővárosi kerületi) hivatal mérlegelési jogkörében, vagy a Belügyminisztérium ajánlásának figyelembevételével ettől lefelé eltérhet.

A mintaprogramokban az anyagköltség, valamint dologi költségek elszámolása független a bérköltségtől, vagyis költségarány-túllépést nem kell vizsgálni. A végelszámolásnál azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy létszámcsökkenés esetén

- a közvetlenül a munkavégzéshez, a tevékenységhez kapcsolódó dologi költségeket arányosan csökkenteni kell
- a tevékenységhez, munkavégzéshez nem közvetlenül kapcsolódó költségek az eredetileg tervezett arányban kifizethetők, amennyiben a programban vállalt célok maradéktalanul megvalósulnak. Ha azonban a célok csak részben valósulnak meg, akkor a költségek is csak a megvalósulással arányosan fizethetők ki.

A közfoglalkoztatási mintaprogram lezárását követően a mintaprogramra épülő további közfoglalkoztatási program (a továbbiakban: ráépülő közfoglalkoztatási program) indítható. A

ráépülő közfoglalkoztatási program beruházási és dologi költségei ugyanolyan mértékben támogathatóak, mint a közfoglalkoztatási mintaprogramok beruházási és dologi költségei.

A támogatás mértékéről a közfoglalkoztatásért felelős miniszter dönt. A közfoglalkoztatónak a hatósági szerződésben vállalnia kell, hogy a közfoglalkoztatási mintaprogramjából vagy a ráépülő közfoglalkoztatási programjából származó bevételeiből kizárólag közfoglalkoztatási programjai vagy az általa létrehozott szociális szövetkezet működését segíti elő, vagy az általa foglalkoztatott személyek meghatározott hányadának a támogatás lejártát követő munkaviszony keretében történő továbbfoglalkoztatását biztosítja.

A közfoglalkoztatási mintaprogramokat azokon a településeken lehet támogatni:

- amelyek a 2015. január 1-jétől hatályos a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet 3. számú mellékletében meghatározott 109 kedvezményezett járáshoz, vagy a 6. mellékletben szereplő természeti vagy civilizációs katasztrófával sújtott kedvezményezett térségek közé, valamint a regionális szempontból kedvezményezett járások települései közé tartoznak.
- amelyek a belügyminiszter egyedi döntése alapján kiválasztott, a korábbi Pécsi kistérséghez tartoztak, továbbá
- amelyek a közfoglalkoztatás, társadalmi felzárkózás és a szociális földprogram tekintetében a Gyöngyösi kistérség egyes településeinek kiemelt településsé nyilvánításáról szóló 1225/2011. (IV. 29.) Korm. határozat 1. pontjában kerültek meghatározásra

Valamennyi támogatásra igaz, hogy a közfoglalkoztató kérelmére a közfoglalkoztatási programokra megállapított támogatásokra előleg folyósítható. A folyósítható előleg mértéke a közfoglalkoztatási bérhez és az ahhoz kapcsolódó szociális hozzájárulási adóhoz nyújtott támogatás esetében a megítélt támogatás legfeljebb 2 hónapra jutó összege, a foglalkoztatásból eredő közvetlen, szervezési és anyagköltségekhez, valamint közfoglalkoztatási mintaprogramok és ráépülő közfoglalkoztatási programok esetében a beruházási és dologi költségekhez és kiadásokhoz megítélt támogatás legfeljebb 70 százaléka.

Speciális közfoglalkoztatási program támogatása

Támogatás nyújtható a járási kormányhivatal által kiközvetített mentális, szociális, egészségügyi problémákkal küzdő álláskereső határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszony keretében, napi 6 órás munkaidőben történő foglalkoztatására, a program támogatásáról a közfoglalkoztatásért felelős miniszter mérlegelési jogkörében dönt.

A program támogatása a speciális közfoglalkoztatási bér és a szociális hozzájárulási adó 100%-áig terjedhet, valamint e támogatási összeg 20%-a lehet a közvetlen költségekhez és anyagköltségekhez. Továbbá támogatás adható a speciális közfoglalkoztatási program megvalósításához szükséges beruházási költségekhez – ideértve a speciális munkahely kialakításához kapcsolódó költségeket – 100 százalék mértékig, illetve a szervezési költséghez – különösen a munkairányítók bérköltsége, terembérlet, a közfoglalkoztatottak napi egyszeri meleg étkeztetése, a munkaerő-piaci, szociális és egészségügyi szolgáltatások igénybeviteléhez kapcsolódó utazási költség – 100 százalék mértékig.

7) Közfoglalkoztatási rendszert érintő jogszabályi változások 2017-ben

A 1139/2017. (III. 20.) Korm. határozat rendelkezései

A közfoglalkoztatási létszám csökkentése, célzottságának növelése és a közfoglalkoztatásból a nyílt munkaerőpiacra való átmenet elősegítése érdekében elfogadásra került az egyes munkaerőpiaci intézkedésekről szóló 1139/2017. (III. 20.) Korm. határozat, melynek főbb elemei az alábbiak:

- A közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerő-piaci elhelyezkedését ösztönözni-, a szociális szövetkezetek működését támogatni szükséges.
- A közfoglalkoztatott részére a munkahelykereséssel kapcsolatos tömegközlekedési eszköz igénybevétele felmerült indokolt helyi és helyközi utazási költséget meg kell téríteni.
- A közfoglalkoztatás célzottságának javítása: azok, akik képesek önállóan elhelyezkedni, valamint azok, akik szakképzettséggel rendelkeznek csak abban az esetben kerülhetnek bevonásra a közfoglalkoztatásba, ha a járási hivatal közvetítési kísérlete három alkalommal a munkáltató oldalán felmerülő okból sikertelen volt, vagy 3 hónapig nem tudott a járási hivatal az álláskereső számára megfelelő állást felajánlani.
- A 25 év alatti személyek abban az esetben kerülhetnek csak bevonásra a közfoglalkoztatási programokba, ha az Ifjúsági Garancia Rendszer keretében megvalósuló munkaerő-piaci program nem kínál számukra reális egyéb lehetőséget.
- kormányhatározatban előírták a közfoglalkoztatottak havi átlagos maximális létszámának fokozatos csökkentését is, 2020-ig 150 ezer főre (a 2016. évi 224 ezer fős havi átlagos létszámról).

- Közfoglalkoztatási források átcsoportosítása aktív munkaerő-piaci eszközökre.

Ennek érdekében összesen 40,205 milliárd forint 2017. évi előirányzat átcsoportosítása történt meg, ebből 40 milliárd a Nemzeti Foglalkoztatási Alap Foglalkoztatási és képzési támogatások alcím javára került átcsoportosításra, ezen felül a speciális közfoglalkoztatási program munkaerő-piaci, szociális, valamint egészségügyi szolgáltatásainak biztosítása érdekében további 180 millió Ft a Nemzeti Foglalkoztatási Alap Foglalkoztatási és képzési támogatások alcím javára, illetve 25 millió Ft került átcsoportosításra az EMMI részére.

A 2017. évben ténylegesen felhasználható közfoglalkoztatási keretösszeg így 284,795 milliárd Ft volt, amely az elfogadott 2018. évi költségvetési törvény értelmében 225 Mrd Ft összegre csökken a 2018. évben.

Jogszabályi változások a programok jobb célzásával és a hatékonyabb kivezetéssel összefüggésben

A közfoglalkoztatottak munkaerő-piaci elhelyezkedésének ösztönzése érdekében a kormány számos intézkedést tett a korábbi években, így például lehetővé tette a közfoglalkoztatásban lévők nyílt piaci munkaközvetítését; a közfoglalkoztatott mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség teljesítése alól az állásinterjúval való részvételhez szükséges időtartamra; a közfoglalkoztatott a közfoglalkoztatási jogviszony időtartama alatt, fizetés nélküli szabadság keretében egyszerűsített foglalkoztatás formájában részt vehet például

mezőgazdasági idénymunkákban. 2016. január 1-jétől bevezetésre került a közfoglalkoztatott személyek részére az elhelyezkedési juttatás intézménye.

2017-ben az alábbi jogszabály-módosítások léptek hatályba:

-A munkaerő-piaci szolgáltatásban történő részvétel ideje az eddigi legfeljebb 3 napról 15 napra emelkedett, továbbá a nehezen bevonható álláskereső számára indított speciális közfoglalkoztatási programokban résztvevők számára nemcsak munkaerő-piaci, hanem egészségügyi és szociális szolgáltatás is biztosítható, melyek szintén közfoglalkoztatási jogviszonynak minősülnek.

- A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvény (a továbbiakban: Kftv.) 2017. január 1-jétől két új kizárási okot tartalmaz. Eszerint az álláskeresőt három hónap időtartamra ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, ha a közfoglalkoztatási jogviszonya a közfoglalkoztató azonnali hatályú felmondásával szűnik meg. A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) 2017. január 1-jétől hatályos módosítása alapján pedig a közfoglalkoztatott a felajánlott munkahely mellett a felajánlott képzést is köteles elfogadni. Ezt erősíti a másik új kizárási ok is, amely szerint ki kell zárni az álláskeresőt a közfoglalkoztatásból akkor is, ha a számára az Flt. alapján felajánlott, az álláskeresőkre vonatkozó rendelkezések szerinti képzési lehetőséget nem fogadja el.

- A Kftv. módosítása pontosított egy korábbi kizárási rendelkezést is: Korábban ki kellett zárni a közfoglalkoztatásból azt az álláskeresőt is, akinek korábbi munkaviszonya a munkavállaló felmondásával, vagy a munkáltató azonnali hatályú felmondásával szűnt meg. Az új szabályozás szerint a munkáltatói azonnali hatályú felmondása esetén kivételt képez – így nem vonja maga után a közfoglalkoztatásból való kizárást –, ha a munkaviszony próbaidő alatti azonnali hatályú felmondással szűnt meg. Újdonság, hogy a korábbi munkaviszony megszűnésének módját csak három hónapra visszamenőleg kell vizsgálni.

-Az Flt. 2017. január 1-jétől hatályos módosítása alapján, a közfoglalkoztatott részére a tömegközlekedési eszköz igénybevételeivel felmerült indokolt helyközi utazási költséget – ideértve a lakóhelyétől az állami foglalkoztatási szervhez illetve a foglalkoztatóhoz történő oda- és visszautazást – meg kell téríteni, ha számára az állami foglalkoztatási szerv munkát ajánl fel. Jogszabály az indokolt helyi utazási költségek megtérítéséről is rendelkezhet.

A közfoglalkoztatási bérek és a minimálbér közötti olló nyitása

A közfoglalkoztatottakat érdekeltté kell tenni a versenyszférában való munkavállalásban, meg kell szüntetni a szociális transzferek és a közfoglalkoztatás nyílt munkaerő-piaci munkavállalás ellen ösztönző hatását. Az elmúlt években – jellemzően – a közfoglalkoztatási bér minden alkalommal követte a minimálbér mértékének változását, vagyis a két bértípus közötti különbség nem növekedett. A tapasztalatok azonban azt mutatták, hogy bár a közfoglalkoztatási bér alacsonyabb mértékű a minimálbér összegénél, azonban az sok esetben mégsem eléggé ösztönöz a nyílt munkaerő-piaci munkavállalásra. 2016-ban mindezek alapján

a közfoglalkoztatási bér és a minimálbér közötti béröllöt tovább nyitottuk és a közfoglalkoztatási bérek nem követték a minimálbér változását (6%), majd 2017-ben a jelentős mértékű minimálbér és garantált bérminimum emelkedést (15-25%), szerényebb mértékű közfoglalkoztatási béremelkedés kísérte (3-5%). Ezen intézkedések egyértelműen és határozottan az elsődleges piac felé terelik mindazokat, akik alkalmasak a munkavégzésre.

Egyéb jogszabály-változtatások

A Kftv. 2017. január 1-től hatályos módosítása lehetővé tette a munka törvénykönyvéről szóló törvény (a továbbiakban: Mt.) munkáltatói jogutódlásra vonatkozó szabályainak a közfoglalkoztatási jogviszonyban is történő alkalmazását. A hatálybalépés előtt a közfoglalkoztatási jogviszony esetében csak a jogszabályon alapuló jogutódlás volt lehetséges, a jogügyleten alapuló nem.

A Kftv. új rendelkezései pontosan meghatározzák a közfoglalkoztatás alapjain létrejövő szociális szövetkezetekhez kijelölt állami képviselő ellenőrzési jogához kapcsolódó részjogosítványokat is, amelyeket a szociális szövetkezet és a használatba adó közötti szerződésben is rögzíteni kell. Arra az esetre, ha a szociális szövetkezet a használatba kapott eszközöket a szerződésben vállalt kötelezettsége megsértésével használja, a szerződés azonnali hatályú felmondásának van helye, melynek következtében a használatba kapott eszközök visszakerülnek a használatba adóhoz. A Kftv. a szociális szövetkezetekre vonatkozó rendelkezései alkalmazandók abban az esetben is, ha a magyar állam, az önkormányzat vagy a közalapítvány a szociális szövetkezet részére egyéb ingatlant ad ingyenesen használatba. A hatályba lépést megelőzően az ingyenesen használatba adható ingatlan csak termőföld ingatlan lehetett.

A szövetkezetekről szóló törvény 2017. január 1-jén hatályba lépett módosítása alapján, a szociális szövetkezetben a tagi munkavégzésre irányuló jogviszony létesítéséhez, fenntartásához legalább három hónap álláskereső nyilvántartásban vagy legalább három hónap közfoglalkoztatási jogviszonyban eltöltött idő szükséges. Új rendelkezés az is, hogy a szociális szövetkezet a tagi munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló tagjával a tagsági jogviszony fennállása alatt munkavégzésre irányuló további jogviszonyt nem létesíthet. Ha a szociális szövetkezet tagi munkavégzési jogviszonyban lévő tagja a tagsági jogviszonya fennállása alatt más foglalkoztatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyt létesít vagy tart fenn, e jogviszony tartama alatt a szociális szövetkezettel fennálló tagi munkavégzési jogviszonya szünetel.

Az Ft. új rendelkezése, hogy a közfoglalkoztatási kiállítások rendezésével kapcsolatos kiadások, a közfoglalkoztatással összefüggő kutatások költségei is elszámolhatók a közfoglalkoztatási előirányzat terhére.

Végezetül a közbeszerzési értékhatárok alatti beszerzések megvalósításával és ellenőrzésével kapcsolatos szabályokról szóló, 2017. január 1-jétől hatályos Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően, közfoglalkoztatási program keretében történő beszerzés esetén nem kötelező három ajánlat bekérése.

8) A közfoglalkoztatás főbb létszámadatai

A közfoglalkoztatás 2011-ben kialakított új rendszerében a résztvevők átlagos létszáma 2011 és 2016 között folyamatosan nőtt, évről-évre meghaladta a megelőző évi létszámot. **2016 és 2017 között fordult az addigi trend, csökkent a közfoglalkoztatottak létszáma. 2017-ben a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma 179,5 ezer fő volt. 19,7 százalékkal kevesebb, mint az előző évben.**

Az év egyes hónapjaiban 211,1 ezer fő (január) és 162,2 ezer fő (március) között ingadozott a havi átlagos létszám. A márciusi alacsonyabb létszám oka az előző évi közfoglalkoztatási programok zárása, kifutása volt. Márciustól fokozatosan indultak a 2017. évi közfoglalkoztatási programok. A résztvevők havi átlagos száma a márciusi ciklusváltást követően májusig 183,5 ezer főig emelkedett, ezt követően júniusban már csak stagnálás, júliustól fokozatosan kisebb csökkenés figyelhető meg. December hónapban 164,6 ezer fő volt a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma.

A közfoglalkoztatási **létszámok előző év azonos időszakához vett csökkenése április hónaptól jelentősebb.** Az új közfoglalkoztatási ciklus márciusától induló programjai a korábbi évnél kisebb létszámokkal indultak, s nemcsak a szerződésekben támogatott létszámok csökkenése figyelhető meg, de a létszámok feltöltése is jobban elhúzódott, mint egy évvel ezelőtt, s emellett a létszámfeltöltetlenség is nagyobb probléma volt. Elsősorban tehát a kevesebb számú belépő okozta a havi átlagléttszámok csökkenését. Másodsorban a kedvezőbb munkaerő-piaci környezet, az emelkedő piaci bérek elszívó ereje is éreztette hatását. Mind az álláskereső, mind a közfoglalkoztatottak közül az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni tudók kiáramlása azt eredményezte, hogy a regiszterben ragadó állomány összetétele a foglalkoztathatóság szempontjából romlott, s azok ragadnak a rendszerben – így a közfoglalkoztatásban is-, akik kimozdítása a szervezet részéről egyre nehezebb feladat.

Az átlagos létszám azt mutatja, hogy hány ténylegesen betöltött álláshely volt a foglalkoztatóknál. Az ezeken az álláshelyeken hosszabb – rövidebb ideig foglalkoztatott emberek száma az érintett (nettó) létszám. 2017-ben összesen 294,9 ezer személy volt közfoglalkoztatott, legalább egy napra. Ez a létszám 16,6 százalékkal alacsonyabb, mint az előző évben. Ilyen magas létszámban egyetlen napon sem dolgoztak egyszerre. Az érintett személyek nettó létszámainak havi átlaga 194,9 ezer fő volt.

1. táblázat A közfoglalkoztatás fő létszámadatai, 2017

	Létszám, fő	Változás az előző évhez képest, %
Átlagos létszám	179 492	-19,7
Ebből:		
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	78 169	-18,3
Országos közfoglalkoztatási programok	34 041	-20,6
Járási startmunka mintaprogramok	67 281	-20,8
- ebből: mezőgazdasági pillér programjai	26 147	-22,2
Érintett személyek nettó létszáma, teljes év	294 913	-16,6
Érintett személyek nettó létszámának havi átlaga	194 905	-19,7

Forrás: Belügyminisztérium

A megelőző évhez hasonlóan 2017-ben is a hosszabb idejű közfoglalkoztatás keretében működő programok jelentették a közfoglalkoztatás legnagyobb létszámot felölelő típusát. A közfoglalkoztatottak átlagos létszámának több mint négytizede (43,6%) hosszabb idejű közfoglalkoztatásban dolgozott, ötödük (19%) országos közfoglalkoztatási programokban, további 37,5 százalékuk pedig startmunka mintaprogramokban talált állást.

2. táblázat A közfoglalkoztatás főbb típusaiban résztvevő személyek átlagos havi létszáma és megoszlása, 2016–2017

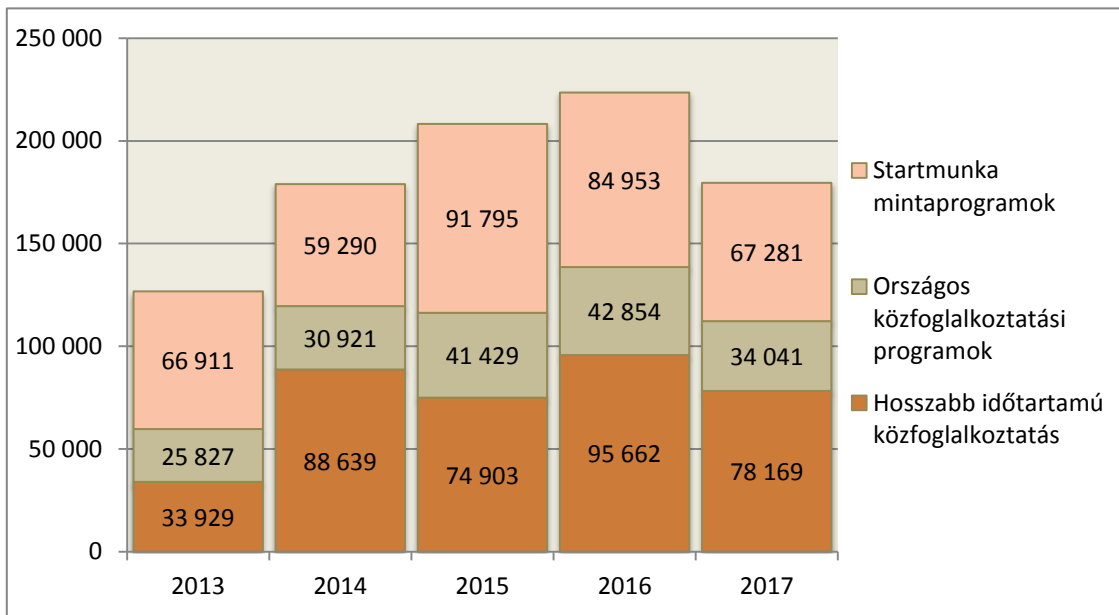
A közfoglalkoztatás típusai	2016. év		2017. év		Változás az előző évhez képest (%)
	Létszám, fő	Megoszlás, %	Létszám, fő	Megoszlás, %	
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	95 662	42,8	78 169	43,6	-18,3
Országos közfoglalkoztatási programok	42 854	19,2	34 041	19,0	-20,6
Startmunka mintaprogramok	84 953	38,0	67 281	37,5	-20,8
Összesen	223 470	100,0	179 492	100,0	-19,7

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatásban alkalmazottak átlagos létszámának csökkenése mindhárom közfoglalkoztatási típust hasonló mértékben érintette. 2016 és 2017 között 18,3 százalékkal csökkentek a hosszabb idejű programok létszámai. Az országos programok és a mintaprogramok létszáma ennél némileg nagyobb mértékben, 20 – 21 százalékkal lett alacsonyabb 2017-ben. A közel egyenletes csökkenés eredményezte, hogy a 3 típus aránya 2017-ben is az előző évihez hasonlóan alakult. Ebben az évben átlagosan 78,2 ezer fő, a közfoglalkoztatottak 43,6 százaléka dolgozott hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programokban. A mintaprogramok létszáma 67,3 ezer fő volt és további 34 ezer fő dolgozott országos programokban.

A 2015-ös járási startmunka mintaprogramokba 1795 település kapcsolódott be, a 2016-ban induló programokba pedig ennél alig kevesebb, 1762 település. **2017-ben 1596 helységben indítottak** ilyen programot. A résztvevő települések száma 9,4 százalékkal csökkent.

6. grafikon: **Közfoglalkoztatottak átlagos létszáma, 2013–2017 (fő)**

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatás határozott idejű munkaviszonyban megvalósuló, hosszabb - rövidebb idejű alkalmazási időszakokat jelent az érintett személyek számára. Ki- és belépések történhetnek egy éven belül az egyének vagy a munkáltatók kezdeményezésére és szervezési, technikai okok miatt is szükség lehet adminisztratív ki- és belépések végrehajtására. A közfoglalkoztatás keretében látható belépések és esetszámok ezért lényegesen meghaladják az érintett személyek tényleges számát.

3. táblázat **Közfoglalkoztatási programba történő belépési esetek száma programtípusonként, 2014–2016**

A közfoglalkoztatás típusai	2015		2016		2017	
	fő	%	fő	%	fő	%
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	285 771	58,7	208 480	52,0	172 553	52,5
Országos közfoglalkoztatási programok	67 259	13,8	61 844	15,4	50 498	15,4
Kistérségi startmunka mintaprogramok	133 898	27,5	130 295	32,5	105 760	32,2
Összesen	486 928	100	400 619	100,0	328 811	100,0

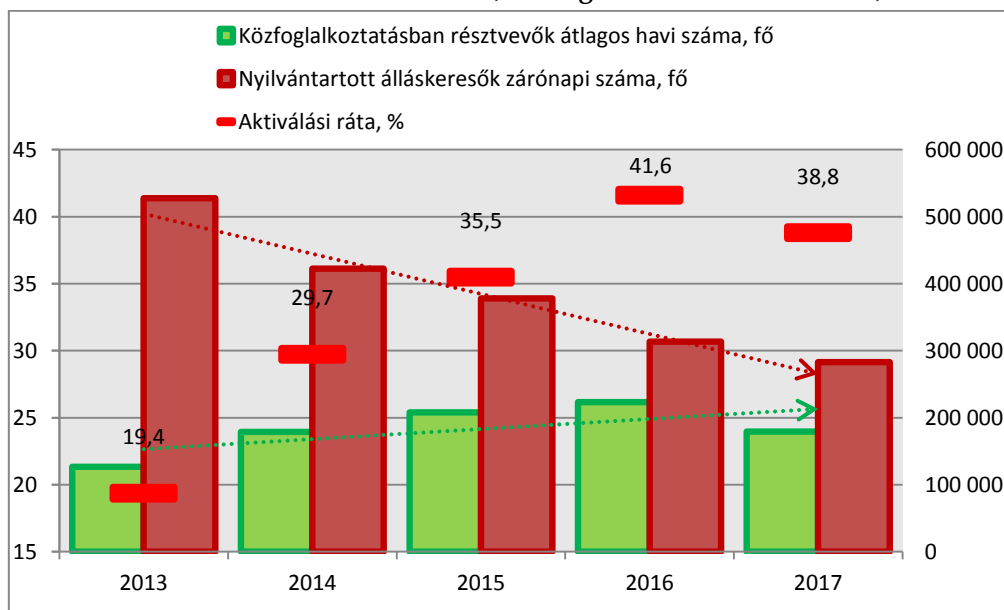
Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatási támogatásokba 2017-ben 328,8 ezer belépés történt. A belépések száma jelentősen csökkent 2015 és 2017 között, aminek oka első sorban az adminisztratív, technikai jellegű ki és beléptetések csökkentését szolgáló eljárások alkalmazása volt. A belépések száma 2017-ben már nem haladja lényegesen száma az érintett létszámot. A belépések több mint fele, 52,5 százaléka 2017-ben is a hosszú időtartamú közfoglalkoztatási programokba történt. A belépések további harmadát, 32,2 százalékát a járási mintaprogramok tették ki. Az országos közfoglalkoztatók jellemzően nagyobb létszámú programjaiba történt a belépések 15,4 százaléka.

9) Álláskeresők aktiválása a közfoglalkoztatás keretében

A közfoglalkoztatott személyek aktiválási mutatója, az aktiválási ráta a közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos számát viszonyítja a nyilvántartott álláskeresők zárónapi számának és a közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos számának összegéhez. A közfoglalkoztatás aktiválási rátája az álláskeresők közfoglalkoztatási programok révén történő elhelyezésének sikerességét mutatja meg.

7. grafikon: **Aktiválási ráta és az álláskeresők, közfoglalkoztatottak létszáma, 2013-2017**

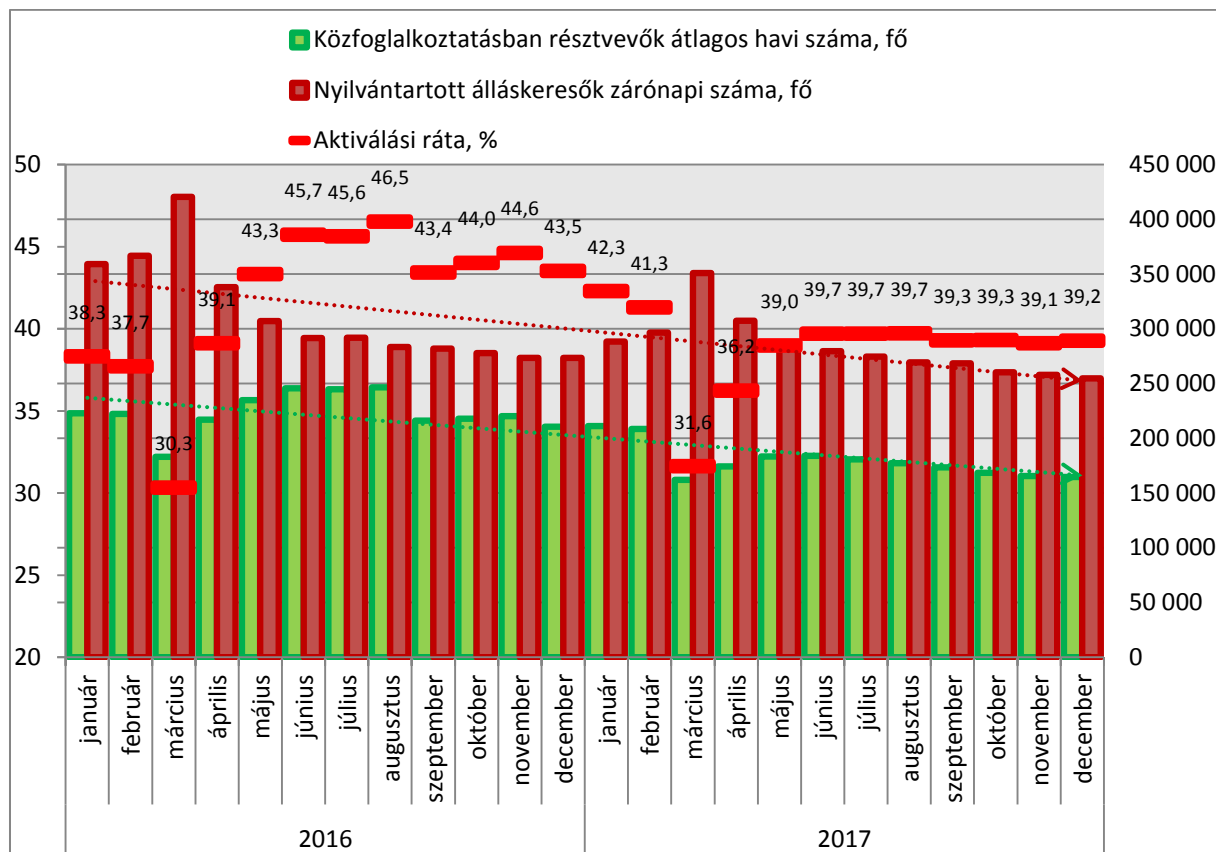
Forrás: Belügyminisztérium, BM számítás

Az álláskeresők közfoglalkoztatásba történő bevonásának intenzitása 2013 és 2016 között évről-évre növekedett. 2013-ben csupán 19,4%-ot mutatott az aktiválási mutató, 2016-ban már az álláskeresők több mint 40%-át sikerült aktiválnia a közfoglalkoztatásnak. **2016 és 2017 között csökkent mind a közfoglalkoztatottak, mind pedig az álláskeresők létszáma. Az álláskeresők létszáma az előző évi 90,2 százalékára, a közfoglalkoztatottaké a 2016-os 80,3 százalékára esett vissza 2017-ben. Ez eredményezte azt, hogy 41,6-ről 38,8-re csökkent az aktiválási ráta.** Ebben az évben is az álláskeresők közel 40 százalékát sikerült közfoglalkoztatással aktiválni, ami magasabb, mint a 2015-ös ráta értéke, amelyik évben a 200 ezret is meghaladta a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma.

A közfoglalkoztatásban, ahogy a nyilvántartott álláskeresők vonatkozásában is, jelentős éven belüli, szezonális létszámváltozások figyelhetők meg. Az álláskeresők és közfoglalkoztatott személyek havi létszámai mindkét évben hasonlóan, de ellentétes irányban változtak. Az álláskeresők zárónapi létszáma csökkent, 2017. év végére közeledett a 250 ezer főhöz, ami már nem sokkal magasabb, mint a közfoglalkoztatottak 2016-os nyári létszáma. A közfoglalkoztatottak száma a 2017. márciusi program-indulások után nem emelkedett a tavalyihoz hasonló mértékben, átlagos létszámuk a nyári hónapokban is 200 ezer fő alatt maradt. Az év során végig megmaradt a közfoglalkoztatottak és az álláskeresők között egy 90

– 100 ezres különbség (március, a programok zárásának és indulásának hónapja, ebből az idősből nyilvántartási okból kilóg).

8. grafikon: **Közfoglalkoztatottak és álláskeresők száma és az aktiválási ráta, havonta, 2016 – 2017 (fő)**

Forrás: Belügyminisztérium, BM számítás

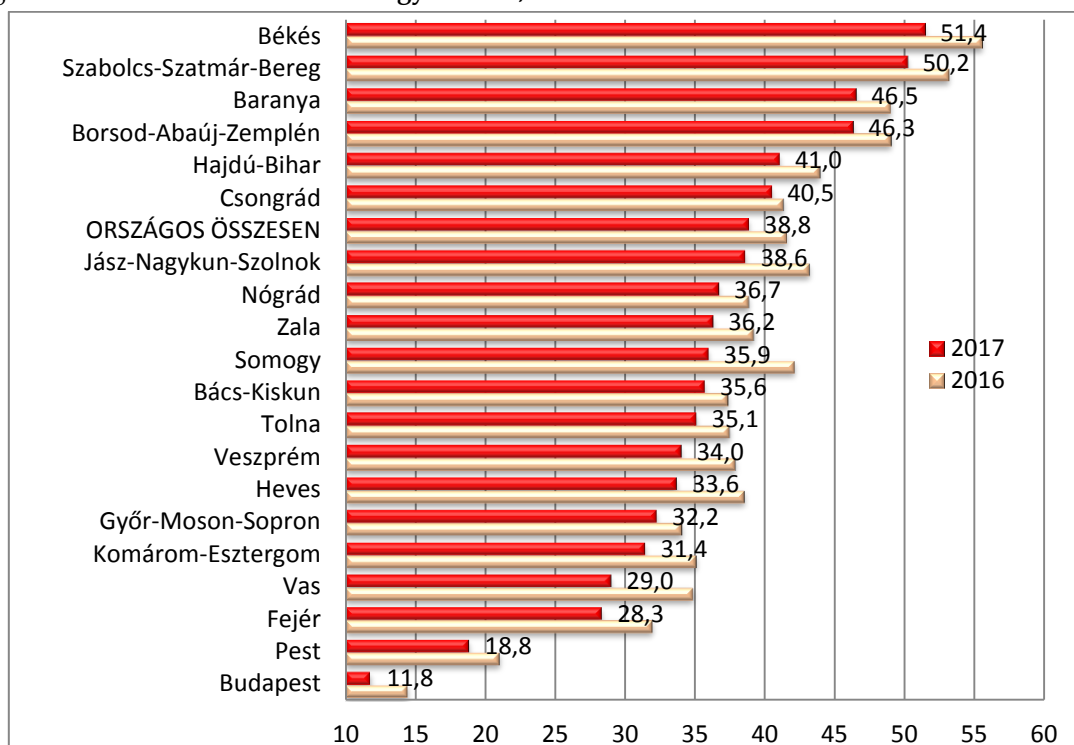
A nyilvántartott álláskeresők zárónapi létszáma 2016. januárban 359,2 ezer főt tett ki, amely márciusban érte el a tetőpontját, ekkor 420,7 ezer fő szerepelt a nyilvántartásban álláskeresőként. Az év végére számuk fokozatosan csökkent 273,5 ezerre. A következő év elején ismét növekedett, de már nem érték el az előző évi szintet, 2017. márciusban 350,9 ezer fő szerepelt az álláskeresői nyilvántartásban. Erről a szintről számuk az év végéig folyamatos csökkenéssel 254,8 ezer főre esett. Az álláskeresők számának ingadozása a közfoglalkoztatási programok hullámzását követi. A február végén befejeződő közfoglalkoztatási programok az álláskeresők számának a megugrását eredményezi, a közfoglalkoztatási támogatásokból kilépők közül sokak újra álláskeresőkké válnak. Ezt követően a következő évi programok elindulása és közvetítésük után visszaszorul az álláskeresők létszáma. A korábbi években tapasztalt kiugrás a közfoglalkoztatás indulása és befejeződése körül ezekben az években a korábbinál mérsékeltebb formában jelentkezett.

Az aktiválási mutató mindkét évben a közfoglalkoztatottak létszámához hasonlóan az év elején csökkent, 2016-ban márciusra 30,3%-ra, 2017-ben pedig 31,6 százalékra, majd ezt követően emelkedett 2016-ban 43 – 46 százalékra, 2017-ben pedig 39 – 40 százalékra. A

2017-re jellemző ráta, a márciusi programindulások után az év nagy részén tehát 4-6 százalékponttal elmaradt az előző évitől.

Az aktiválási ráta 2017-ben, 2016-hoz hasonlóan **jelentős területi különbségeket** mutatott. A központi régió kívül megyénként 28,3 és 51,4 százalék között alakult a ráta értéke. Magasabb aktiválás, 50 százalék feletti ráta, Békés és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét jellemezte, az alacsonyabb értékek pedig Fejér és Vas megyéket. A központi régió területén a többi megyénél jóval alacsonyabb volt az aktiválási ráta értéke, Pest megyében csak 18,8 százalékos, a fővárosban pedig 11,8 százalékos.

9. grafikon: **Aktiválási mutató megyénként⁴, %**

Forrás: Belügyminisztérium, BM számítás

A közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos létszámát viszonyítja a nyilvántartott álláskereső és a közfoglalkoztatásban résztvevők számának összegéhez

Az előző évhez képest a sorrend nem sokat változott, azonban fontos, hogy minden megyében csökkent a ráta értéke 2016-hoz képest. Jelentős, 5-6 %-pontos csökkenés volt Vas és Somogy megyében. Ennél kisebb, de 4 %-pontot meghaladó mértékű olyan, közfoglalkoztatás szempontjából hangsúlyos megyében, mint Heves, Jász-Nagykun-Szolnok és Békés megye. Más megyékben kisebb volt a változás, Győr-Moson-Sopron és Bács-Kiskun megyében 2 százalékpont alatti, Csongrádban 1 %-pont alatti volt a ráta csökkenése ebben a két évben.

⁴ A megye az egyén lakóhelyét jelöli.

4. táblázat **Települések számának megoszlása az aktiválási ráta nagyságkategóriái, hátrányos jelleg és a lakónépesség-nagyságkategóriái szerint 2017-ben, darab**

		Aktiválási ráta- nagyságkategóriái											Összesen n
		0-10%	11-20%	21-30%	31-40%	41-50%	51-60%	61-70%	71-80%	81-90%	91-100%	nem értelmezhető	
Hátrányos helyzetű	nem hátrányos	88	180	266	210	122	62	21	5				954
	hátrányos	7	53	178	417	509	497	358	158	36	5	5	2223
Összesen		95	233	444	627	631	559	379	163	36	5	5	3177
Lakónépesség-nagyságkat-egóriái (KSH)	500 fő alatti	25	42	95	144	216	260	197	109	35	5	5	1133
	500 - 999 fő	10	29	73	164	136	114	92	36	1			655
	1 000 - 1 999 fő	10	42	103	152	144	107	57	14				629
	2 000 - 4 999 fő	8	57	105	114	96	58	27	4				469
	5 000 - 9 999 fő	11	15	30	24	25	13	6					124
	10 000 - 19 999 fő	11	20	23	19	9	6						88
	20 000 - 49 999 fő	7	9	8	8	5	1						38
	50 000 - 99 999 fő	1	7	2	1								11
	100 000 fő felett		2	4	1								7
	Budapest	12	10	1									23

Forrás: Belügyminisztérium, BM számítás

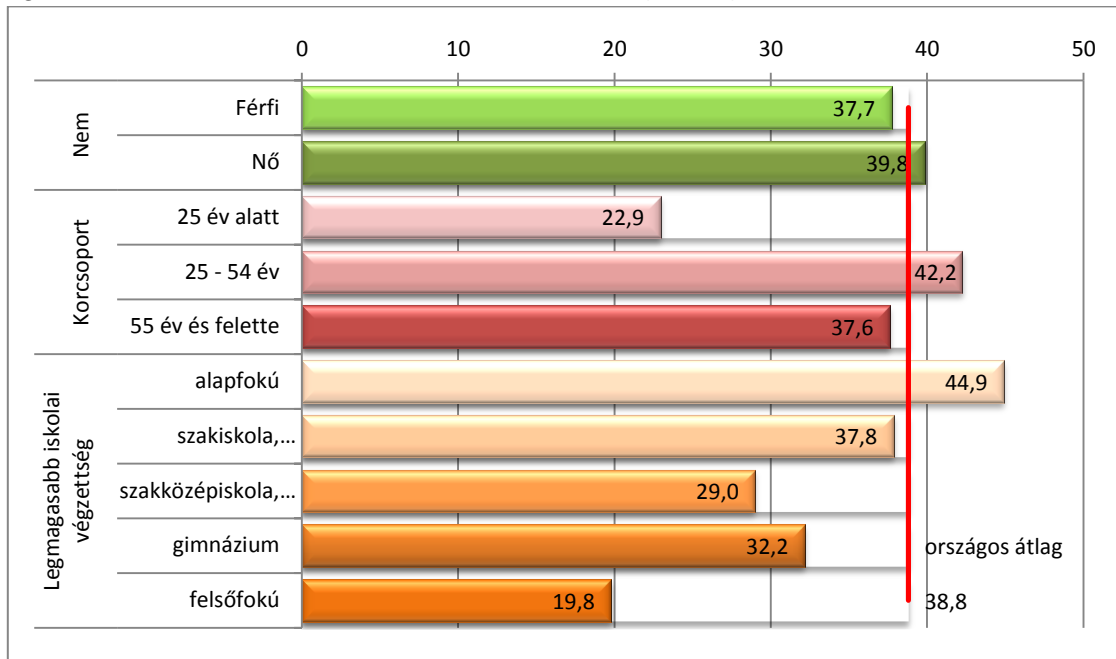
Az ország településeinek több mint 60 százalékán, 1224 településen az aktiválási ráta meghaladta az országos átlagot (38,8%). A hátrányos helyzetű településeken az országos átlagnál lényegesen magasabb volt. Ezeken a településeken a mutató értéke 46,2 százalékos volt. A jobb helyzetűnek tekinthető településeken ez az érték 22,7 százalékot tett ki.

A legmagasabb, 80 százalék feletti aktiválási rátával rendelkező 41 település szinte kivétel nélkül 500 fő alatti, hátrányos helyzetű kistélepülés volt 2017-ben. A nagyobb, 20 ezer fő feletti települések - ide értve a fővárosi kerületeket is - pár kivételtől eltekintve az országos átlagnál alacsonyabb, 40 százalék alatti aktiválási rátával rendelkeztek. A kivételek közé, az országos átlag közelében, vagy annál magasabb arányban aktiváló nagyobb városok közé Gyula, Hajdúbozsörmény, Hódmezővásárhely, Komló, Makó és Szentes tartozott.

Különbségek mutatkoznak az aktiválás mértékében demográfiai ismérvek szerint is. A férfiak és nők aktiválási mutatója között 2 százalékpont feletti különbséget látunk ebben az évben. A közfoglalkoztatás esetén tehát nem csak a bevontak abszolút létszámában vannak a nők többségben, hanem bevonási, aktiválási arányuk is magasabb.

A 25-54 év közötti nyilvántartott álláskeresők közül a közfoglalkoztatás 42,2%-os arányban aktivált személyeket a vizsgált évben. A 25 évnél fiatalabbakat tekintve az említett arány jóval alacsonyabb mindössze 22,9% volt 2017-ben, ami közel 10 százalékponttal alacsonyabb, mint a 2016. évi érték. Ebben a résztvevői csoportban, a 25 év alattiak között volt látható a legnagyobb értékű csökkenés az aktiválás arányában. Az idősebb, 55 év feletti korcsoportban is magas, az átlagot csaknem elérő arányú, 37,8 százalékos aktiválás volt 2017-ben.

10. grafikon: **Aktíválási mutató nem, kor és iskolai végzettség szerint 2017-ben**

Forrás: Belügyminisztérium, BM számítás

Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők aktiválása jelentősen meghaladta az átlagot, a szakmunkás, szakiskola végzettséggel rendelkezők esetén pedig csak kevéssel maradt el attól. A középfokú végzettségűek esetén 30 százalék körül volt a ráta, a felsőfokú végzettségűeknek pedig kevesebb, mint 20 százalékát aktiválta a közfoglalkoztatás.

10)A közfoglalkoztatás létszámadatai a fontosabb társadalmi-demográfiai mutatók szerint

A közfoglalkoztatásban résztvevők fő demográfiai mutatók szerinti megoszlása a közfoglalkoztatókról alkotott pontosabb kép alkotását segíti elő. A közfoglalkoztatottak csoportjára ugyanis nem tekinthetünk egységes csoportként: munkavégző képességük, foglalkoztathatóságuk, munkatapasztalatuk, szakképzettségük alapján egyes csoportjaik közelebb, mások távolabb állnak az elsődleges munkaerőpiactól. A közfoglalkoztatásban érintett személyek egy részének életútjában éppúgy szerepet kapnak a határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszonyok, mint a hosszabb, rövidebb idejű nyílt munkaerő-piaci állások.

A közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatott személyek többsége, **53,5 százalék**a nő volt 2017-ben. Már az előző évben is a résztvevők szűk többségben (50,3%) nők voltak, a korábbi évek férfi-többsége 2015-öt követően átfordult és az utóbbi években elmondható, hogy a közfoglalkoztatottak bővülő többségét a női foglalkoztatottak alkotják. A közfoglalkoztatási típusok közül az országos közfoglalkoztatási programokat továbbra is jelentős, 58,6 százalékos férfitöbbség jellemezte, köszönhetően az ezekben a programokban ellátott munkakörök jellegének. Azonban látható, hogy az országos programok férfi – nő megoszlása évről évre közeledik a kiegyenlített eloszlás felé. A startmunka mintaprogramokban foglalkoztatottak nemek szerinti megoszlása sokkal kiegyenlítettebb volt, ezekben a programokban a résztvevők kevéssel több, mint a fele, 51,1 százaléka volt nő. A települési önkormányzatok és más szervezetek **hosszabb idejű közfoglalkoztatási programjaiban munkát vállalók 60,8 százalékát a női munkavállalók** alkották.

5. táblázat A közfoglalkoztatásban foglalkoztatott személyek átlagos létszáma nem, korcsoport és támogatási típusok szerint, 2017

átlagos létszám, 2017	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás		Országos közfoglalkoztatás		Startmunka mintaprogramok		összesen	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Nő	47 551	60,8	14 108	41,4	34 367	51,1	96 025	53,5
Férfi	30 619	39,2	19 933	58,6	32 915	48,9	83 466	46,5
összesen	78 169	100,0	34 041	100,0	67 281	100,0	179 492	100,0
25 év alatt	6 210	7,9	2 521	7,4	4 219	6,3	12 950	7,2
25-34 éves	15 895	20,3	7 207	21,2	12 108	18,0	35 210	19,6
35-44 éves	19 278	24,7	8 212	24,1	16 291	24,2	43 781	24,4
45-54 éves	20 334	26,0	8 569	25,2	18 788	27,9	47 690	26,6
55 éves és felette	16 453	21,0	7 532	22,1	15 876	23,6	39 861	22,2

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatottak közel fele **48,8 százalék**a 45 éves és idősebb személy volt 2017-ben. A 25 év alatti fiatalok aránya az átlagos létszámból **7,2 százalékot** tett ki. A 25 és 45 év közöttiek adták ebben az évben a közfoglalkoztatottak 44 százalékát. A különböző közfoglalkoztatási típusok közül a mintaprogramokban alkalmazottak életkora jellemzően kevéssel idősebb volt a másik két eszközben alkalmazottnál. Ezekben a programokban volt a

legalacsonyabb a 25 év alatti fiatalok (6,3%) és a legmagasabb az 45 éves és idősebb személyek (51,5%) aránya.

A közfoglalkoztatottak átlagos létszámának éves összevetésében jól látszik, hogy **2016 és 2017 között az idősebb korcsoportok felé tolódott el a kor megoszlás, a legfiatalabbak csoportja csökkent a legnagyobb mértékben 10,2 százalékról 7,2 százalékra és a legidősebbek aránya nőtt a legnagyobb mértékben, 19,5 százalékról 22 százalék fölé.** Eközben látszik, hogy a nők aránya minden korcsoportban nőtt. Azonban a nők aránya korcsoportonként jelentősen eltérő volt, mindkét évben. 2017-ben a 25 év alattiak és az 55 év felettiak alig 46 százaléka volt nő, a 35 é 44 évesek korcsoportjában arányuk meghaladta a 60 százalékot is.

6. táblázat **A közfoglalkoztatásban foglalkoztatott személyek átlagos létszáma nem és életkor-kategóriák szerint, 2016 - 2017**

korcsoport	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
18-24 év	22 880	10,2	41,2	12 950	7,2	46,1
25-34 év	46 312	20,7	51,1	35 210	19,6	55,7
35-44 év	54 150	24,2	57,1	43 781	24,4	60,5
45-54 év	56 647	25,3	51,4	47 690	26,6	53,6
55 év és felette	43 479	19,5	44,1	39 861	22,2	46,1
összesen	223 470	100,0	50,3	179 492	100,0	53,5

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatott férfiak és nők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása eltérő képet mutatott 2017-ben is, hasonlóan a korábbi évekhez. Az alapfokú, vagy annál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők között a nők enyhe többséget alkottak, az ilyen végzettségűek 53 – 55 százalékát tették ki, ami megfelel az összes közfoglalkoztatott közötti arányuknak. A szakmunkás, szakiskolai végzettségűek alig több mint 40 százaléka nő. Az ennél magasabb végzettségű közfoglalkoztatottaknak viszont kétharmada – háromnegyede nő volt. Az előző évhez képest 2017-re minden végzettségi csoportban kevéssel magasabb lett a nők aránya, de már 2016-ban is nagyon hasonló volt a közfoglalkoztatottak nem és iskolai végzettség szerinti megoszlása.

7. táblázat **A közfoglalkoztatásban foglalkoztatott személyek átlagos létszáma nem és iskolai végzettség szerint, 2016 - 2017**

legmagasabb iskolai végzettség	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
általános iskolai végzettség nélküli	19 201	8,6	51,3	17 423	9,7	55,4
általános iskola	102 817	46,0	49,2	82 574	46,0	52,9
szakmunkásképző, szakiskola	58 037	26,0	39,1	45 173	25,2	41,4
szakközépiskola, technikum	20 870	9,3	62,7	16 852	9,4	66,0
gimnázium	16 965	7,6	72,8	13 492	7,5	75,9
felsőfokú végzettség	5 580	2,5	67,4	3 977	2,2	67,2
összesen	223 470	100,0	50,3	179 492	100,0	53,5

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatásban munkát találók többsége 2017-ben is szakmai végzettség nélküli, alacsonyán iskolázott személy volt. A közfoglalkoztatottak közel felének (46 %) legmagasabb iskolai végzettségét az általános iskola jelentette. További tizedrészük (9,7 %) ennél alacsonyabb végzettséggel, befejezetlen általános iskolai tanulmányokkal rendelkezett. A szakmunkás és szakiskolai végzettséggel rendelkezők tették ki a közfoglalkoztatottak negyedét (25,2%). Az érettségivel rendelkező, középfokú végzettségű személyek aránya 16,9 százalékos volt, ideértve az érettségi melletti szakképzésekkel rendelkezőket is. A felsőfokú, egyetemi, vagy főiskolai végzettséggel jellemezhető közfoglalkoztatottak az éves átlagos létszám 2,2 százalékát tették ki 2017-ben.

8. táblázat A közfoglalkoztatásban foglalkoztatott személyek átlagos

létszámaközfoglalkoztatási típusok és iskolai végzettség szerint, 2016 - 2017

legmagasabb iskolai végzettség	2016				2017			
	fő	%	ebből országos (%)	ebből mintaprogramok (%)	fő	%	ebből országos (%)	ebből mintaprogramok (%)
általános iskolai végzettség nélküli	19 201	8,6	11,0	42,2	17 423	9,7	10,7	43,1
általános iskola	102 817	46,0	14,9	40,0	82 574	46,0	14,8	40,5
szakmunkásképző, szakiskola	58 037	26,0	19,5	42,5	45 173	25,2	19,3	40,9
szakközépiskola, technikum	20 870	9,3	30,8	27,0	16 852	9,4	31,0	24,4
gimnázium	16 965	7,6	29,0	27,8	13 492	7,5	29,8	24,5
felsőfokú végzettség	5 580	2,5	50,2	12,0	3 977	2,2	49,9	10,2
összesen	223 470	100,0	19,2	38,0	179 492	100,0	19,0	37,5

Forrás: Belügyminisztérium

Az előző évhez képes a közfoglalkoztatottak között az általános iskolai végzettség nélküliek aránya változott számottevően, a korábbi 8,6 százalékról 9,7 százalékra. Átlagos létszámuk alig 1,8 ezer fővel csökkent. A szakmunkások aránya ennél kevésbé alig 1 százalékponttal csökkent, létszámuk azonban már 12,8 ezres csökkenést mutat. A többi végzettségi csoport aránya alig változott.

Látható, hogy az egyes közfoglalkoztatási típusok eltérő végzettségű személyeket foglalkoztatottak mindkét évben. Az általános iskolai végzettség nélküliek alig több mint a tizedrésze dolgozott országos programokban, körükben 40 százalék felett volt a mintaprogramokban alkalmazottak aránya. Az általános iskolával rendelkezők ehhez nagyon hasonlóan kerültek be a programokba, 40 százalékuk mintaprogramokban dolgozott és kevesebb, mint 15 százalékuk került országos közfoglalkoztatásba. A szakmunkás, szakiskolai végzettségű közfoglalkoztatottak között is magas, 40 százalék feletti volt a mintaprogramokban dolgozók aránya, azonban körükben a 20 százalékot közelítette az országos programban. Az ennél magasabb középfokú végzettségűek körében láthatóan alacsonyabb, 25 százalék alatti volt a mintaprogramokban dolgozók aránya és magas, 30 százalék körüli az országos programok aránya.

A 2017-es adatokból is látható, hogy a mintaprogramok általában alacsonyabb, az országos közfoglalkoztatási programok viszont a többenél magasabb iskolai végzettségű munkaerőt igényeltek a közfoglalkoztatottakon belül. Ez elsősorban azoknak az országos közfoglalkoztatóknak volt köszönhető, amelyek a közfoglalkoztatás egészéhez viszonyítva

alacsonyabb létszámokat, de kifejezetten a magasabb iskolai végzettségű személyeket igényelték (Nemzeti Művelődési Intézet, Magyar Református Szeretetszolgálat és az Országos Széchenyi Könyvtár programjai).

Azt láttuk, hogy a közfoglalkoztatottak többsége alapfokú, vagy az alatti iskolai végzettséggel rendelkező személy volt 2017-ben, valamint azt is, hogy közel felük (48,8%) 45 éves, vagy idősebb volt. Az egyes végzettségi csoportok életkor szerint eltérő megoszlású csoportokat alkottak. Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők negyede (25,3%) 55 év feletti, bő háromnegyedük (78,8%) 35 év feletti volt. Jellemzően a 35 év feletti korcsoportokban volt magasabb az arányuk az összes közfoglalkoztatottra jellemző arányoknál. Akik legmagasabb iskolai végzettsége általános iskola volt, a közfoglalkoztatottak 46 százalékának kor szerinti megoszlása a teljes csoporthoz hasonló volt. A szakmunkás, szakiskolai végzettségűek között a 35 év feletti korcsoportok aránya volt magasabb, ők jellemzően idősebbek a közfoglalkoztatottak között. A szakközépiskolával, technikummal, gimnáziummal rendelkezők ezzel szemben fiatalabb csoportot alkotnak, közöttük sokkal magasabb arányban vannak 25 év alattiak és 25 – 34 éves korcsoportba tartozó személyek.

9. táblázat **A közfoglalkoztatásban alkalmazott személyek átlagos létszáma legmagasabb iskolai végzettségük és életkor-kategóriák szerint, 2017**

legmagasabb iskolai végzettség	fő	%	Ebből (%)				
			25 év alatt	25-34 éves	35-44 éves	45-54 éves	55 éves és felette
általános iskolai végzettség nélküli	17 423	9,7	5,5	15,8	25,5	27,9	25,3
általános iskola	82 574	46,0	7,9	18,1	24,6	28,8	20,6
szakmunkásképző, szakiskola	45 173	25,2	4,3	15,2	24,2	28,4	27,8
szakközépiskola, technikum	16 852	9,4	10,5	31,2	22,6	18,0	17,7
gimnázium	13 492	7,5	12,0	31,1	23,0	18,2	15,7
felsőfokú végzettség	3 977	2,2	3,1	31,3	28,9	18,2	18,5
összesen	179 492	100,0	7,2	19,6	24,4	26,6	22,2

Forrás: Belügyminisztérium

A 25 év alatti, közfoglalkoztatott személyek 7,4 százaléka nem rendelkezett általános iskolai végzettséggel, 50,3 százalékuk esetében pedig a 8 általános iskolai osztály jelentette a legmagasabb végzettséget. A többi korosztályban a végzettség nélküliek aránya magasabb, de az általános iskolai végzettséggel rendelkezők részesedése alacsonyabb. A 25 év alattiak további 15,2 százaléka szakiskolai, szakmunkás végzettségű volt, ami a legalacsonyabb arányt jelenti a korcsoportok között.

A 25 és 34 év közötti közfoglalkoztatottak 50,2 százaléka tartozott a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők közé, ami alacsonyabb, mint a többi korcsoport hasonló értéke. Ebben a korcsoportban magas volt a szakközépiskolai, gimnáziumi és felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya.

A 35-44 és a 45-54 év közötti, középkorú közfoglalkoztatottak között 57-60 százalékos volt az alacsony, legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya. A szakmunkás, szakiskolai végzettségűek magas, 25-27 százalékos aránya jellemezte ezeket a korcsoportokat.

Az 55 éves és ennél idősebbek között volt a legmagasabb az általános iskolai végzettség nélküliek aránya (11,1%). Azonban figyelemre érdemes, hogy közel harmaduk (31,5%) szakmunkás végzettséggel rendelkezett és a magasabb végzettséggel rendelkezők aránya is

közelítette, egyes esetekben meghaladta középkorú korosztályokra jellemző arányokat. Ezek a számok arra utalnak, hogy az idősebb közfoglalkoztatottak között a nagyon alacsony iskolai végzettségűek csoportja mellett ott vannak azok a személyek, akik nem végzettségi, szakképzettségi okok, hanem más okok, koruk, egészségi állapotuk miatt szorultak ki az elsődleges munkaerőpiacról.

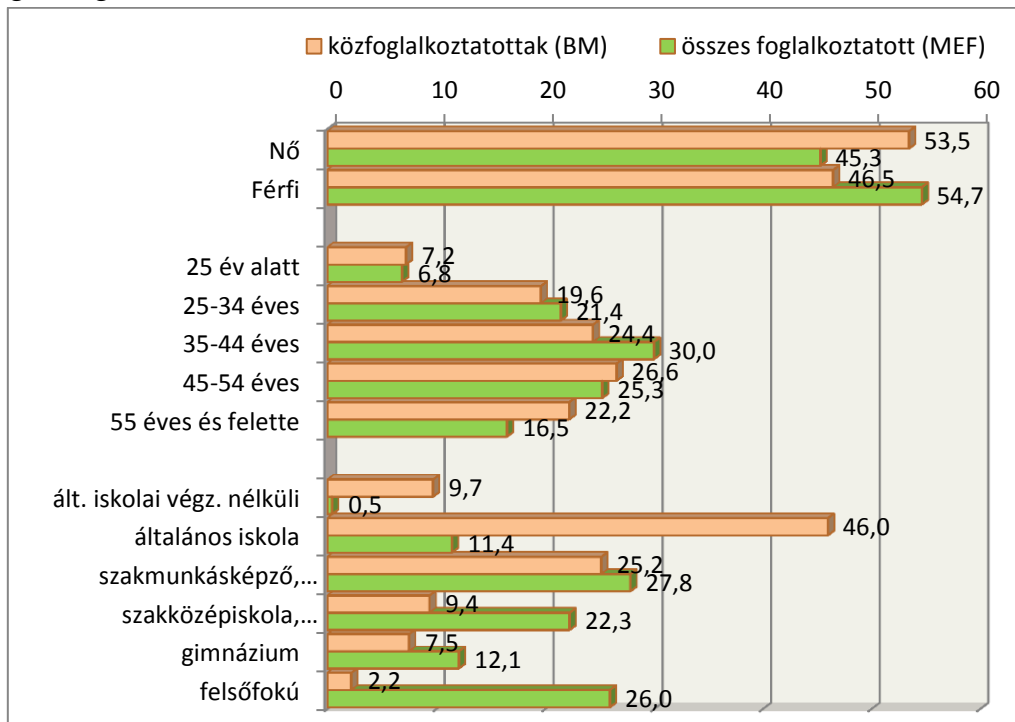
Az alábbiakban a közfoglalkoztatottak legfontosabb demográfiai jegyeit a KSH Munkaerő-felmérésének eredményeivel, a 15-74 éves foglalkoztatottak jellemzőivel vetjük össze.⁵ A két csoport nemek szerinti megoszlása eltért egymástól. **A munkaerőpiacon hagyományosan a férfi munkavállalók vannak többségben, 2017-ben a munkavállalók 54,7 százalékát adták a férfiak, a közfoglalkoztatottaknak azonban 53,5 százaléka nő volt.**

Az életkor szerinti megoszlásban is jelentős eltérések figyelhetők meg. **A foglalkoztatottak között jelentősen magasabb, 30 százalékos arány képviselnek a 35 és 44 év közöttiek, miközben a közfoglalkoztatottaknak csak 24,4 százaléka ilyen korú. A 25 és 34 évesek is nagyobb arányban vannak a foglalkoztatottak között, mint a közfoglalkoztatottak között. A 25 év alattiak és a 45-54 évesek csoportja már a közfoglalkoztatottak között mutat nagyobb részesedést. A legnagyobb eltérés azonban az 55 év felettiak esetén van. A munkaerőpiacon dolgozók 16,5 százaléka ilyen korú, a közfoglalkoztatottaknak viszont már 22,2 százaléka ebbe az idős korcsoportban tartozik.**

Elmondható, hogy a közfoglalkoztatottak állományában azok a korosztályok jelennek meg magasabb arányban, melyek a munkaerőpiacról kiszorulnak, vagy nagyobb eséllyel maradnak ki. A közfoglalkoztatás láthatóan a kor szerint hátrányban állók elhelyezkedését tudja szolgálni.

⁵ Az összehasonlítás során a közfoglalkoztatottak KSH MEF alapján becsült létszámát nem különítjük el a 15-74 éves foglalkoztatottak körén belül.

11. grafikon: A közfoglalkoztatottak és az összes foglalkoztatott megoszlása nem, életkor, iskolai végzettség szerint, 2017

Forrás: Belügyminisztérium és KSH (Munkaerő-felmérés)

A munkavállalók legmagasabb iskolai végzettsége szerint is jelentős különbségek láthatóak az összes munkavállaló és a közfoglalkoztatott arányszámaiban. **A közfoglalkoztatott személyek jellemző végzettsége lényegesen alacsonyabb, mint az összes munkavállalóé.** A közfoglalkoztatottak között 9,7 százalékos volt a befejezetlen általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, az összes munkavállaló között alig fél százalékos. A 8 általános iskolai osztályt végzettek aránya a közfoglalkoztatottak között 46,0 százalék, míg a teljes munkaerőpiacon 11,4 százalékot tett ki. A szakmunkás és szakiskolai végzettséggel rendelkezők aránya a közfoglalkoztatottak között már alacsonyabb volt, 25,2 százalékos, mint a foglalkoztatottak között (27,8%). A többi, ennél magasabb végzettségi kategóriában a teljes munkaerőpiac esetén lényegesen magasabb arányok jelennek meg. A felsőfokú végzettségűek esetén ez az eltérés kiugróan magas (26 százalék és 2,2 százalék)

11) Közfoglalkoztatottak képzése

A közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzések 2016-2017-ben a GINOP 6.1.1. program keretében valósultak meg. A közfoglalkoztatás melletti képzés minden esetben kettős támogatási státuszt jelentett, a képzésben részesülők képzési programjuk mellett, közfoglalkoztatási jogviszonnyal is rendelkeztek, egy közfoglalkoztatónál.⁶ A képzési és az ezzel párhuzamos közfoglalkoztatási időszak sok esetben nem esett egybe, rendszerint a közfoglalkoztatási támogatás korábbi időpontban kezdődött és tovább tartott, mint a képzési program.

A közfoglalkoztatási statisztikákban, az ebben a beszámolóban megjelent létszámok a közfoglalkoztatottakra vonatkoznak és ezzel értelemszerűen magukba foglalják azokat a személyeket is, akik közfoglalkoztatási támogatásaik alatt képzésben is részesültek.

2017-ben a GINOP 6.1.1. program keretében 30 487 egyéni képzési támogatási szerződést kötöttek a járási hivatalok, ez némileg csökkent a 2016-os résztvevők létszámához (34 882) képest. A képzésben részesülő személyek létszáma kis mértékben eltér ettől, mivel bizonyos feltételek miatt (mint a képzés meghiúsulása) egy személy két támogatásban is részt vehetett. A képzésben részesülők nettó száma 2017-ben 30 443 fő volt. Kevés volt az olyan képzési programok száma a GINOP 6.1.1. keretében, amelybe nem közfoglalkoztatottakat iskoláztak be, ezért az ebben az évben induló képzésekben részt vevők döntő többsége, 30 328 fő közfoglalkoztatott volt képzése mellett.⁷

10. táblázat

Közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzések és az ebben érintett személyek, közfoglalkoztatottak száma, 2016-2017			
	2016	2017	Változás 2017/2016, %
Képzési szerződések száma, darab	34 882	30 487	-12,6
Képzésben érintettek nettó létszáma, fő	34 717	30 443	-12,3
Közfoglalkoztatott volt a képzés idején, fő	34 635	30 328	-12,4

Forrás: Belügyminisztérium, IR 2018. 17. heti adatai szerint

A 2017-ben indított képzések nem voltak hosszúak, **az átlagos képzési időtartam 3,8 hónap volt 2017-ben.** Az egyének szignifikáns hányada (25,8%-a) 3 hónapig tartó képzésen vett részt, hasonló arányban vannak a 2 és 4 hónapig tartó képzésben részt vettek is. Mindemellett még említésre méltó számossággal vettek részt az 5 hónapig tartó képzéseken is. A hosszabb, 6 hónapot meghaladó képzéseken résztvevők az össz képzési szerződések számának alig 10%-át teszik ki.

⁶ Ennek megfelelően a képzések finanszírozása is kettős: a képzési költségeket az adott, az Európai Unió által társfinanszírozott program büdzséje, míg a képzés alatt járó közfoglalkoztatási bért a Nemzeti Foglalkoztatási Alap Start előirányzata biztosította.

⁷ A képzési program lehetővé teszi más, nem közfoglalkoztatott személyek képzési támogatást is.

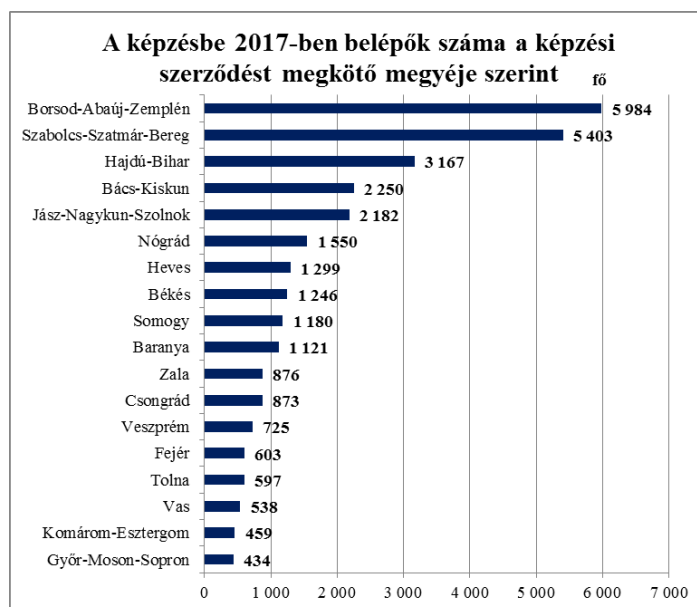
12. grafikon:

Forrás: Belügyminisztérium, IR 2018. 17. heti adatai szerint

A legtöbb képzés Borsod-Abaúj-Zemplén (az összes képzés 19,6%-a) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (az összes képzés 17,7%-a) megyében indult. Jelentős arányt képviselnek a Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok megyei képzések is (a képzések 7-10%-a valósult meg ezekben a megyékben). Az ország gazdaságilag fejlettebb nyugati megyéiben lényegesen kevesebb képzés indult a közfoglalkoztatott személyek részére. A Tolna, Komárom-Esztergom, Fejér, Vas és Győr-Moson-Sopron megyében indított képzések az összes képzés alig 2%-át tették ki.

13. grafikon:

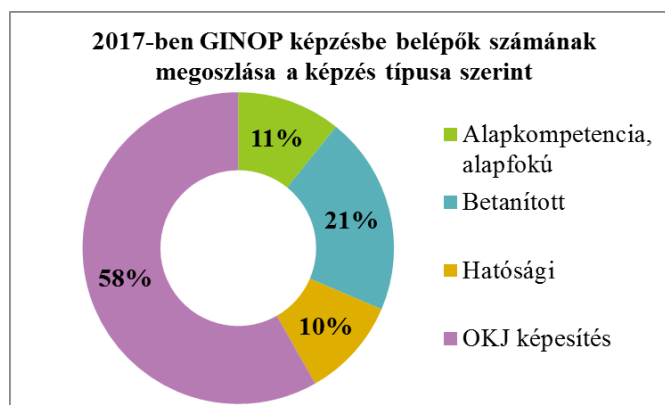

Forrás: Belügyminisztérium, IR 2018. 17. heti adatai szerint

A képzésekben részesülő személyek többsége, 56,7%-a nő volt. Ez az arány magasabb, mint a közfoglalkoztatás egészen belül a nők aránya. Korukat tekintve a 26-35 éves, a 36 – 45 éves és a 46-55 éves korcsoportokban egyaránt a képzésben résztvevők közel negyede tartozott. A 25 év alatti fiatalok aránya 14,8%-ot tett ki, az idősebb, 54 év feletti személyek 13,5%-os arányban voltak jelen. A bekerülők személyek többsége legmagasabb iskolai végzettségét tekintve általános iskolai végzettségű volt, közel 90% ebbe a végzettségi kategóriába tartozott.

Jelentős, 15,0%-os volt az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők aránya. Emellett még a szakiskolát/szakmunkásképzőt végzettek aránya emelhető ki a 7,5%-os részesedésével. **A képzések között a legnagyobb részt az OKJ képesítések teszik ki, közel 60%-a a képzésben résztvevőknek ilyen típusú képzést szerzett.** A következő nagy csoport a betanított munkakörök ellátását elősegítő képzések 21%-kal. A hatósági és az alapkompenciát fejlesztő, felzárkóztató típusú képzések 10-11%-os aránnyal képviseltették magukat.

14. grafikon:

Forrás: Belügyminisztérium, IR 2018. 17. heti adatai szerint

A képzések többségét kitevő OKJ képesítések esetén is ezek a szakterületek szakmái jelennek meg. Az OKJ képzések között 2,3 ezer fő részére mezőgazdasági munkás képzés, 1,7 ezer személynek parkgondozó képzés indult. Jelentős volt a mezőgazdasághoz kötődő képzések aránya. Ide sorolható a mezőgazdasági munkáson túl az állatgondozó és kerti munkás képzések. Konyhai, kisegítő feladatok ellátására készíti fel a résztvevőket a zöldség- és gyümölcs-feldolgozó, a konyhai kisegítő képzés, valamint a hasonló jellegű, de élelmiszerekhez nem kapcsolódó, takarító, tisztítás-technológiai szakmunkás képzés. Jelentős részét képezik a képzéseknek az erdőművelők, motorfűrész-kezelők is.

11. táblázat

A fontosabb, közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó OKJ képzések TOP 10-es listája 2017-ben		
OKJ képzés neve	A képzésbe belépők száma, fő	belépők aránya az összes OKJ képzésen belül, %
Konyhai kisegítő	1190	6,7
Parkgondozó	896	5,0
Kerti munkás	852	4,8
Motorfűrész-kezelő	841	4,7
Zöldség- és gyümölcsfeldolgozó	813	4,6
Családellátó	722	4,1
Intézménytakarító	662	3,7
Mezőgazdasági munkás	600	3,4
Szociális gondozó és ápoló	547	3,1
Élelmiszer-, vegyiáru eladó	535	3,0

Forrás: Belügyminisztérium, IR 2018. 17. heti adatai szerint

A betanított munkakörök ellátását elősegítő képzési programok jellemzően alacsonyabb bemeneti követelményekkel jártak, sok esetben a közfoglalkoztatottak olyan körének is lehetőséget adtak a képzésben részvételre, akik számára egy OKJ képzés nem vezetett volna eredményre. A betanító képzések többsége bio- és zöldhulladék hasznosítás, komposztálás (1238 fő, a képzések 19,7%-a). Jelentős volt a mezőgazdasághoz kapcsolódó háztáji zöldségtermesztő, gyógynövénygyűjtő képzés is. A 2016-os lista elején álló település karbantartó a 10-es rangsor 9. helyére csúszott vissza, akkor közel ezer ember, 2017-ben csupán 275 fő vett részt ebben a képzésben. Érdeemes megemlíteni a betanított takarítót (696 fő), és a betanított kőművest (433 fő) is, hiszen ők a nyílt munkaerőpiacon is jó eséllyel találnak munkalehetőséget.

12. táblázat

A fontosabb, közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó betanító jellegű képzések TOP 10-es listája 2017-ben		
Betanított képzés neve	A képzésbe belépők száma, fő	belépők aránya az összes betanított képzésen belül, %
Bio- és zöldhulladék hasznosítás, komposztálás	1238	19,7
Háztáji zöldségtermesztés	803	12,8
Betanított takarító	696	11,1
Gyógynövénygyűjtő	446	7,1
Betanított kőműves	433	6,9
Szárasztészta gyártó	388	6,2
Betanított szociális segítő	332	5,3
Betonzó segéd	325	5,2
Település karbantartó	275	4,4
Kiskerti növénytermesztő	253	4,0

Forrás: Belügyminisztérium, IR 2018. 17. heti adatai szerint

12)A közfoglalkoztatás területi jellemző

A közfoglalkoztatás területileg egyenlőtlenül, a kedvezőtlenebb gazdasági és munkaerő-piaci helyzetű járásokra, településekre koncentráltan valósul meg. A közfoglalkoztatottak átlagos létszáma a szerződéskötés helye szerint 2017-ben is Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében volt a legmagasabb. Ezekben a megyékben – a szerződéskötés helye szerint – éves átlagban 30,3-31,0 ezer fő dolgozott közfoglalkoztatás keretében. Mindez azt jelenti, hogy a közfoglalkoztatottak több mint egyharmada (34,2%-a) köthető ehhez a két megyéhez. Ez az arány 2016-ban hasonló mértékű volt: 32,3 százalékot tett ki. A szerződéskötés helyét figyelembe véve 2017-ben magas volt még a közfoglalkoztatottak száma Hajdú-Biharban (16,4 ezer fő), Budapesten (14,2 ezer fő), Baranya (12,3 ezer fő), Békés (11,5 ezer fő) és Jász-Nagykun-Szolnok (9,6 ezer fő) megyében. A másik végletet Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Vas, Veszprém, Tolna és Zala megye jelenti. Ezekben a térségekben 1,6 és 3,3 ezer fő között alakult a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma a vizsgált év során.

2016-ról 2017-re az átlagos létszám 19,7 százalékkal csökkent. Az előző évhez viszonyított alacsonyabb mértékű közfoglalkoztatás minden megyében megfigyelhető. A legnagyobb arányú csökkenés néhány olyan kis létszámú közfoglalkoztatással jellemezhető megyére jellemző, mint például Fejér, Győr-Moson-Sopron, Veszprém vagy Pest. A közfoglalkoztatás legkisebb mértékű (15,0 és 15,2%-os) csökkenését Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében láthatjuk. Az egy év alatt bekövetkezett létszámváltozás minden megyében számottevő mértékű. Az éves átlagos létszám megyénkénti megoszlása 2016-ban és 2017-ben is hasonló arányokat mutat.

13. táblázat

A közfoglalkoztatásban foglalkoztatott személyek éves átlagos létszáma					
megye	2016		2017		Változás az előző évhez képest (%)
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	
Budapest	18 427	8,2	14 186	7,9	-23,0
Pest	5 288	2,4	3 859	2,2	-27,0
Fejér	5 190	2,3	3 699	2,1	-28,7
Komárom-Esztergom	2 765	1,2	2 101	1,2	-24,0
Veszprém	3 872	1,7	2 816	1,6	-27,3
Győr-Moson-Sopron	2 267	1,0	1 629	0,9	-28,1
Vas	2 755	1,2	2 148	1,2	-22,0
Zala	4 041	1,8	3 279	1,8	-18,9
Baranya	15 048	6,7	12 281	6,8	-18,4
Somogy	9 312	4,2	6 938	3,9	-25,5
Tolna	3 835	1,7	3 058	1,7	-20,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	36 485	16,3	31 029	17,3	-15,0
Heves	6 788	3,0	5 040	2,8	-25,8
Nógrád	7 115	3,2	5 966	3,3	-16,1
Hajdú-Bihar	20 356	9,1	16 383	9,1	-19,5
Jász-Nagykun-Szolnok	13 048	5,8	9 619	5,4	-26,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	35 784	16,0	30 333	16,9	-15,2
Bács-Kiskun	9 332	4,2	7 584	4,2	-18,7
Békés	14 466	6,5	11 506	6,4	-20,5
Csongrád	7 296	3,3	6 038	3,4	-17,2
Összesen	223 470	100,0	179 492	100,0	-19,7

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja a szerződéskötés helye.

A közfoglalkoztatás többszereplős folyamat, s az egyes szereplőket különböző szempontok szerint is területi egységekhez tudjuk kötni. A támogatási programokat koordináló, a közvetítéseket végző, a hatósági szerződés-kötést lebonyolító járási hivatalok foglalkoztatási osztályai, a foglalkoztató szervezetek, önkormányzatok, valamint az érintett munkavállalók területi szempontból nem feltétlenül sorolhatók ugyanahhoz a településhez, megyéhez. Eltérhet egymástól a programot koordináló járási hivatal illetékességi területe, a foglalkoztató telephelye és a foglalkoztatott lakóhelye. A következő táblázat a közfoglalkoztatott személyek 2017. évi átlagos létszámát mutatja a közfoglalkoztatókkal kapcsolatban álló munkaügyi szervezeti egységek illetékességi területe (vagyis a szerződés-kötés helye), a munkaadók telephelye és a közfoglalkoztatott személyek lakóhelye szerint.

14. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma megyénként a szerződés-kötés helye, az egyén lakcíme és a munkaadók telephelye szerint, 2017						
megye	szerződés-kötés helye szerint		egyéni lakcíme szerint		foglalkoztató telephelye szerint	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
Budapest	14 186	7,9	2 669	1,5	13 566	7,6
Pest	3 859	2,2	5 325	3,0	3 835	2,1
Fejér	3 699	2,1	3 540	2,0	3 672	2,0
Komárom-Esztergom	2 101	1,2	2 431	1,4	2 034	1,1
Veszprém	2 816	1,6	3 309	1,8	2 702	1,5
Győr-Moson-Sopron	1 629	0,9	1 654	0,9	1 751	1,0
Vas	2 148	1,2	1 770	1,0	2 141	1,2
Zala	3 279	1,8	4 179	2,3	3 475	1,9
Baranya	12 281	6,8	12 385	6,9	12 858	7,2
Somogy	6 938	3,9	8 313	4,6	6 948	3,9
Tolna	3 058	1,7	3 701	2,1	3 052	1,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	31 029	17,3	32 200	17,9	31 006	17,3
Heves	5 040	2,8	5 952	3,3	5 039	2,8
Nógrád	5 966	3,3	6 648	3,7	5 962	3,3
Hajdú-Bihar	16 383	9,1	17 574	9,8	16 392	9,1
Jász-Nagykun-Szolnok	9 619	5,4	9 826	5,5	9 614	5,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	30 333	16,9	31 377	17,5	30 324	16,9
Bács-Kiskun	7 584	4,2	8 314	4,6	7 597	4,2
Békés	11 506	6,4	12 372	6,9	11 492	6,4
Csongrád	6 038	3,4	5 954	3,3	6 031	3,4
Összesen	179 492	100,0	179 492	100,0	179 492	100,0

Forrás: Belügyminisztérium

A különböző szempontú területi besorolásokat tekintve a legnagyobb különbséget Budapest adataiban láthatjuk. A budapesti kerületi hivatalok és a fővárosi kormányhivatal foglalkoztatási osztálya sok olyan támogatási programot működtetnek, amelyek nem a fővárosban valósulnak meg. Az országos közfoglalkoztatási programok foglalkoztatói, nagyobb állami szervezetek a fővárosban kötik szerződéseiket, melyekhez kapcsolódó munkatevékenységeik az ország különböző pontjain valósulnak meg. Még a munkaadók telephelye sem minden esetben mutatja pontosan a közfoglalkoztatás területi jellemzőit, mert sok esetben nem a bejegyzett telephelyeken valósul meg a munkavégzés, hanem külső munkahelyeken. A közfoglalkoztatott személyek lakóhelye szerinti megoszlás jól mutatja, hogy a fővárosi lakcímeire bejegyzett személyek éves átlagos létszáma az összes programban részt vevő személy átlagos létszámának 1,5 százalékát teszi ki. Mindeközben a fővárosi kormányhivatal és a kerületi hivatalok által megkötött támogatási szerződésekben átlagosan a közfoglalkoztatott személyek 7,9 százaléka szerepelt.

A közfoglalkoztatottak lakóhelye szerinti vizsgálat jól tükrözi a program területi célzottságát, a hátrányos gazdasági és foglalkoztatási helyzetű területekre koncentrálódó működést. A legfejlettebb régiókban (Közép-Magyarországon, valamint Közép- és Nyugat-Dunántúl megyéiben) élő közfoglalkoztatottak együttesen a közfoglalkoztatás átlagos létszámának 13,9 százalékát tették ki 2017-ben. Ez az érték 2016-ban közel

hasonló mértékű (15,2%) volt. A programban részt vevő személyek 17,9 százaléka rendelkezett Borsod-Abaúj-Zemplén megyei lakhellyel 2017-ben, s további 17,5 százalék volt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei lakos. Látható, hogy a két nagy létszámú közfoglalkoztatással jellemezhető megye mindegyikére önmagában is magasabb létszámú foglalkoztatás volt jellemző, mint a nyugati, központi megyékre együttvéve, a fővárost is ideértve.

2017-ben a közfoglalkoztatásban részt vevők 43,5 százaléka dolgozott hosszabb időtartamú programok keretében, további 37,5 százalékuk járási startmunka mintaprogramban vett részt. A közfoglalkoztatottak 19,0 százalékát pedig országos közfoglalkoztatási programokban alkalmazták.

A közfoglalkoztatás három fő típusát tekintve az egyes megyék szerepe eltérő. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok átlagos létszámának 20,4 százaléka esetében Borsod-Abaúj-Zemplén megyében kötöttek szerződést, további 15,8 százalék pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás elsősorban a települési önkormányzatok programjait öleli fel, s az említett két megyén kívül számottevő létszámmal működött még Hajdú-Bihar és Baranya megyében. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban részt vevők 8,5 és 8,3 százaléka tartozik e két megyéhez a szerződéskötés helye szerint. Az országos közfoglalkoztatási programok esetén az éves átlagos létszám több 37,0 százaléka köthető Budapesthez, hiszen e programok tekintetében a támogatási szerződések megkötése nagyrészt a fővárosi kormányhivatalnál történik, függetlenül attól, hogy hol valósul meg a tényleges munkavégzés. Budapesten kívül kiemelkedő még Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megye szerepe. Ezekre a megyékre összesen az országos programok átlagos létszámának 18,0 százaléka volt jellemző.

Járásai startmunka mintaprogramokra 2017-ben is a hátrányos helyzetűnek minősíthető települések önkormányzatai nyújthattak be közfoglalkoztatást előirányzó támogatási kérelmet. A legrosszabb munkaerő-piaci helyzetben lévő települések támogatására irányuló szándék érvényesülése jól látszik a mintaprogramokban foglalkoztatott személyek területi megoszlásában is. Az ország három legfejlettebb régiójában (Közép-Magyarországon, illetve Közép- és Nyugat-Dunántúl megyéiben) együttesen a startmunka mintaprogramokban foglalkoztatottak átlagos létszámának 6,3 százaléka volt megtalálható. **A mintaprogramok szerződéskötéseinek 40,1 százaléka Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében valósult meg. Dél-Dunántúl megyéiben összességében 12,6 százalék volt ugyanez az arány, Dél-Alföld három megyéjében pedig 16,4 százalék.** E két régióból Baranya és Békés megye települései 4,4-6,0 ezer fő körüli átlagos létszámokkal indítottak mintaprogramokat. A Hajdú-Bihar megyei települések mintaprogramjainak átlagos létszáma szintén kiemelkedő volt 2017 folyamán (meghaladta a 8,7 ezer főt).

15. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma megyénként a közfoglalkoztatás típusa szerint, 2017								
megye	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás		Országos közfoglalkoztatási program		Járási startmunka mintaprogram		Összesen	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
Budapest	1 583	2,0	12 603	37,0	0,1	0,0	14 186	7,9
Pest	2 452	3,1	524	1,5	883	1,3	3 859	2,2
Fejér	1 976	2,5	1 175	3,5	548	0,8	3 699	2,1
Komárom-Esztergom	1 497	1,9	350	1,0	254	0,4	2 101	1,2
Veszprém	1 627	2,1	530	1,6	659	1,0	2 816	1,6
Győr-Moson-Sopron	791	1,0	668	2,0	170	0,3	1 629	0,9
Vas	652	0,8	1 082	3,2	415	0,6	2 148	1,2
Zala	1 537	2,0	420	1,2	1 321	2,0	3 279	1,8
Baranya	6 499	8,3	1 336	3,9	4 446	6,6	12 281	6,8
Somogy	3 684	4,7	459	1,3	2 795	4,2	6 938	3,9
Tolna	1 513	1,9	308	0,9	1 237	1,8	3 058	1,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	15 911	20,4	2 377	7,0	12 741	18,9	31 029	17,3
Heves	3 029	3,9	603	1,8	1 408	2,1	5 040	2,8
Nógrád	2 997	3,8	296	0,9	2 672	4,0	5 966	3,3
Hajdú-Bihar	6 658	8,5	996	2,9	8 729	13,0	16 383	9,1
Jász-Nagykun-Szolnok	4 062	5,2	1 812	5,3	3 745	5,6	9 619	5,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	12 325	15,8	3 765	11,1	14 242	21,2	30 333	16,9
Bács-Kiskun	3 117	4,0	1 629	4,8	2 838	4,2	7 584	4,2
Békés	4 027	5,2	1 517	4,5	5 962	8,9	11 506	6,4
Csongrád	2 230	2,9	1 591	4,7	2 217	3,3	6 038	3,4
Összesen	78 169	100,0	34 041	100,0	67 281	100,0	179 492	100,0

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja a szerződés kötés helye.

A közfoglalkoztatott személyek között, az ország egészét tekintve 53,5 százalék volt a nők aránya 2017-ben, mindez 3,2 százalékpontos emelkedést mutat a tavalyi évhez képest. A nem szerinti megoszlást a közfoglalkoztatottak lakóhelye szerint vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a nők legmagasabb aránya Nógrád (58,4%), Fejér (57,2%) és Baranya (57,0%) megyét jellemezte. Vas és Zala megyében a közfoglalkoztatottak átlagos létszámát tekintve meghaladta az 50 százalékot a férfiak aránya: 52,4 és 50,8 százalék volt.

16. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma megyénként, nemek szerint, 2017						
megye	Nő		Férfi		Összesen	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
Budapest	1 420	53,2	1 249	46,8	2 669	100,0
Pest	2 966	55,7	2 359	44,3	5 325	100,0
Fejér	2 026	57,2	1 514	42,8	3 540	100,0
Komárom-Esztergom	1 306	53,7	1 125	46,3	2 431	100,0
Veszprém	1 760	53,2	1 549	46,8	3 309	100,0
Győr-Moson-Sopron	907	54,9	746	45,1	1 654	100,0
Vas	843	47,6	927	52,4	1 770	100,0
Zala	2 058	49,2	2 121	50,8	4 179	100,0
Baranya	4 740	57,0	3 574	43,0	8 314	100,0
Somogy	4 386	52,8	3 928	47,2	8 313	100,0
Tolna	1 956	52,9	1 745	47,1	3 701	100,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	16 790	52,1	15 410	47,9	32 200	100,0
Heves	3 193	53,6	2 760	46,4	5 952	100,0
Nógrád	3 884	58,4	2 764	41,6	6 648	100,0
Hajdú-Bihar	9 819	55,9	7 755	44,1	17 574	100,0
Jász-Nagykun-Szolnok	5 463	55,6	4 363	44,4	9 826	100,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	16 139	51,4	15 238	48,6	31 377	100,0
Bács-Kiskun	6 682	54,0	5 703	46,0	12 385	100,0
Békés	6 418	51,9	5 954	48,1	12 372	100,0
Csongrád	3 272	55,0	2 682	45,0	5 954	100,0
Összesen	96 025	53,5	83 466	46,5	179 492	100,0

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja az egyén lakcíme.

Országos szinten megállapítható, hogy 2017-ben a közfoglalkoztatottak 7,2 százaléka volt 25 éven aluli fiatal, 19,6 százalékuk 25-34 éves és közel negyedük (24,4%-uk) 35 és 44 év közötti személy. A 45 és 54 év közötti személyek aránya 26,6 százalékot tett ki, az 55 év feletti 22,2 százalékos arányt képviseltek. Előző évhez viszonyítva megállapítható, hogy a legfiatalabb korcsoportba tartozók aránya 10,2 százalékról csökkent le 7,2 százalékra. Az arányeltolódás elsősorban az 55 évnél idősebbek javára történt, hiszen egy év alatt 2,7 százalékponttal emelkedett a részarányuk. A 25 év alatti fiatalok mellett a 25-43 évesek aránya is csökkent egy év alatt: a 2016. évi 20,7 százalékról változott 19,6 százalékra 2017-re. A közfoglalkoztatottak kor szerinti megoszlását megyei bontásban vizsgálva felfedezhetők területi egyenlőtlenségek. **Az ország gazdaságilag fejlettebb, jobb foglalkoztatási helyzetű területein jellemzően magasabb volt a közfoglalkoztatott személyek átlagos életkora, mint a kedvezőtlen helyzetű megyékben.** Budapesten, Pest megyében, valamint Közép- és Nyugat-Dunántúl megyéiben a közfoglalkoztatott személyek több mint fele 45 éves vagy annál idősebb korú volt 2017-ben. Az említett arány Budapesten volt a legmagasabb (62,5%), azt követően pedig Győr-Moson-Sopron (59,9%) és Fejér (59,6%) megyében. Ezzel szemben a Dél-Dunántúlon és az ország keleti felében 50 százaléknál kevesebb volt a 45 évesek vagy annál idősebb személyek aránya. Amennyiben az 54 év felettiakat külön vizsgáljuk, kijelenthetjük, hogy részarányuk az országos átlagnál alacsonyabb volt például Szabolcs-Szatmár-Bereg (19,4%), Tolna (20,0%), Heves (20,0%) és Borsod-Abaúj-Zemplén (20,4%) megyékben is.

A közfoglalkoztatottak között a 25 éven aluli személyek aránya a fővárosban (2,0%), valamint Győr-Moson-Sopron (1,7%), Fejér (2,2%) és Jász-Nagykun-Szolnok (3,6%)

megyében volt a legalacsonyabb. Az országos értéknél (7,2%-nál) magasabban alakult a fiatalok aránya többek között Borsod-Abaúj-Zemplén (9,4%), Heves (8,8%), Baranya (8,5%) és Békés (8,5%) megyékben. A 25 és 34 év közötti fiatalok esetén ehhez hasonlóan látható: Közép-Magyarországon és a nyugati megyékben alacsony, 14-17 százalékos az arányuk a közfoglalkoztatottakon belül. Az ország észak-keleti és keleti részén, továbbá a Dél-Alföldön az egész országra jellemző értéknél magasabb (19,6% feletti) arányok is megfigyelhetők.

17. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma megyénként, korcsoportok szerint, 2017										
megye	25 év alatt		25-34 év		35-44 év		45-54 év		55 év és felette	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Budapest	52	2,0	414	15,5	534	20,0	730	27,4	939	35,2
Pest	270	5,1	900	16,9	1 258	23,6	1 489	28,0	1 409	26,5
Fejér	77	2,2	559	15,8	795	22,5	1 012	28,6	1 097	31,0
Komárom- Esztergom	154	6,3	403	16,6	534	22,0	653	26,9	687	28,2
Veszprém	168	5,1	498	15,1	759	23,0	928	28,1	955	28,9
Győr-Moson- Sopron	29	1,7	242	14,6	393	23,8	464	28,1	526	31,8
Vas	81	4,6	261	14,8	390	22,0	490	27,7	548	31,0
Zala	174	4,2	675	16,2	976	23,4	1 213	29,0	1 139	27,3
Baranya	1 048	8,5	2 410	19,5	2 894	23,4	3 313	26,8	2 720	22,0
Somogy	601	7,2	1 456	17,5	2 117	25,5	2 354	28,3	1 786	21,5
Tolna	234	6,3	710	19,2	945	25,5	1 071	28,9	742	20,0
Borsod-Abaúj- Zemplén	3 016	9,4	6 632	20,6	7 653	23,8	8 341	25,9	6 558	20,4
Heves	523	8,8	1 225	20,6	1 542	25,9	1 474	24,8	1 188	20,0
Nógrád	488	7,3	1 295	19,5	1 608	24,2	1 723	25,9	1 535	23,1
Hajdú-Bihar	1 144	6,5	3 479	19,8	4 335	24,7	4 803	27,3	3 813	21,7
Jász-Nagykun- Szolnok	356	3,6	2 068	21,0	2 603	26,5	2 580	26,3	2 218	22,6
Szabolcs-Szatmár- Bereg	2 413	7,7	6 661	21,2	8 088	25,8	8 137	25,9	6 078	19,4
Bács-Kiskun	630	7,6	1 549	18,6	1 998	24,0	2 257	27,1	1 880	22,6
Békés	1 050	8,5	2 558	20,7	3 011	24,3	3 084	24,9	2 670	21,6
Csongrád	442	7,4	1 216	20,4	1 349	22,7	1 572	26,4	1 374	23,1
Összesen	12 950	7,2	35 210	19,6	43 781	24,4	47 690	26,6	39 861	22,2

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja az egyén lakcíme.

A közfoglalkoztatásban jelentős arányban vannak jelen alacsony iskolai végzettségű, a munkaerőpiacon nehezen érvényesülő személyek. A közfoglalkoztatás átlagos létszámának több mint felét, 55,7 százalékát 2017-ben is azok tették ki, akiknek legmagasabb iskolai végzettsége legfeljebb az általános iskola 8 osztálya volt. 2016-ban ez az arány 1,1%-ponttal kevesebb (54,6%) volt. **Az általános iskolai végzettség nélküli közfoglalkoztatottak megyén belüli részaránya tíz százalék felett alakult Borsod-Abaúj-Zemplén (14,5%), Heves (12,9%), Somogy (11,8%), Zala (11,3%), Szabolcs-Szatmár-Bereg (11,0%) és Nógrád (10,8%) megyében. A befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya kiemelkedően magas volt Tolnában (50,2%) és Szabolcs-Szatmár-Beregben (49,3%). A másik végletet Budapest (29,4%), illetve Győr-Moson-Sopron (38,4%) megye jelenti.**

A szakmunkás és szakiskolai végzettségük aránya országosan 25,2 százalékot tett ki. Arányuk Békés megyében (30,9%) meghaladta, míg Vas (29,0%), Bács-Kiskun (28,5%) és Győr-Moson-Sopron (28,0%) megyében közelítette a 30 százalékot.

2017-ben a közfoglalkoztatottak 16,9 százaléka számára az érettségi jelentette a legmagasabb iskolai végzettséget. Ennél jóval magasabb arány jellemezte Budapestet (34,5%). Ennek oka elsősorban abban keresendő, hogy a szerződéskötés helye szerint Budapesthez sorolható közfoglalkoztatási programok (főként a fővárosban megvalósuló országos programok) a szakképzéssel rendelkezők foglalkoztatására irányulnak. Az országos értéknél (16,9%) magasabb aránnyal jellemezhető továbbá Csongrád (22,3%), Békés (20,8%) és Győr-Moson-Sopron (20,5%) megye is.

Az éves átlagos létszám szerint több mint 179 ezer közfoglalkoztatott közül 3 977 fő rendelkezett főiskolai vagy egyetemi végzettséggel, így arányuk 2,2 százalékot tett ki. A diplomás közfoglalkoztatottak száma egyik megyében sem haladta meg az örszáz főt.

18. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma megyénként, legmagasabb iskolai végzettség szerint, 2017										
megye	általános iskolai végzettség nélküli		általános iskola		szakmunkásképző, szakiskola		szakközépiskola, technikum, gimnázium		főiskola, egyetem	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Budapest	120	4,5	785	29,4	483	18,1	920	34,5	362	13,6
Pest	483	9,1	2 343	44,0	1 271	23,9	1 042	19,6	187	3,5
Fejér	200	5,7	1 725	48,7	853	24,1	678	19,1	85	2,4
Komárom-Esztergom	188	7,7	1 073	44,1	617	25,4	474	19,5	79	3,2
Veszprém	310	9,4	1 376	41,6	901	27,2	602	18,2	120	3,6
Győr-Moson-Sopron	124	7,5	634	38,4	463	28,0	338	20,5	94	5,7
Vas	69	3,9	790	44,6	513	29,0	330	18,6	69	3,9
Zala	474	11,3	1 734	41,5	1 149	27,5	707	16,9	114	2,7
Baranya	896	7,2	6 003	48,5	3 310	26,7	1 912	15,4	264	2,1
Somogy	984	11,8	3 978	47,9	2 069	24,9	1 146	13,8	135	1,6
Tolna	268	7,3	1 859	50,2	931	25,2	564	15,2	78	2,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	4 669	14,5	14 869	46,2	7 782	24,2	4 434	13,8	447	1,4
Heves	766	12,9	2 814	47,3	1 335	22,4	900	15,1	137	2,3
Nógrád	721	10,8	3 000	45,1	1 542	23,2	1 296	19,5	90	1,3
Hajdú-Bihar	1 544	8,8	8 196	46,6	4 306	24,5	3 135	17,8	393	2,2
Jász-Nagykun-Szolnok	864	8,8	4 410	44,9	2 700	27,5	1 693	17,2	158	1,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	3 459	11,0	15 459	49,3	7 182	22,9	4 781	15,2	496	1,6
Bács-Kiskun	593	7,1	3 710	44,6	2 370	28,5	1 489	17,9	152	1,8
Békés	430	3,5	5 298	42,8	3 828	30,9	2 576	20,8	240	1,9
Csongrád	262	4,4	2 519	42,3	1 568	26,3	1 327	22,3	278	4,7
Összesen	17 423	9,7	82 574	46,0	45 173	25,2	30 344	16,9	3 977	2,2

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja az egyén lakcíme.

A közfoglalkoztatás keretében alkalmazott személyek településük gazdasági, foglalkoztatási helyzete szempontjából jelentős részben hátrányos helyzetű területeken élnek.⁸ A közfoglalkoztatási programok kifejezetten ezekben a térségekben és településeken élőkre

⁸ A hatályos jogszabályok értelmében hátrányos helyzetű településnek tekintjük azokat, amelyek 2016. január 1-jétől a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet értelmében kedvezményezettnek minősülnek, de nem átmenetileg kedvezményezettek. 2015-ben a 240/2006. (XI. 30.) és a 290/2014. (XI. 26.) számú Korm. rendelet volt a mérvadó – az elsőként említett már nem hatályos.

koncentrálják, hiszen járási startmunka mintaprogramot 2017-ben is azok a települések indíthattak, amelyek a vonatkozó jogszabályok szerint hátrányos helyzetűnek minősültek vagy miniszteri egyedi döntés értelmében kiválasztott kistérségekhez tartoznak.⁹ **Az ország teljes lakosságának 35,8 százaléka élt 2017-ben a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint hátrányos helyzetűnek minősített településen, miközben a közfoglalkoztatottak között 78,8 százalékot tett ki az ilyen lakóhellyel rendelkezők aránya.** Nógrád megyében minden közfoglalkoztatott hátrányos helyzetű településen élő személy volt. Somogy (95,6%), Hajdú-Bihar (90,5%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (90,5%) megyében pedig meghaladta a 90 százalékot a hátrányos helyzetű településeken élő személyek aránya.

Mivel Budapest nem számít hátrányos helyzetű településnek, a közfoglalkoztatottak ilyen szempontú megbontása nem lehetséges. A kedvező munkaerő-piaci helyzetnek köszönhetően Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Fejér, Pest és Veszprém megyében is azok a közfoglalkoztatottak vannak többségben, akik **nem hátrányos** helyzetű településen élnek – arányuk rendre a következőképpen alakult 2017-ben: 84,9%, 84,4%, 70,0%, 58,8% és 54,1%.

⁹ 2017-ben a közfoglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetű településnek tekintettük azokat, amelyek az előző lábjegyzetben is említett 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet értelmében kedvezményezettnek minősültek, de nem átmenetileg kedvezményezettek. Figyelembe vettük továbbá azokat a településeket is, amelyek a belügyminiszteri egyedi döntés alapján kiválasztott három kistérséghez (Pécsi, Devecseri és Téti) tartoznak. Ugyanígy az 1225/2011. (VI. 29.) Korm. határozatban kiemelt, Gyöngyösi kistérséghez tartozó települések esetén is a közfoglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetű megnevezést használjuk. Utóbbi két esetben a korábbi területi egységeket, a kistérségeket kell figyelembe vennünk, függetlenül a járási struktúrától. Fontos változás, hogy 2016-tól járási startmunka mintaprogramot nem indíthatnak olyan települések, amelyek az említett 290-es és 105-ös Korm. rendelet szerint átmenetileg kedvezményezettek és semmilyen más rendelkezés szerint sem minősülnek hátrányos helyzetűnek, vagy közfoglalkoztatással segített településnek. Érdeemes megjegyezni továbbá azt is, hogy 2015. november 27-e óta a Körmenyi járás települései is regionális szempontból fejlesztendő területek lettek.

19. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma megyénként, lakóhelyük helyzete szerint, 2017						
megye	Hátrányos helyzetű településen élő		Nem hátrányos helyzetű településen élő		Összesen	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
Budapest	0	0,0	2 669	100,0	2 669	100,0
Pest	2 191	41,2	3 134	58,8	5 325	100,0
Fejér	1 063	30,0	2 477	70,0	3 540	100,0
Komárom-Esztergom	380	15,6	2 051	84,4	2 431	100,0
Veszprém	1 517	45,9	1 792	54,1	3 309	100,0
Győr-Moson-Sopron	250	15,1	1 404	84,9	1 654	100,0
Vas	921	52,0	849	48,0	1 770	100,0
Zala	2 311	55,3	1 868	44,7	4 179	100,0
Baranya	9 052	73,1	3 332	26,9	12 385	100,0
Somogy	7 945	95,6	369	4,4	8 313	100,0
Tolna	2 436	65,8	1 265	34,2	3 701	100,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	28 113	87,3	4 087	12,7	32 200	100,0
Heves	4 352	73,1	1 600	26,9	5 952	100,0
Nógrád	6 648	100,0	0	0,0	6 648	100,0
Hajdú-Bihar	15 911	90,5	1 662	9,5	17 574	100,0
Jász-Nagykun-Szolnok	8 143	82,9	1 683	17,1	9 826	100,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	28 402	90,5	2 975	9,5	31 377	100,0
Bács-Kiskun	7 237	87,0	1 077	13,0	8 314	100,0
Békés	9 920	80,2	2 452	19,8	12 372	100,0
Csongrád	4 661	78,3	1 292	21,7	5 954	100,0
Összesen	141 455	78,8	38 037	21,2	179 492	100,0

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja az egyén lakcíme.

A hátrányos helyzetű településeken élő közfoglalkoztatottak átlagos létszáma 2014 és 2016 között évről évre növekedett.¹⁰ Ebben egyfelől szerepe van annak, hogy a járási startmunka mintaprogramok súlya 2014-ről 2015-re megnőtt. A 2015 és 2016 közötti változásokat azonban nem ez magyarázza, hiszen a mintaprogramok éves átlagos létszáma 7,5 százalékkal esett vissza egy év alatt. Ennek megfelelően a közfoglalkoztatás más típusainak és az ezek keretében foglalkoztatott személyek létszámváltozásának, vagyis növekedésének köszönhető a hátrányos helyzetű településeken élő közfoglalkoztatottak számának emelkedése. Fontos megjegyezni, hogy a hátrányos helyzetűnek tekintett települések listája szűkült 2015 és 2016 között (ehhez kapcsolódóan lásd a 19. táblázatot). 2016-ról 2017-re csökkent a hátrányos helyzetű településeken élő közfoglalkoztatottak átlagos létszáma – ebben egyedül az játszott szerepet, hogy a 2017. évi közfoglalkoztatási programok alacsonyabb létszámmal valósultak meg. Jogszabályváltozás nem módosította a hátrányos helyzetű települések számát. 2017-ben az előző évhez képest 18,5 százalékkal volt kevesebb a hátrányos helyzetű településeken élő közfoglalkoztatottak átlagos létszáma. Az egy év alatt bekövetkezett változás minden megyében csökkenést eredményezett. Mindez összefügg azzal, hogy 2017-ben a közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma összességében is alacsonyabb volt.

¹⁰ A 2014. január 1-jei állapotot tekintve a 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet és a 240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet volt érvényben. 2014-ben a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet helyett a 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendeletre kellett hagyatkozni a kedvezményezett térségek besorolásakor.

Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyében mind a négy évben alacsony volt a hátrányos helyzetű településeken élő közfoglalkoztatottak száma: 2014 és 2016 között az előbb említett megyében nem haladta meg a 400 főt, utóbbiban pedig nem érte el az 500 főt, míg 2017-ben 250 és 380 főről beszélhetünk.

20. táblázat

A hátrányos helyzetű településeken élő közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma megyénként, 2014-2017								
megye	2014		2015		2016		2017	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
Budapest	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Pest	508	0,4	2 650	1,6	2 931	1,7	2 191	1,5
Fejér	1 914	1,5	2 035	1,2	1 413	0,8	1 063	0,8
Komárom-Esztergom	375	0,3	460	0,3	481	0,3	380	0,3
Veszprém	916	0,7	1 931	1,2	2 026	1,2	1 517	1,1
Győr-Moson-Sopron	40	0,0	312	0,2	302	0,2	250	0,2
Vas	703	0,5	1 069	0,6	1 151	0,7	921	0,7
Zala	2 161	1,6	3 166	1,9	2 787	1,6	2 311	1,6
Baranya	9 362	7,1	11 887	7,1	11 155	6,4	9 052	6,4
Somogy	7 151	5,4	8 635	5,2	10 331	6,0	7 945	5,6
Tolna	2 938	2,2	3 352	2,0	2 966	1,7	2 436	1,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	25 443	19,3	32 473	19,4	33 055	19,0	28 113	19,9
Heves	5 330	4,1	5 576	3,3	5 787	3,3	4 352	3,1
Nógrád	5 319	4,0	8 199	4,9	8 015	4,6	6 648	4,7
Hajdú-Bihar	14 091	10,7	17 558	10,5	19 868	11,4	15 911	11,2
Jász-Nagykun-Szolnok	11 003	8,4	10 906	6,5	10 927	6,3	8 143	5,8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	22 885	17,4	30 689	18,3	33 601	19,4	28 402	20,1
Bács-Kiskun	5 688	4,3	7 633	4,6	8 782	5,1	7 237	5,1
Békés	10 911	8,3	13 630	8,1	12 433	7,2	9 920	7,0
Csongrád	4 824	3,7	5 181	3,1	5 610	3,2	4 661	3,3
Összesen	131 560	100,0	167 341	100,0	173 621	100,0	141 455	100,0

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja az egyén lakcíme.

2017-ben a hátrányos helyzetű településeken élő közfoglalkoztatott személyek 7,8 százaléka volt 25 éven aluli fiatal, 19,9 százaléka pedig 25 és 34 év közötti. A hátrányos helyzetűnek nem minősíthető településeken élő közfoglalkoztatottak kor szerinti összetétele ettől eltér: 2017-ben 5,1 százalékuk volt 25 év alatti, további 18,6 százalékuk pedig 25 és 34 év közötti. A legfiatalabb korcsoportba tartozók aránya mind a hátrányos, mind a nem hátrányos helyzetű településeken csökkent az előző évhez képest. Az idősebb, 45 éven felüli személyek esetén fordítottak az arányok: a hátrányos helyzetű településeken alacsonyabb, míg a jobb helyzetű településeken magasabb az idősebb közfoglalkoztatottak aránya.

21. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma életkoruk és lakóhelyük helyzete szerint, 2017						
életkor	Hátrányos helyzetű településen élő		Nem hátrányos helyzetű településen élő		Összesen	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
25 év alatt	11 010	7,8	1 940	5,1	12 950	7,2
25-34 év	28 149	19,9	7 061	18,6	35 210	19,6
35-44 év	34 888	24,7	8 893	23,4	43 781	24,4
45-54 év	37 447	26,5	10 244	26,9	47 690	26,6
55 év és felette	29 961	21,2	9 900	26,0	39 861	22,2
Összesen	141 455	100,0	38 037	100,0	179 492	100,0

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja az egyén lakcíme.

A közfoglalkoztatottak legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása szintén eltérést mutat a jobb és rosszabb helyzetű településeken. A hátrányos helyzetű településeken a közfoglalkoztatottak 10,5 százaléka általános iskolai végzettség nélküli személy volt 2017-ben. A jobb helyzetű településeken a képzetlen személyek aránya 6,6 százalékot tett ki. Az általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya is magasabb (47,9%) volt a hátrányos helyzetű településeken, mint a többi településen (38,8%). A szakiskolai, szakmunkás végzettségűek aránya a két településtípust tekintve kiegyenlítettnak nevezhető (25,4 és 24,4 százalékos volt). Az ennél magasabb, érettségivel, vagy arra épülő szakképzettséggel, illetve felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a nem hátrányos helyzetű településeken volt magasabb. **A hátrányos helyzetű térségekben a közfoglalkoztatottak jellemzően alacsonyabb végzettséggel jellemezhetők, mint a jobb helyzetű településeken élők.**

22. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma iskolai végzettségük és lakóhelyük helyzete szerint, 2017						
legmagasabb iskolai végzettség	Hátrányos helyzetű településen élő		Nem hátrányos helyzetű településen élő		Összesen	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
általános iskolai végzettség nélküli	14 896	10,5	2 527	6,6	17 423	8,6
általános iskola	67 825	47,9	14 749	38,8	82 574	46
szakmunkásképző, szakiskola	35 885	25,4	9 289	24,4	45 173	26
szakközépiskola, technikum	11 401	8,1	5 450	14,3	16 852	9,3
gimnázium	9 646	6,8	3 846	10,1	13 492	7,6
főiskola, egyetem	1 801	1,3	2 176	5,7	3 977	2,5
Összesen	141 455	100,0	38 037	100,0	179 492	100,0

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja az egyén lakcíme.

A közfoglalkoztatás elsődleges célcsoportjai közé tartoznak a hátrányos helyzetű településeken élő személyek, illetve az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező, szakképzettség nélküli álláskereső. Amennyiben a teljes közfoglalkoztatott létszámon belül adjuk meg a hátrányos és nem hátrányos helyzetű településeken élők arányát legmagasabb iskolai végzettségük szerint, láthatjuk, hogy valamivel több mint tizedrészükre (11,6%-ukra) jellemző, hogy valamilyen szakképzettséggel rendelkeznek és jobb helyzetű településeken élnek. Tehát **a közfoglalkoztatottak 88,4 százaléka vagy gazdasági, munkaerő-piaci szempontból kedvezőtlen helyzetű településen él, vagy rendkívül alacsony iskolai**

végzettséggel rendelkeznek. A közfoglalkoztatottak 46,1 százaléka esetén mindkét, az elhelyezkedést erősen megnehezítő feltétel fennáll.

23. táblázat

A közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma iskolai végzettségük és lakóhelyük helyzete szerint, 2017 (tábla %)						
legmagasabb iskolai végzettség	Hátrányos helyzetű településen élő		Nem hátrányos helyzetű településen élő		Összesen	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
általános iskolai végzettség nélküli	14 896	8,3	2 527	1,4	17 423	9,7
általános iskola	67 825	37,8	14 749	8,2	82 574	46,0
szakmunkásképző, szakiskola	35 885	20,0	9 289	5,2	45 173	25,2
szakközépiskola, technikum	11 401	6,4	5 450	3,0	16 852	9,4
gimnázium	9 646	5,4	3 846	2,1	13 492	7,5
főiskola, egyetem	1 801	1,0	2 176	1,2	3 977	2,2
Összesen	141 455	78,8	38 037	21,2	179 492	100,0

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja az egyén lakcíme.

13)Járási startmunka mintaprogramok

A korábbi évekhez hasonlóan a közfoglalkoztatás 2017-ben is alapvetően három program keretében valósult meg, amelyek az alábbiak: hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás, országos program és kistérségi/járási startmunka mintaprogram. Az önkormányzatok által szervezett, hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásnak nevezett programok célja a helyben felmerülő közfeladatokkal, a helyi közösség érdekeit szolgáló munkaigényekkel kapcsolatos foglalkoztatás. Az országos közfoglalkoztatási programok a mindenkori munkaerő-piaci, valamint az esetleges „vis maior” helyzetek kezelésére, több ágazatot átfogóan (pl. az ár- és belvízvédelem, a közutak, vasutak, az erdőterületek, megújuló energiaforrások területén) kerülnek indításra.

A Belügyminisztérium a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet vagy a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerinti hátrányos helyzetű települések önkormányzatai részére mintaprogramokat indít. A minisztérium a tervezésnél figyelembe veszi továbbá, hogy adott település a belügyminiszter egyedi döntése alapján kiválasztott három kistérséghez (Pécsi, Devecseri és Téti) tartozik-e. Ugyanígy az 1225/2011. (VI. 29.) Korm. határozatban kiemelt, Gyöngyösi kistérséghez tartozó települések szintén a mintaprogramok szempontjából kedvezményezett térségeknek minősülnek. Utóbbi két esetben a kistérségi besorolást kell figyelembe venni és nem a jelenleg érvényben lévő járási struktúrát.

A járási startmunka mintaprogramok alapjaiban a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok mintaprogrammá nyilvánított típusai, de speciális, a települések fejlesztésével kapcsolatos feladatok ellátására irányulnak; fő kedvezményezettjei – a fent leírtaknak megfelelően – a hátrányos helyzetű, illetve a hátrányos helyzetű járásokban levő települési önkormányzatok, valamint önkormányzati társulások. A program indításának fontos feltétele, hogy a tevékenység igazodjon a helyi igényekhez, továbbá ne teremtsen versenytársat az elsődleges munkaerőpiacon, de összességében bővítse a munkalehetőségek számát a településen. 2014 és 2016 között évről évre nőtt a mintaprogramot indító települések száma. 2014-ben 1 726 település indított ilyen programokat, 2015-re számuk 1 795-re emelkedett, 2016-ban pedig 1 879 volt. 2017-ben a közfoglalkoztatottak éves átlagos létszámának csökkenésével 1 760 olyan települést említhetünk, amelyek startmunka mintaprogramot indítottak.

A mintaprogramok közösségformáló hatásúak, élhetőbbé, lakhatóbbá teszik a településeket, azok közvetlen környékét, növelik a lakosság szubjektív biztonságérzetét, javítják a közbiztonságot. A mintaprogramokat az alábbi területekre, ún. pillérekre bonthatjuk:

A feladatok (programelemek) két fő csoportba sorolhatók:

1. Értékteremtő programok,
2. Szociális programelemek.

Az értékteremtő programok legnagyobb részben a mezőgazdasági programokat jelentik, amelyek keretében a települések növénytermesztéssel, állattartással és tartósítással foglalkoznak alapvetően.

A másik programelem a települések helyi lehetőségeit, adottságait figyelembe véve biztosít munkát a közfoglalkoztatottaknak. Ennek során általában valamilyen termék előállítása (pl.: drótháló, szerszámnyél, térkő, kültéri bútorok, stb.) történik meg.

Az értékteremtő programok tevékenysége az önfenntartás felé mutat, a megtermelt javak felhasználhatók a közétkeztetésben, a termelés támogatása, fejlesztése elősegíti a szociális szövetkezetek létrehozását, amely a helyi lakosok nyílt munkaerőpiacra történő kivezetésének egyik megoldása lehet.

- a) A mezőgazdasági projektek célja, hogy zöldség és gyümölcs termesztése, illetve kisállattenyésztés révén segítse az önkormányzati intézmények és a település közfeladatainak ellátását (pl. a közétkeztetést), a többlettermékek esetleges feldolgozását, értékesítését, valamint támogassa a települések önfenntartását.
- b) A téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás célja, hogy a munkalehetőség folyamatosságát biztosítsa a téli hónapokban a település közfoglalkoztatottjai számára, s ezáltal megélhetési lehetőséget nyújtson. Fontos megjegyezni, hogy ez a pillér nem az a közfoglalkoztatási forma, amit 'téli közfoglalkoztatás' néven ismerhetünk. 2016. évtől ilyen típusú programok már nem indultak.
- c) A helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás keretében értékteremtő, a közösségi szükségleteket kielégítő, a település fejlődését elősegítő egyedi programok valósulhatnak meg.

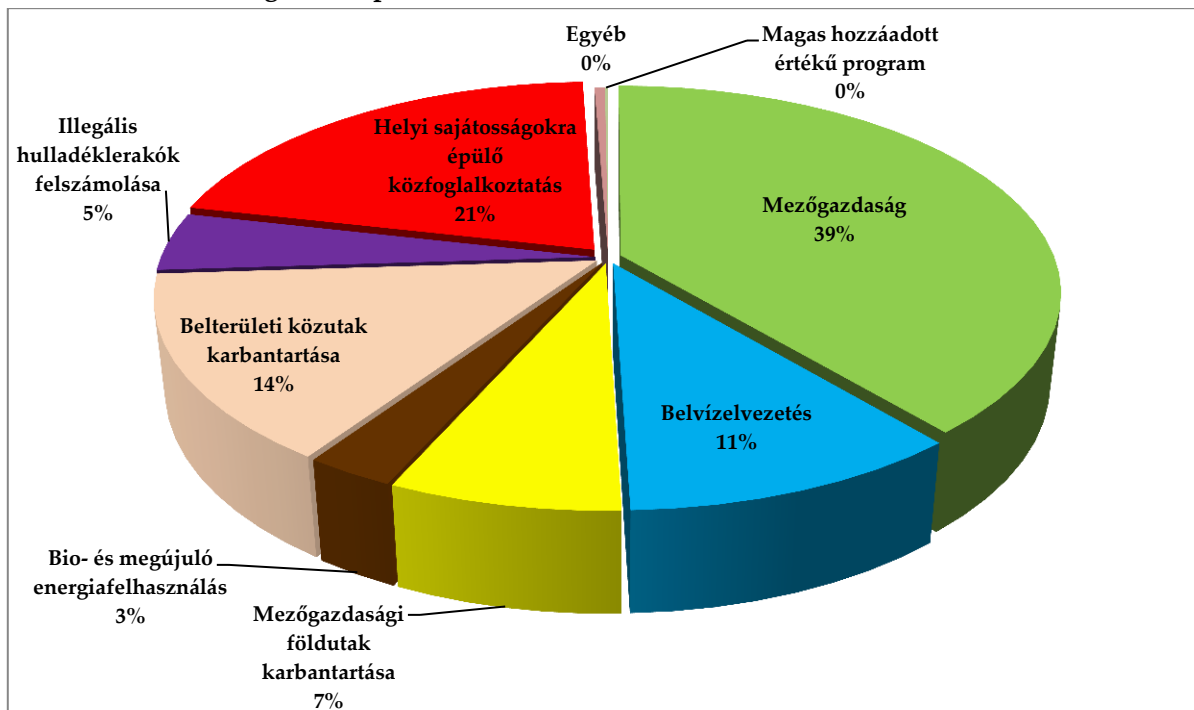
A szociális programelemek olyan, kvázi „szociális foglalkoztatást” valósítanak meg, amelyek nem a klasszikus értelemben vett értékteremtés köré csoportosulnak, hanem a település élhetőbbé tételére irányulnak; olyan karbantartási, állagmegóvási feladatokról van szó, amelyek különösebb szakképzettség nélkül is elvégezhetőek, fajlagos költségük viszonylag mérsékeltebb a mintaprogramokéhoz viszonyítva. Hosszú távon e programok mintaprogramként történő támogatásának kivezetése a cél. Ettől függetlenül a tevékenységek továbbra is támogathatóak maradnak, de már alacsonyabb mértékben, a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási támogatáson belül.

- d) A belvíz-elvezetési programok célja a településeket és a mezőgazdasági területeket fenyegető belvizek kialakulásának megelőzése, a belvízelvezető árkok kialakítása, rendszeres karbantartása.
- e) A mezőgazdasági utak rendbetételének célja, hogy elősegítse a mezőgazdasági telepek, majorok bekötését a közúti hálózatba, továbbá lehetővé tegye a termények biztonságos szállítását.
- f) A bio- és megújuló energiafelhasználás támogatásának célja a gáz kiváltása alternatív fűtési móddal, a fűtőanyag helyi biztosítása, illetve biomassza tüzelésű kazánok beüzemelése, működtetése. A helyben jelentkező biomassza tüzelőanyag igény ösztönzőjévé válhat a hazai gyártásnak.
- g) A közúthálózat javítása a települések belterületét érinti. Célja az önkormányzati kezelésű úthálózat karbantartása, javítása, környezetének rendbetétele, valamint kerékpárutak építése.
- h) Az illegális hulladéklerakó helyek felszámolásának célja a közterületeken található, illegálisan lerakott, elhagyott hulladék felszámolása, illetve a hulladékelhagyó magatartás jelenségének megváltoztatása.

A startmunka mintaprogramok átlagos létszáma 2017-ben 67,3 ezer fő volt, amely az előző évhez képest 20,8 százalékos csökkenést mutat. 2016-ban éves átlagban 85,0 ezer fő dolgozott járási startmunka keretében. A mintaprogramokban foglalkoztatottak 38,9 százaléka a mezőgazdasági pillér programjaiban vett részt 2017-ben. Éves átlagban mindez 26,1 ezer fő mezőgazdasági jellegű foglalkoztatását jelentette. A helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási projekteken éves átlagban 14,0 ezer főt, a startmunka mintaprogramok létszámának több mint ötödét (20,8%-át) foglalkoztatták. A belterületi közutak és a mezőgazdasági földutak karbantartását célzó projekteken alkalmazottak aránya együttesen 21,7 százalékos volt, átlagos létszámuk majdnem elérte a 14,6 ezer főt. A belvízelvezetést célzó pillérben foglalkoztatottak száma éves átlagban meghaladta a 7 ezer főt, arányuk a startmunka mintaprogramokon belül 10,6 százalékos volt.

Az illegális hulladéklerakó telepek felszámolását, valamint a bio- és megújuló energiafelhasználás javítását célzó projekteken foglalkoztatottak létszáma 3,1 ezer, illetve 1,9 ezer főre volt tehető 2017-ben. Az egyéb, valamint a magas hozzáadott értékű programok alacsony létszámmal valósultak meg a vizsgált évben: előbbi éves átlagban 307 fő, míg utóbbi 97 fő foglalkoztatását biztosította. A magas hozzáadott értékű programok új elemként jelentek meg 2017-ben a startmunka mintaprogramok keretében.

15. grafikon: A startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek éves átlagos létszámának megoszlása pillérenként, 2017

Forrás: Belügyminisztérium

2016-ról 2017-re a startmunka mintaprogramokban bekövetkező létszámcsökkenés az ún. egyéb programok kivételével az összeset érintette. Az egyéb mintaprogramokon belül

emelkedett az átlagos létszám (63,4%-kal). A legtöbb személyt érintő mezőgazdasági programok éves átlagos létszáma 22,2 százalékkal csökkent. Arányaiban a bio- és megújuló energiafelhasználásra irányuló mintaprogramok létszáma esett vissza legnagyobb mértékben (29,0%-kal). A legkisebb változás a belterületi közutak karbantartására irányuló programokat érintette: az egy év alatt bekövetkező csökkenés mértéke 9,1 százalékos.

24. táblázat

A startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek éves átlagos létszáma pillérenként, 2016-2017					
Járási startmunka mintaprogramok, pillérenként	2016		2017		Változás az előző évhez képest
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	%
Mezőgazdaság	33 611	39,6	26 147	38,9	-22,2
Belvízelvezetés	9 580	11,3	7 160	10,6	-25,3
Mezőgazdasági földutak karbantartása	6 416	7,6	4 837	7,2	-24,6
Bio- és megújuló energiafelhasználás	2 639	3,1	1 874	2,8	-29,0
Belterületi közutak karbantartása	10 728	12,6	9 757	14,5	-9,1
Illegális hulladéklerakók felszámolása	3 466	4,1	3 077	4,6	-11,2
Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	0	0,0	0	0,0	-
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	18 326	21,6	14 025	20,8	-23,5
Egyéb	188	0,2	307	0,5	63,4
Magas hozzáadott értékű program	0	0,0	97	0,1	-
Összesen	84 953	100,0	67 281	100,0	-20,8

Forrás: Belügyminisztérium

A 2017. évi adatok szerint a járási startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek többsége, 51,1 százaléka nő volt, ugyanakkor a nők aránya csak a mezőgazdasági, valamint az illegális hulladéklerakók felszámolását célzó programokon belül haladta meg a férfiakét. **A mezőgazdasági pillér esetén a részt vevő személyek 64,6 százaléka, a hulladéktelepek felszámolása esetén pedig 67,7 százaléka volt nő. Minden más pillért tekintve a férfiak felülreprezentáltsága jellemző.** Jelentős férfitöbbséggel működtek a startmunka mintaprogramokon belül a belvízelvezetést (64,4%), továbbá a belterületi közutak (62,2%), valamint a mezőgazdasági földutak karbantartását célzó programok (58,0%). A kis létszámú egyéb, illetve magas hozzáadott értékű mintaprogramokban szintén magas, 58,5, valamint 63,1 százalékos volt a férfiak aránya.

25. táblázat

A startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek nem szerinti megoszlása pillérenként az éves átlagos létszám alapján, 2017						
Járási startmunka mintaprogramok, pillérenként	Nő		Férfi		Összesen	
	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %	fő	megoszlás, %
Mezőgazdaság	16 884	64,6	9 263	35,4	26 147	<i>100,0</i>
Belvízelvezetés	2 548	35,6	4 612	64,4	7 160	<i>100,0</i>
Mezőgazdasági földutak karbantartása	2 032	42,0	2 805	58,0	4 837	<i>100,0</i>
Bio- és megújuló energiafelhasználás	809	43,1	1 066	56,9	1 874	<i>100,0</i>
Belterületi közutak karbantartása	3 687	37,8	6 069	62,2	9 757	<i>100,0</i>
Illegális hulladéklerakók felszámolása	2 085	67,7	992	32,3	3 077	<i>100,0</i>
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	6 158	43,9	7 867	56,1	14 025	<i>100,0</i>
Egyéb	127	41,5	180	58,5	307	<i>100,0</i>
Magas hozzáadott értékű program	36	36,9	61	63,1	97	<i>100,0</i>
Összesen	34 367	51,1	32 915	48,9	67 281	<i>100,0</i>

Forrás: Belügyminisztérium

2017-ben a startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek 6,3 százaléka, átlagosan 4,2 ezer fő volt 25 éven aluli személy. 2016-ban a legfiatalabb korcsoportba tartozók száma ennél magasabb, 8 ezer fő volt. A mintaprogramokban foglalkoztatottak között a legnépesebb korcsoportot a 45-54 évesek jelentik: 2017-ben éves átlagos létszámuk 18,8 ezer főt jelentett. Az 55 éven felüli, idősebb személyek aránya közel egynegyed volt (15,9 ezer fő), a 25-34 évesek száma és aránya (12,1 ezer fő, 18,0%) ezeknél kisebb értéket képviselt.

Az egyes startmunka mintaprogramokat külön-külön tekintve megállapítható, hogy a fiatal, 25 éven aluli személyek részaránya a kis volumenű bio- és megújuló energiafelhasználásra irányuló, valamint az egyéb programokon belül volt a legmagasabb: 8,3 és 7,6 százalék. A legnagyobb létszámot képviselő mezőgazdasági programokon belül alacsonyabb, 5,4 százalékos részarány jellemezte a 25 éven aluli személyeket.

A középkorú, 35-54 éves személyek tették ki a létszám több mint felét többek között a mezőgazdasági programokat (54,0%), az illegális hulladéktelepek felszámolását célzó programokat (52,9%) és a mezőgazdasági földutak karbantartását (51,5%) tekintve. Az idősebb, 55 éven felüli alkalmazottak részaránya az egyéb típusú programok (26,3%) mellett a helyi sajátosságokra épülő programokban és a magas hozzáadott értékű programokon belül volt a legmagasabb (utóbbi kettőn belül egyaránt 24,4%).

26. táblázat

A startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek korcsoportok szerinti megoszlása pillérenként az éves átlagos létszám alapján, 2017												
Mintaprogramok, pillérenként	25 év alatt		25-34 év		35-44 év		45-54 év		55 év és felette		Összesen	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Mezőgazdaság	1 407	5,4	4 481	17,1	6 645	25,4	7 485	28,6	6 129	23,4	26 147	100,0
Belvízelvezetés	517	7,2	1 371	19,2	1 684	23,5	1 911	26,7	1 677	23,4	7 160	100,0
Mezőgazdasági földutak karbantartása	323	6,7	922	19,1	1 161	24,0	1 333	27,6	1 099	22,7	4 837	100,0
Bio- és megújuló energiafelhasználás	156	8,3	381	20,3	441	23,5	494	26,4	403	21,5	1 874	100,0
Belterületi közutak karbantartása	675	6,9	1 787	18,3	2 237	22,9	2 733	28,0	2 324	23,8	9 757	100,0
Illegális hulladéklerakók felszámolása	154	5,0	575	18,7	783	25,5	845	27,5	719	23,4	3 077	100,0
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	960	6,8	2 523	18,0	3 244	23,1	3 878	27,7	3 420	24,4	14 025	100,0
Egyéb	23	7,6	52	16,8	71	23,0	81	26,3	81	26,3	307	100,0
Magas hozzáadott értékű program	4	4,2	16	16,5	26	26,9	27	28,1	24	24,4	97	100,0
Összesen	4 219	6,3	12 108	18,0	16 291	24,2	18 788	27,9	15 876	23,6	67 281	100,0

Forrás: Belügyminisztérium

A mintaprogramokban foglalkoztatott személyek többségének, 61,1 százalékának legmagasabb végzettsége legfeljebb az általános iskola volt. További 27,5 százalékuk rendelkezett befejezett szakiskolai, szakmunkás végzettséggel, 6,1 százalékuk szakközépiskolai és 4,9 százalékuk gimnáziumi végzettséggel. A diplomások aránya a mintaprogramok létszámát tekintve az egy százalékot sem érte el (0,6% volt).

Az alacsony, legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezők aránya a belvízelvezetést, a bio- és megújuló energiafelhasználást célzó pillérekben, valamint a hulladéklerakók felszámolását szolgáló programokban volt a legmagasabb: 64,0 és 70,3 százalék között alakult. A belterületi közutak karbantartása és a helyi sajátosságokra épülő pillér tekintetében volt a legmagasabb a szakmunkások, szakiskolát végzett közfoglalkoztatottak aránya (27,2 és 33,2%). A szakközépiskolát, illetve technikumot végzett személyek részaránya egyaránt 6,6 százalék volt a mezőgazdasági és a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás esetében, tehát ezeken belül volt a legmagasabb. A gimnáziumi érettségivel rendelkezők, továbbá a diplomások aránya egyaránt a belvízelvezetési programok esetén volt a legalacsonyabb (4,2 és 0,4%). A 2017-ben induló magas hozzáadott értékű mintaprogramokba főként alacsonyan iskolázott (legfeljebb nyolc osztályt végzett) személyeket (42,6%), továbbá szakiskolai végzettséggel rendelkezőket, illetve szakmunkásképző intézményben tanult egyéneket (40,4%) vonta be.

27. táblázat

A startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek iskolai végzettség szerinti megoszlása pillérenként az éves átlagos létszám alapján, 2017												
Mintaprogramok, pillérenként	legfeljebb általános iskola		szakmunkásképző, szakiskola		szakközépiskola, technikum		gimnázium		főiskola, egyetem		Összesen	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Mezőgazdaság	15 973	61,1	6 958	26,6	1 728	6,6	1 312	5,0	176	0,7	26 147	100,0
Belvízelvezetés	4 581	64,0	1 846	25,8	402	5,6	299	4,2	31	0,4	7 160	100,0
Mezőgazdasági földutak karbantartása	3 081	63,7	1 197	24,7	269	5,6	263	5,4	27	0,6	4 837	100,0
Bio- és megújuló energiafelhasználás	1 223	65,2	445	23,7	111	5,9	82	4,4	14	0,7	1 874	100,0
Belterületi közutak karbantartása	6 109	62,6	2 649	27,2	511	5,2	440	4,5	48	0,5	9 757	100,0
Illegális hulladéklerakók felszámolása	2 163	70,3	623	20,3	136	4,4	137	4,4	18	0,6	3 077	100,0
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	7 594	54,1	4 656	33,2	930	6,6	758	5,4	87	0,6	14 025	100,0
Egyéb	195	63,7	81	26,4	14	4,6	15	4,7	2	0,6	307	100,0
Magas hozzáadott értékű program	41	42,6	39	40,4	10	9,9	6	6,5	1	0,7	97	100,0
Összesen	40 961	60,9	18 494	27,5	4 111	6,1	3 311	4,9	404	0,6	67 281	100,0

Forrás: Belügyminisztérium

A startmunka mintaprogramok keretében alapvetően a hátrányos helyzetű települések önkormányzatai nyújthatnak be közfoglalkoztatási kérelmeket. 2013 és 2016 között folyamatosan nőtt a mintaprogramot indító települések száma: 2013-ban 1 717 település kötött legalább egy támogatási szerződést, 2014-ben 1 726 település indított ilyen programot, 2015-re számuk 1 795-re emelkedett, 2016-ban pedig 1 879 volt.¹¹ 2017-ben 1 760 település kapcsolódott be a startmunka mintaprogramokba, tehát az előző évhez viszonyítva számuk csökkent. Ennek oka, hogy a közfoglalkoztatási programok 2017-ben kevesebb személy részvételével valósultak meg, mint 2016-ban.

A 2017. évi adatokat tekintve a startmunka mintaprogramban részt vevő települések 71,3 százaléka 3 régióban, Dél-Dunántúlon, Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön helyezkedik el. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található a mintaprogramot indító települések 16,3 százaléka, Baranyában a 12,8 százaléka és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a 12,4 százaléka. Ezeken a megyéken kívül Somogy és Nógrád megyében indított több mint 100 település mintaprogramot 2017-ben. A felsoroltakon kívül a többi megye esetén a részt vevő önkormányzatok száma száz alatt maradt.

2016 és 2017 között a mintaprogramot működtető települések száma országosan 6,3 százalékkal csökkent, egyes megyéken belül azonban növekedésről beszélhetünk, amelyek az alábbiak: Pest, Komárom-Esztergom, Tolna, Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun és Csongrád. Egyedül Heves megyében nem változott a résztvevő települések száma. A legnagyobb arányú csökkenés Vas (-14,5%), Baranya (-15,0%) és Fejér (-21,4%) megyében következett be.

¹¹ Az ide vonatkozó jogszabályok megjelölését lásd a korábbi lábjegyzetekben.

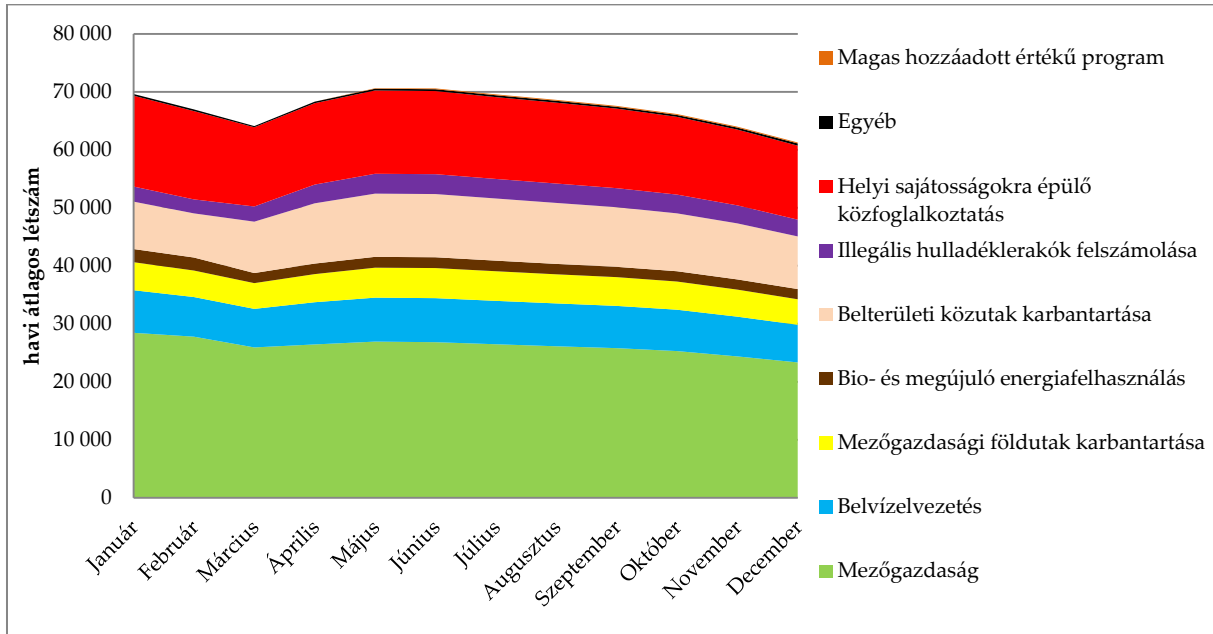
28. táblázat

Mintaprogramot indító települések száma és aránya megyénként, 2015-2017											
megye	települések száma összesen	2015				2016			2017		
		hátrányos helyzetű települések száma	mintaprogramot indító települések száma és aránya		hátrányos helyzetű települések száma	mintaprogramot indító települések száma és aránya		hátrányos helyzetű települések száma	mintaprogramot indító települések száma és aránya		
	db	db	db	%	db	db	%	db	db	%	
Budapest	1	0	0	0,0	0	0	0,0	0	1	100,0	
Pest	187	47	39	20,9	48	41	21,9	48	42	22,5	
Fejér	108	30	28	25,9	21	28	25,9	21	22	20,4	
Komárom-Esztergom	76	18	17	22,4	17	17	22,4	17	18	23,7	
Veszprém	217	106	64	29,5	107	65	30,0	107	64	29,5	
Győr-Moson-Sopron	183	31	12	6,6	20	13	7,1	20	12	6,6	
Vas	216	81	60	27,8	101	62	28,7	101	53	24,5	
Zala	258	159	96	37,2	151	105	40,7	151	94	36,4	
Baranya	301	301	250	83,1	283	266	88,4	283	226	75,1	
Somogy	246	218	165	67,1	227	190	77,2	227	164	66,7	
Tolna	109	70	49	45,0	57	48	44,0	57	49	45,0	
Borsod-Abaúj-Zemplén	358	329	290	81,0	324	307	85,8	324	287	80,2	
Heves	121	80	62	51,2	76	62	51,2	76	62	51,2	
Nógrád	131	131	110	84,0	131	109	83,2	131	105	80,2	
Hajdú-Bihar	82	81	77	93,9	81	79	96,3	81	80	97,6	
Jász-Nagykun-Szolnok	78	66	61	78,2	61	64	82,1	61	62	79,5	
Szabolcs-Szatmár-Bereg	229	222	222	96,9	219	222	96,9	219	219	95,6	
Bács-Kiskun	119	105	77	64,7	104	85	71,4	104	88	73,9	
Békés	75	69	69	92,0	63	69	92,0	63	64	85,3	
Csongrád	60	50	47	78,3	48	47	78,3	48	48	80,0	
Összesen	3 155	2 194	1 795	56,9	2 139	1 879	59,6	2 139	1 760	55,8	

Forrás: Belügyminisztérium

A startmunka mintaprogramok átlagos létszáma 2017-ben 67,3 ezer fő volt. Az év első hónapjától (69,6 ezer főről) március végéig fokozatosan csökkent a létszáma, áprilisban – az új programok indulásának köszönhetően azonban emelkedni kezdett. A mintaprogramokban részt vevők száma május és június hónapban volt a legmagasabb: kb. 70,6 ezer fő. Júniustól kezdődően csökkenés figyelhető meg, s az év utolsó hónapjában már csak 61,3 ezer fő dolgozott ilyen típusú programokban. A leírt tendencia mindegyik pillér esetében érvényesült. A magas hozzáadott értékű mintaprogramok májusban indultak – az átlagos létszám abban a hónapban még csak 82 fő volt, a legtöbben november-december hónapban vettek részt benne (átlagos 161 fővel működött mindkét hónapban).

16. grafikon: Járási startmunka mintaprogramok átlagos létszáma pillérenként, havonta 2017-ben

Forrás: Belügyminisztérium

A mintaprogramokban foglalkoztatott személyek 21,2 százaléka esetében Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében történt a szerződéskötés. További 18,9 százalék Borsod-Abaúj-Zemplén megyei települések programjaiban dolgozott. A harmadik legmagasabb aránnyal Hajdú-Bihar megyében találkozhatunk (13,0%). Ez a három megye együtt a startmunka mintaprogramok átlagos létszámának több mint felét (53,1%-át) foglalkoztatta. Ezeken kívül Békés és Baranya megye emelhető még ki: az elsőben a mintaprogramok éves átlagos létszáma csaknem elérte a hatezretet, utóbbiban pedig meghaladta a négyezer főt. A járási startmunka mintaprogramok keretében éves szinten jellemzően csak néhány száz főt foglalkoztató térségek közé közép- és nyugat-dunántúli megyék tartoznak.

29. táblázat

A startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek átlagos létszáma pillérenként és megyénként, 2017										
megye	Mezőgazdaság	Belvízelvezetés	Mezőgazdasági földutak karbantartása	Bio- és megújuló energiafelhasználás	Belterületi közutak karbantartása	Illegális hulladéklerakók felszámolása	Helyi sajátosságokra épülő	Egyéb	Magas hozzáadott értékű program	Összesen
Pest	280	110	50	37	181	73	141	12	0	883
Fejér	307	83	21	11	46	9	71	0	0	548
Komárom-Esztergom	53	60	17	8	78	2	30	0	6	254
Veszprém	243	87	113	19	118	25	54	0	0	659
Győr-Moson-Sopron	137	2	0	0	0	7	6	0	18	170
Vas	92	31	59	0	35	1	160	38	0	415
Zala	667	48	106	17	141	8	333	0	0	1 321
Baranya	2 137	519	267	113	603	47	734	13	14	4 446
Somogy	1 165	373	291	30	384	196	355	0	0	2 795
Tolna	707	81	40	14	94	38	262	0	0	1 237
Borsod-Abaúj-Zemplén	5 399	1 105	439	529	1 257	443	3 471	58	41	12 741
Heves	702	119	84	57	200	40	199	6	0	1 408
Nógrád	912	217	105	161	419	171	687	0	0	2 672
Hajdú-Bihar	3 024	822	475	241	1 252	608	2 228	79	0	8 729
Jász-Nagykun-Szolnok	1 420	500	246	24	728	322	477	24	3	3 745
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5 358	1 745	1 638	317	2 186	494	2 439	65	0	14 242
Bács-Kiskun	835	272	279	113	583	199	554	0	3	2 838
Békés	1 968	688	435	164	1 070	297	1 319	11	11	5 962
Csongrád	741	298	174	22	381	96	505	0	0	2 217
Összesen	26 147	7 160	4 837	1 874	9 757	3 077	14 025	307	97	67 281

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja a szerződés kötés helye.

A mintaprogramokban részt vevő közfoglalkoztatottak átlagos létszámának közel negyven százaléka mezőgazdasági jellegű programban dolgozott (26,1 ezer fő, 38,9%). A mezőgazdasági programok szerepe Győr-Moson-Sopron (80,6%), Tolna (57,2%) és Fejér (56,0%) megyén belül volt a leghangsúlyosabb – e megyékben a startmunka mintaprogramok főként mezőgazdasági jellegűek voltak.

A helyi sajátosságokra épülő programokban foglalkoztatottak átlagos létszáma országosan 14,0 ezer fő (20,8%) volt. A résztvevők megyén belüli aránya legnagyobb mértékben Vas (38,6%), Borsod-Abaúj-Zemplén (27,2%), Nógrád (25,7%) és Hajdú-Bihar (25,5%) megyében haladta meg legnagyobb mértékben az országos értéket.

Belterületi közutak karbantartását célzó programok keretében foglalkoztatták a mintaprogramok éves átlagos létszámának 14,5 százalékát. Ennél nagyobb arány elsősorban Komárom-Esztergom (30,8%), Pest (20,5%), Bács-Kiskun (20,5%) és Jász-Nagykun-Szolnok (19,4%) megyére volt jellemző.

A belvízelvezetés érdekében indított programok többek között Komárom-Esztergom (23,7%) és Fejér (15,2%) megyén belül képviseltek az országosnál (10,6%-nál) nagyobb arányt.

A mezőgazdasági földutak karbantartását célzó projektek a mintaprogramokban foglalkoztatottak 7,2 százaléka számára biztosították munkát. Az illegális hulladéklerakók felszámolását, valamint a bio- és megújuló energiafelhasználást tekintve 4,6 és 2,8 százalék volt ugyanez az arány. Az egyéb típusú mintaprogramok mindössze 307 fő átlagos létszámmal, míg a magas hozzáadott értékű programok 97 fővel működtek 2017-ben.

A közfoglalkoztatás szempontjából két legjelentősebb megye – Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg – a járási mintaprogramokat tekintve is a legfontosabb megyének számít. Borsodban is és Szabolcsban is a mezőgazdasági programok voltak a legnagyobb súlyúak: 42,4 és 37,6 százalék volt a megyén belüli arány. A mezőgazdasági pillér mellett a helyi sajátosságokra épülő programok jelentették a második legnépszerűbb mintaprogram típust az említett két megyében. A helyi sajátosságú programokban részt vevők megyén belüli aránya Borsodban 27,2 százalék, míg Szabolcsban 17,1 százalék volt a vizsgált évben.

30. táblázat

A startmunka mintaprogramokban foglalkoztatott személyek átlagos létszáma pillérenként és megyénként, 2016									
megye	Mezőgazdaság	Belviz-elvezetés	Mezőgazdasági földutak karbantartása	Bio- és megújuló energiafelhasználás	Belterületi közutak karbantartása	Illegális hulladéklerakók felszámolása	Helyi sajátosságokra épülő	Egyéb	Összesen
Pest	368	154	85	71	197	79	133	10	1096
Fejér	403	118	7	29	50	10	91	0	708
Komárom-Esztergom	62	66	28	9	60	7	79	0	311
Veszprém	338	115	119	24	124	35	68	0	823
Győr-Moson-Sopron	158	12	0	0	1	0	30	0	201
Vas	85	76	114	0	56	5	135	16	487
Zala	722	100	101	30	139	2	420	0	1515
Baranya	3035	898	506	129	883	137	1438	0	7027
Somogy	1385	552	470	44	402	266	547	0	3667
Tolna	853	76	42	20	95	38	383	0	1507
Borsod-Abaúj-Zemplén	6966	1415	651	906	1207	505	4818	58	16525
Heves	979	118	130	67	281	72	344	1	1992
Nógrád	1149	447	156	152	444	177	1021	0	3546
Hajdú-Bihar	3836	992	647	304	1297	602	2428	0	10108
Jász-Nagykun-Szolnok	2081	640	367	57	782	340	635	1	4903
Szabolcs-Szatmár-Bereg	6678	2227	1919	426	2370	547	2649	87	16902
Bács-Kiskun	1066	338	347	147	605	238	699	0	3441
Békés	2542	863	541	185	1344	303	1763	14	7555
Csongrád	904	373	187	38	390	103	643	0	2639
Összesen	33 611	9 580	6 416	2 639	10 728	3 466	18 326	188	84 953

Forrás: Belügyminisztérium. A területi besorolás alapja a szerződéskötés helye.

14) Civil szervezetek és egyházak a közfoglalkoztatásban

A civil és nonprofit szervezetek valamint az egyházak közfoglalkoztatásban betöltött szerepe évről évre növekszik. E szervezetek nemcsak szakmai - szervezeti háttérükkel, de sok esetben elköteleződésükkel tudják segíteni a közfoglalkoztatási programok működtetését.

2016-ban, a teljes év átlagában 21,0 ezer fő vett részt nonprofit, civil és egyházi szervezeteknél közfoglalkoztatásban. 2017-ben az a létszám 21,7 ezer fő volt. Ebben a foglalkoztatói szegmensben tehát nem csökkent a közfoglalkoztatottak száma 2017-ben. 2015-ben ez a foglalkoztatói kör még 16,5 ezer főt foglalkoztatott éves átlagban, amihez képest jelentős az elmúlt két év létszám-növekedése.

A vizsgált szervezetek közül a legnagyobb létszámot a nonprofit gazdasági társaságok foglalkoztatják, náluk dolgozik az e szegmens közfoglalkoztatottjainak több mint 60%-a. E körben a nagy országos foglalkoztatók dominálnak, nagy létszámú programjaikkal (pl. Nemzeti Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft., Magyar Közút Nonprofit Zrt., valamint a települési önkormányzatok nonprofit cégei.)

A civil, nonprofit és egyházi szervezetek 2017-ben összesen 2706 közfoglalkoztatási szerződést kötöttek a megyei és járási kormányhivatalokkal. A szerződések többsége viszont kifejezetten kis létszámú, néhány fő támogatására irányult. A legtöbb támogatási szerződést működtető egyesületi kör esetén például egy szerződésre átlagosan kevesebb mint 5 támogatott személy jut. Az egyházi szervezetek esetén 6,3 fős átlagos szerződési létszámok jellemzőek, míg az alapítványok esetén átlagosan 9,4 fő foglalkoztatása jut egy támogatási ügyre. Ebben a körben a Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány a legnagyobb foglalkoztató, mely kimagaslóan nagy létszám foglalkoztatásra kapott 2017-ben támogatást (2322 főre). Ha ezt a nem számítjuk az alapítványi körre is a néhány fős (átlagosan 3,5 fős) szerződések a jellemzőek.

31. táblázat **Jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli nonprofit szervezetek közfoglalkoztatási szerződéseinek száma valamint egy szerződésre jutó támogatott létszám, 2017***

	közfoglalkoztatási szerződések száma, db	egy szerződésre jutó átlagos támogatott létszám, fő
Alapítvány, jogi személyiségű intézménye és szervezeti egysége	395	9,4
Az egyesület egyéb formái	1 040	4,9
Egyházi jogi személy	510	6,3
Köztestület	13	2,1
Nonprofit gazdasági társaság	619	38,9
Párt, érdekképviselő, szövetség, az egyesület jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége	88	4,9
Egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet	40	2,7
Egyéb, jogi személyiség nélküli nonprofit szervezet	1	5,0
Összesen	2 706	13,5

* 2017-ben kezdődő szerződések, a támogatás vége átnyúlhat a 2018. évre.

Forrás: Belügyminisztérium

A civil, nonprofit és egyházi szervezetek nagyobb részt hosszabb idejű, kisebb részt országos közfoglalkoztatási programokat indítottak. Megjelenik e foglalkoztatói kör a startmunka mintaprogramok esetében is, amennyiben önkormányzati tulajdonú nonprofit gazdasági társaságok (jellemzően nonprofit kft-k) a mintaprogramot lebonyolító foglalkoztatók. E körben jellemzően nagyobb városok cégeit találjuk, így például: Pécsi Városgondozási Nonprofit Kft., Biokom Pécsi Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft, Salgótarján Foglalkoztatási Nonprofit Kft., Barcika Park Városüzemeltetési Nonprofit Kft. Jellemzően civil vagy egyházakhoz kötődő nonprofit szervezetek működtetik a hajléktalan személyek mintaprogramjait is. A hosszabb idejű közfoglalkoztatásban a nonprofit gazdasági társaságok mellett jelentős szerepet vállalnak a különböző egyesületek (ide tartoznak pl. a sportegyesületek, polgárőr szövetségek is); valamint az egyházakhoz köthető szervezetek. Az országos közfoglalkoztatásban a nonprofit gazdasági társaságokat követően az alapítványok játsszák a legfontosabb szerepet.

32. táblázat

Jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli nonprofit szervezeteknél dolgozó közfoglalkoztatottak éves átlagos létszáma 2015-ben és 2016-ban, létszám (fő); a támogatás típusa szerint								
Közfoglalkoztató cég gazdasági formája	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás		Országos közfoglalkoztatás		Startmunka mintaprogram		Összesen	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Alapítvány, jogi személyiségű intézménye és szervezeti egysége	702	787	1 664	1 791			2 366	2 578
Az egyesület egyéb formái	2 215	2 701	93	118			2 309	2 819
Egyházi jogi személy	1 457	1 614	591	750			2 048	2 364
Köztestület	12	16					12	16
Nonprofit gazdasági társaság	8 132	6 747	3 638	5 145	2 255	1 682	14 024	13 575
Párt, érdekképviselő, szövetség, az egyesület jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége	215	238					215	238
Egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet	64	66					64	66
Egyéb, jogi személyiség nélküli nonprofit szervezet	5	4					5	4
Összesen	12 803	12 172	5 986	7 805	2 255	1 682	21 044	21 660

Forrás: Belügyminisztérium

2017-ben a közfoglalkoztatásban résztvevők éves átlagos számát tekintve a legnagyobb nonprofit közfoglalkoztató a Magyar Közút Nonprofit Zrt volt, több országos valamint országos mintaprogramot is bonyolított. Másodikként a Nemzeti Művelődési Intézet szerepel kulturális közfoglalkoztatási programjával, míg a Magyar Református Szeretetszolgálat a harmadik, szintén országos közfoglalkoztatási programmal. Ezt követően a települési nonprofit cégek állnak a listán, mint legnagyobb nonprofit foglalkoztatók. A toplistában megjelenik a Baptista Szeretetszolgálat, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia által alapított Boldog Ceferino Intézet, valamint a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat is.

A következőkben három egyházi szervezet közfoglalkoztatási programját részletesen is bemutatjuk.

Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány: Célja, átmeneti munkalehetőség biztosítása az országszerte működő református gyülekezetekben és intézményekben elsősorban a tartósan munka nélkül lévők, az 55 éven felüli álláskereső, illetve az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők részére. A közfoglalkoztatottak épületüzemeltetési feladatok ellátásával, épületek kisebb karbantartásával, temetők karbantartásával, ápolásával, zöldterület kezeléssel; szociális feladatokat ellátó intézmények munkájának támogatásával (pl. konyhai segédmunkák) foglalkoznak.

Boldog Ceferino Intézet közfoglalkoztatási programjában jórészt roma származású közfoglalkoztatottak vesznek részt, Iskoláskorú roma gyerekek számára 22 tanodában ill. nyitott házban kb. 700 roma gyerek délutáni elfoglaltságát biztosítják – mentorálás, ifjúság segítés, tanácsadás, gyermekfelügyelet, pedagógiai feladatok, nevelési, gondozási feladatok ellátása révén. Felnőttek számára segítséget nyújtanak a különböző hivatalos ügyek intézésében, a tájékozódásban, közvetítenek a roma családok, az iskolák, önkormányzatok, szociális intézmények között; segítséget nyújtanak a munkahelykeresésben. Egyéb tevékenységként karbantartási, épületfelügyeleti, konyhai kisegítő, takarítói feladatokat végeznek.

Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy: a közfoglalkoztatási program célja, hogy a Szeretetszolgálat által működtetett és fenntartott intézmények mindennapi életében való részvétel által aktivizálják a mélyszegénységben élő, alacsony iskolai végzettségű, hátrányos helyzetű, tartósan álláskereső embereket, továbbá a karitatív tevékenységekben való részvétellel jó hatást gyakoroljanak a szemléletükre. Közfoglalkoztatottak részt vesznek szociális gondozásban, intézménytakarításban, konyhai feladatok ellátásában, zöldterület gondozásában, épület karbantartásban, és egyéb kisegítő feladatokat látnak el. A szeretetszolgálat hajléktalan mintaprogramot is működtet, melyről külön fejezetben tájékozódhat.

Legnagyobb nonprofit közfoglalkoztatók, a szervezeteknél dolgozó közfoglalkoztatottak 2017. évi átlagos létszáma (fő), valamint a támogatás típusa szerint				
Közfoglalkoztató megnevezése	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	Országos közfoglalkoztatás	Startmunka mintaprogram	Összesen
Magyar Közút Nonprofit Zrt.	0	1 774	0	1 774
Nemzeti Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.	0	1 773	0	1 773
Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány	0	1 767	0	1 767
Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyongazdálkodó Nonprofit Kft.	1 184	16	0	1 200
Miskolci Városgazda Városgazdálkodási Közhasznú Nonprofit Kft.	876	48	0	924
Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft.	23	728	0	751
Salgótarján Foglalkoztatási Nonprofit Kft.	297	3	403	703
Dehusz Nonprofit Kft.	621	24	0	646
Barcika Park Városüzemeltetési Nonprofit Kft.	162	0	226	388
Magyar Teátrum Közhasznú Nonprofit Kft.	0	348	0	348
Baptista Tevékeny Szeretet Misszió	338	0	0	338
Baptista Szeretetszolgálat egyházi jogi személy	5	326	0	331
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület	224	49	0	273
Forum Hungaricum Nonprofit Kft.	0	222	0	222
Biokom pécsi Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft.	104	0	112	216
Borsodi Közszolgáltató Szolgáltató Nonprofit Kft.	138	0	67	205
Kecskeméti Foglalkoztatási Nonprofit Kft.	199	0	0	199
Boldog Ceferino Intézet	0	184	0	184
Tatabányai Közszolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.	163	0	0	163
Pásztói Városgazdálkodási Közhasznú Nonprofit Kft.	72	0	72	143
Tiszavasvári Településszolgáltatási és Vagyongazdálkodó Nonprofit Kft.	80	0	61	141
"Budapest Esély Nonprofit Kft.	93	46	0	139
Hierotheosz Egyesület	136	0	0	136
Várvag Városfejlesztési és Vagyongazdálkodási Nonprofit Kft.	48	9	70	127
Tiszalúci Községüzemelési és Szolgáltató Nonprofit Kft.	46	0	78	124
Váci Egyházmegyei Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	118	0	1	118
Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat	0	117	0	117
"Munkalehetőség a Jövőért" Szolnok Nonprofit Kft.	87	16	0	103

Forrás: Belügyminisztérium

*2017-ben éves átlagban legalább 100 főt közfoglalkoztatottat foglalkoztató nonprofit szervezetek

15) Országos közfoglalkoztatók

Az országos közfoglalkoztatás olyan közfoglalkoztatási forma, amely a mindenkori munkaerő-piaci helyzet, az esetleges „vis maior” helyzetek kezelésére, több ágazatot átfogóan (pl. ár- és belvízvédelem, a közutak, vasutak, az erdőterületek, megújuló energiaforrások területén) indítható. Egyes programok esetén jelentős a szakképzett munkaerő iránti igény az országos közfoglalkoztatásban (különösen igaz a kulturális közfoglalkoztatási projektekre).

Az országos közfoglalkoztatási programok jellemzően minden év márciusában indulnak és általában egy évig tartanak. **A 2017-os év programjaiban- tehát az év márciusától indult programokban - 217 szerződést kötöttek a foglalkoztatók országos közfoglalkoztatási programok indítására.** A programok többsége, 178 darab, márciusban indult, emellett még a szeptemberben indítottak jelentősebb számosságú programot (26 darabot), ezeken kívül csak elvétve kezdődött egy-egy program az év egyéb hónapjaiban. A programok döntő többsége, 146 darab 2018 februárjáig tartott. **Ebben a támogatási típusban a hatályosított szerződésekben 40 534 fő támogatása szerepelt, amelyhez 58 776 millió forint támogatási összeget ítéltek meg. A támogatási forrásokon belül a személyi jellegű költségek részaránya mindkét évben egyaránt 80,2%-os volt.**

Az országos közfoglalkoztatásban külön programokat jelentenek az úgynevezett országos mintaprogramok. Ezek egy-egy speciális célból, speciális célcsoport foglalkoztatására szervezett programok, támogatásaik között egyedi költségelemek is megjelenhetnek, így jellemzően alacsonyabb a személyi jellegű támogatás aránya a programok összköltségében. **A 2017-os évben a hajléktalan mintaprogram 893 fő bevonásával valósult meg. A legnagyobb országos mintaprogramot a Magyar Közút Nonprofit Zrt. végezte, aki 2274 fő foglalkoztatására kapott támogatást.**

Mivel az országos programok ciklusa eltér a naptári éveketől, ha a 2017-es év átlagos létszámait elemezzük, ez a létszám egyrészt tartalmazni fogja a 2016-os év programjainak 2017-re áthúzódó létszámait, valamint a 2017 márciusában induló programok december 20-ig terjedő létszámait is.

34. táblázat

Legnagyobb országos közfoglalkoztató cégeknél közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos létszáma 2017-ben, fő	
NMI MŰVELŐDÉSI INTÉZET NONPROFIT KÖZHASZNÚ KFT.	2 859
MAGYAR KÖZÚT NONPROFIT ZRT.,	1 774
MAGYAR REFORMÁTUS SZERETETSZOLGÁLAT ALAPÍTVÁNY	1 767
FELSŐ-TISZA-VIDÉKI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG	1 748
ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG	1 520
KÖZÉP-TISZA-VIDÉKI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG	1 339
KÖZÉP-DUNA-VÖLGYI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG	1 069
ALSÓ-TISZA-VIDÉKI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG	1 039
MÁV MAGYAR ÁLLAMVASUTAK ZRT	1 012
ORSZÁGOS SZÉCHENYI KÖNYVTÁR	1 009

Forrás: Belügyminisztérium

A 2017-os évben az országos közfoglalkoztatók által foglalkoztatott személyek éves átlagos létszáma 34,0 ezer fő volt. A legnagyobb országos közfoglalkoztatók a Nemzeti Művelődési Intézet, a Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány, a Magyar Közút, a Vízügyi Igazgatóságok, MÁV Zrt és az Országos Széchenyi Könyvtár voltak. Az országos közfoglalkoztatásban összességében férfi-túlsúly a jellemző, azonban a legnagyobb foglalkoztatók között kettőt is találunk, ahol a nők alkotják a dominánsabb csoportot: a Nemzeti Művelődési Intézet programjában valamint a Református Szeretetszolgálatnál. Előbbinél a nők aránya 79%-os, utóbbinál csaknem két-harmados. A másik végleten, a Felső-Tisza-Vidéki Vízügyi Igazgatóság esetén 10% a nők aránya.

Ha az összes országos közfoglalkoztatót a foglalkoztató szervezet típusa alapján csoportosítjuk, láthatjuk, hogy mely foglalkoztatói csoportok a jellemzők ebben a programtípusban: főként állami fenntartású, költségvetési intézmények jelennek meg.

35. táblázat

Országos közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma 2017-ben, a foglalkoztató típusa és az egyének főbb jellemzői szerint										
Országos közfoglalkoztatók típusai	Nemek		Korcsoport			Iskolai végzettség				Összesen
	Férfi	Nő	25 év alatt	25-54 év	55 év és felette	Legfeljebb 8 általános	Szakmunkás, szakiskola	Gimnázium, érettségi, technikum	Felsőfok	
Állami erdőgazdaság	3 134	1 313	322	3 003	1 122	2 688	1 242	486	31	4 447
Egyéb költségvetési szerv	2 044	1 634	350	2 629	699	1 107	668	1 417	486	3 678
Honvédelmi szerv	59	32	4	56	30	26	47	17	1	91
Katasztrófavédelmi szerv	299	685	61	701	221	114	235	538	97	983
Nemzeti park igazgatóság	454	270	40	523	160	217	252	179	75	723
Nonprofit szervezet	2 076	4 975	642	5 274	1 135	1 430	1 160	3 525	936	7 051
Rendészeti, BV szerv	687	1 907	232	1 800	562	450	652	1 333	160	2 594
Vasúti pályahálózat-működtető	670	341	64	724	224	612	273	111	15	1 012
Vízgazdálkodási társulat	1 718	377	159	1 463	473	1 276	591	216	12	2 095
Vízügyi igazgatóság	8 789	2 568	647	7 806	2 904	6 179	3 600	1 407	171	11 358
Összesen	19 928	14 102	2 521	23 981	7 529	14 098	8 721	9 228	1 983	34 031

Forrás: Belügyminisztérium

Az országos közfoglalkoztatási programokban a Vízügyi Igazgatóságok a legnagyobb közfoglalkoztatók: 11,4 ezer fős átlagos állományi létszám dolgozott e foglalkoztatói körben 2017-ben, ami az országos közfoglalkoztatás 33,4%-át jelenti. Második legnagyobb csoportot a nonprofit szervezetek jelentik, itt éves átlagban 7,1 ezer fő közfoglalkoztatott dolgozott. További több mint 4,4 ezer főt az állami erdőgazdaságok, csaknem 3,7 ezer főt az egyéb költségvetési szervek, 2,6 ezer főt a rendészeti és büntetés-végrehajtási szervek és két ezer főt a vízgazdálkodási társulatok.

Az országos közfoglalkoztatás esetén a női foglalkoztatottak aránya a rendészeti, BV szervek esetén a legmagasabb (73,5%-os). Relatíve magas a nők aránya még a nonprofit szervezeteknél és katasztrófavédelmi szerveknél is.

Az egyes közfoglalkoztatói csoportoknál az ott dolgozók életkor szerinti összetétele csak kevésbé különbözik. Az iskolai végzettség szerinti összetétel - részben a nemek szerinti arányokkal is összefüggésben- jelentősen különbözik. A legnagyobb arányban alacsony végzettségű, legfeljebb 8 általános osztállyal rendelkező közfoglalkoztatottak a MÁV-nál, a vízgazdálkodási társulatoknál, az állami erdőgazdálkodónál és a vízügyi igazgatóságoknál állnak alkalmazásban: arányuk 54-61% közötti. A szakiskolai, szakmunkás végzettséggel rendelkezők a honvédelmi szerveknél és a nemzeti parkoknál vesznek részt magasabb arányban a közfoglalkoztatásban, míg az érettségizett és diplomás csoportok aránya a kulturális közfoglalkoztatásban a legmagasabb (e szervezetek a típusok szerinti besorolásban a nonprofit szervezeteknél jelennek meg.) Összességében az érettségizettek és felsőfokú végzettséggel rendelkezők együttes aránya magasabb, mint 50%-os az alábbi foglalkoztatói csoportok esetén: egyéb költségvetési szerv, rendészeti, BV szervek, nonprofit szervezetek.

16)A közfoglalkoztatásra fordított költségek

A közfoglalkoztatás kiadásait a **2017-ben befejeződő, lezárt programokra vonatkozóan adjuk meg**¹². Egy közfoglalkoztatási program esetén a tényleges költségek csak a program lezárulta után, az előlegeket és közbenső kifizetéseket is tartalmazó elszámolás után adhatók meg. A pénzügyi mutatók, fajlagos költségek számításánál elengedhetetlen, hogy az egy programra jutó költségeket az abban a programban érintett létszámokhoz lehessen kapcsolni. Ennek következtében eltér a beszámolóban eddig bemutatott, 2017-es programok és a költségek számításánál figyelembe vett programok köre.

A vizsgált 2017-es évben összesen 18500 közfoglalkoztatási szerződés ért véget. Ezek többsége, 75,3 százaléka 2016-ban induló támogatás volt. A 2017-ben megkötött szerződések és az ezeken alapuló több mint 16 ezer támogatás többsége 2018 folyamán ér véget. Ezekről még nem lehet pontos támogatási adatokat mondani. A 2017-ben lezáruló közfoglalkoztatási támogatások alig negyedrésze indult ebben az évben. Egy, 2017 januárjában lezárt szerződés még 2015-ben indult. **A 2017-ben befejeződő programok többségét tehát jórészt és jellemzően a még 2016-ban induló és a következő évre áthúzódó támogatások adják ki.** Az itt látható támogatások köre és ezzel a látható összegek is eltérnek a 2017-ben közfoglalkoztatási programokra kifizetett összegektől és a közfoglalkoztatás 2017. évi költségvetést terhelő összegétől is, ezért azokkal nem összehasonlíthatók.

A közfoglalkoztatás keretében 2017-ben lezárt programok költsége 260,8 milliárd forint volt. A költségek 38,3 százaléka, 99,8 milliárd forint jutott a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programokra. Az országos programok költségei a teljes összeg 21,3 százalékát, 55,4 milliárd forintot tettek ki. A startmunka mintaprogramok igényelték a költségek legnagyobb részét, 40,5 százalékát, ami a 2017-ben lezárt programok esetén 105,5 milliárd forint volt.

36. táblázat A 2017-ben lezárt közfoglalkoztatási programokra eső költségek, támogatási típusonként (ezer Ft)

Támogatási típus	Összes költség		Egy főre eső költség	Egy fő egy hónapjára eső költség
	ezer Ft	%		
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	99 815 901	38,3	711,0	95,2
Országos közfoglalkoztatási programok	55 477 201	21,3	1 157,3	110,5
Kistérségi startmunka mintaprogramok	105 513 330	40,5	1 109,8	116,6
Összesen	260 806 432	100,0	1 004,5	106,2

Forrás: Belügyminisztérium

A különböző típusú programok esetén az egy főre jutó költségek jelentősen eltértek. Ezt az eltérést elsősorban, de nem kizárólag az egyének eltérő támogatási ideje okozta. A 2017-ben lezárt hosszabb idejű közfoglalkoztatási programokban egy részt vevő személy átlagosan

¹² Az adatok 2018. 17. hét végéig az informatikai rendszerben lekönyvelt kifizetéseket mutatják. Kisebb módosulások ezt követően még előfordulhatnak.

7,5 hónapot töltött el, miközben az országos programok és startmunka mintaprogramok esetén ez az érték 9,5 – 10,5 hónap volt.

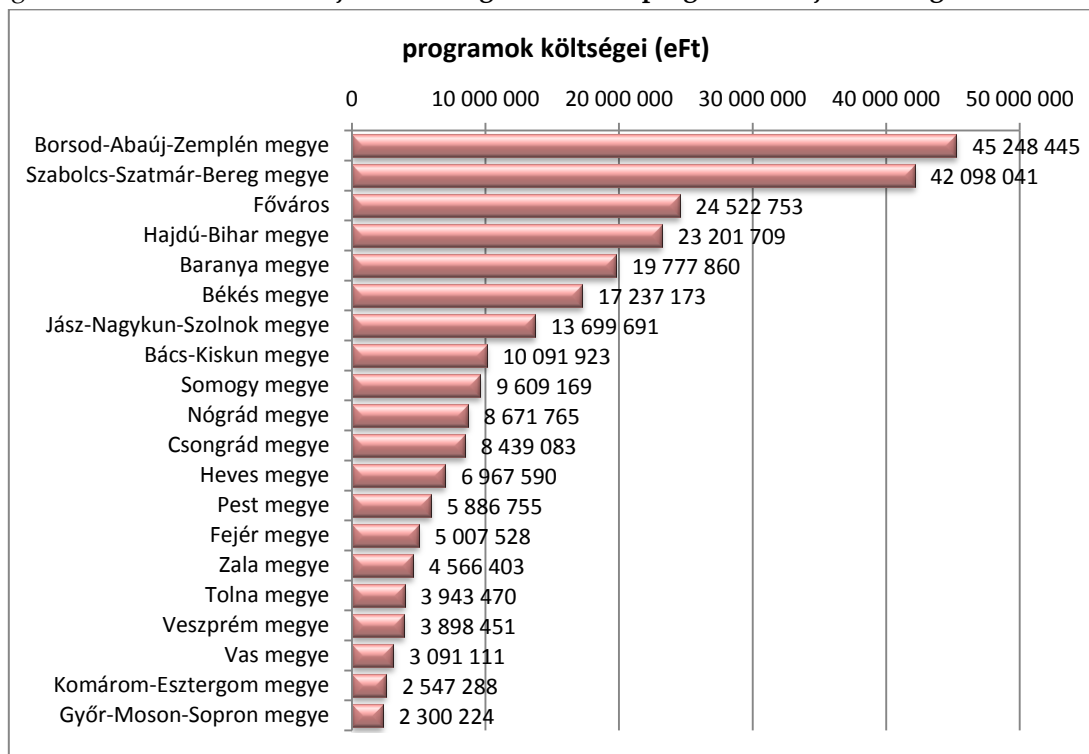
A közfoglalkoztatási programok teljes, egy főre jutó költsége a 2017-ben befejeződő támogatások esetén 1 millió Ft-nál kevéssel magasabb összeg volt. (1004,5 ezer Ft). A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatások esetén ez az összeg 711 ezer forint volt. Az országos és a mintaprogramok esetén az egy főre eső átlagos költség 10 – 15 százalékkal meghaladta az összes programra jellemző költséget.

Az egy hónapra és egy főre számított teljes költség már kiküszöböli az eltérő támogatási időtartamból eredő eltéréseket. **A programok egy főre eső havi költségei 95 és 117 ezer forint között mozogtak a 2017-ben véget ért programok esetében. A járási mintaprogramok esetén 9,8 százalékkal, az országos programok esetén 4,1 százalékkal haladta meg az egy főre eső havi átlagos költség az összes programra vetített 106,2 ezer forintos értéket.**

E programok esetében beruházási költségek és nagyobb értékű beszerzések is támogathatóak. A legalacsonyabb egy főre eső havi költséget a hosszabb idejű programok esetén láthatjuk (95,2 ezer Ft). Ez az összeg tartalmazza a munkabért és az ezt terhelő járulékokat, a munkába járás költségeit, a programban beszerzett eszközök költségeit és egyéb, a támogatás keretében elszámolt költségeket is.

A 2017-ben lezáruló közfoglalkoztatási programokra országosan elköltött 261 milliárd forintból 38 milliárd a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei programokra (17,3%), 42 milliárd Ft pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei programokra (16,1%) jutott. Ebben a két megyében került kifizetésre a közfoglalkoztatási kiadások egyharmada (33,5%). Jelentős, 10 és 23 milliárd Ft közötti összeget költöttek el közfoglalkoztatásra Hajdú-Bihar, Baranya, Jász-Nagykun-Szolnok, Bács-Kiskun és Békés megyében is. A Budapesten látható 24,5 milliárdos közfoglalkoztatási kiadás az itt működő, fővárosi székhelyű közfoglalkoztató cégekhez kötődik, melyek az ország más településein foglalkoztatnak, végzik programjaikat.

17. grafikon: A 2017-ben befejezett közfoglalkoztatási programok teljes költsége

Forrás: Belügyminisztérium, A területi besorolás alapja a munkáltató telephelye

Az egy főre eső költségek azokban a megyékben haladták meg az országos átlagot, ahol magasabb volt az országos programok aránya a megyei közfoglalkoztatáson belül. Budapesten valamint Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Csongrád, Baranya és Békés megyében voltak a legmagasabbak (1 millió Ft felett) az egy főre eső költségek. Komárom-Esztergom megyében ez az érték 800 ezer forint alatt maradt. Az egy főre és egy hónapra eső fajlagos költség tekintetében nem volt ilyen jelentős különbség. A havi költség 114,6 ezer forint (Pest megye) és 96,9 ezer forint (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) között volt.

37. táblázat A 2017-ben lezárt közfoglalkoztatási programokra eső költségek, megyénként (ezer Ft)

Megye	Összes költség		Egy főre eső költség	Egy fő egy hónapjára eső költség
	ezer Ft	%		
Budapest	24 522 753	9,4	1073,5	107,0
Pest megye	5 886 755	2,3	986,9	114,6
Fejér megye	5 007 528	1,9	845,7	101,2
Komárom-Esztergom megye	2 547 288	1,0	766,1	100,6
Veszprém megye	3 898 451	1,5	881,4	104,5
Győr-Moson-Sopron megye	2 300 224	0,9	947,4	103,3
Vas megye	3 091 111	1,2	966,3	104,1
Zala megye	4 566 403	1,8	925,7	98,9
Baranya megye	19 777 860	7,6	1123,0	108,9
Somogy megye	9 609 169	3,7	865,4	103,7
Tolna megye	3 943 470	1,5	808,4	105,0
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	45 248 445	17,3	1026,1	112,8
Heves megye	6 967 590	2,7	824,7	104,9
Nógrád megye	8 671 765	3,3	982,0	110,3
Hajdú-Bihar megye	23 201 709	8,9	1021,0	108,4
Jász-Nagykun-Szolnok megye	13 699 691	5,3	986,9	108,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	42 098 041	16,1	979,8	96,6
Bács-Kiskun megye	10 091 923	3,9	936,4	103,0
Békés megye	17 237 173	6,6	1112,1	111,3
Csongrád megye	8 439 083	3,2	1003,1	109,1
Összesen	260 806 432	100,0	1004,5	106,2

Forrás: Belügyminisztérium, A területi besorolás alapja a munkáltató telephelye

A közfoglalkoztatás költségeinek döntő többségét az alkalmazottak munkabére és annak költségei tették ki. A munkabér és járuléka a teljes, 2017-ben lezárt programokra eső költségek 84,5 százalékát, összesen közel 220 milliárd forintot jelentették. A közfoglalkoztatási kiadások további 5,6 százaléka beruházási kiadás, 6,2 százaléka kis és nagy értékű tárgyi eszköz volt, további 3,7 százaléka pedig egyéb költségekhez tartozott.

38. táblázat A 2017-ben lezárt közfoglalkoztatási programokra eső költségek, típusonként és költségtípusok szerint

		munkabér	beruházási kiadások	tárgyi eszközök	egyéb költségek	összesen
Hosszabb időtartamú	millió Ft	92 025,3	608,7	5 332,1	1 849,8	99 815,9
	megoszlás, %	92,2	0,6	5,3	1,9	100,0
Országos közfoglalkoztatás	millió Ft	46 148,2	1 120,9	3 379,0	4 829,1	55 477,2
	megoszlás, %	83,2	2,0	6,1	8,7	100,0
Startmunka mintaprogram	millió Ft	82 115,7	12 883,8	7 560,8	2 953,0	105 513,3
	megoszlás, %	77,8	12,2	7,2	2,8	100,0
összesen	millió Ft	220 289,2	14 613,4	16 271,9	9 631,9	260 806,4
	megoszlás, %	84,5	5,6	6,2	3,7	100,0

Forrás: Belügyminisztérium

A különböző típusú közfoglalkoztatási programokra vonatkozó szabályok eltérő mértékben engedték támogatni a foglalkoztatók számára a bérköltségen kívüli költségeket, azonban minden támogatási formában lehetőség volt eszközök, működési és működtetési költségek és egyéb költségek finanszírozására. A munkabérek és járulékaik a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok esetén voltak a legmagasabb arányban a támogatás teljes

költségein belül (92,2%). Az országos közfoglalkoztatási programok teljes költségeinek 83,2 százaléka volt bérköltség, a startmunka mintaprogramok esetén pedig 77,8 százalékos volt ez az arány, köszönhetően annak, hogy utóbbi programokat tekintve beruházási költségek is elszámolhatóak. Ebben a közfoglalkoztatási típusban a teljes támogatási összeg 12,2 százaléka beruházásokat szolgált. A hosszabb idejű közfoglalkoztatási típusban a beruházási kiadások aránya fél százalék alatt maradt, az országos programokban 2 százalékos volt. Tárgyi eszközöket, kis és nagy értékű eszközök beszerzését minden közfoglalkoztatási formában lehetővé tették, ezek tették ki a kiadások 5 – 7 százalékát.

17) Közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam

A közfoglalkoztatásban töltött időtartamot minden esetben egy személy egy naptári évére vonatkoztatva adjuk meg. A számítás során nem teszünk különbséget az érintettek különböző típusú támogatásai között, a vizsgált éven belül összeadjuk valamennyi támogatásban töltött napjaikat. Az éven áthúzódó támogatások esetén csak az adott évben, közfoglalkoztatásban töltött napokat vesszük figyelembe.

A 2017-es év érintett létszámának nagyarányú csökkenése elsősorban a növekvő beragadásnak és annak köszönhető, hogy kisebb létszámmal indultak a 2017. évi programok. **A közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam 2017-ben egy közfoglalkoztatott esetén átlag 7,5 hónap volt. Ez az érték egy év alatt 0,3 hónappal csökkent. Az átlagos időtartam kisebb visszaesése a növekvő létszámfeltöltési problémáknak (később lépnek be) és a megnövekedett fluktuációnak (többen lépnek idő előtt ki) köszönhető.**

39. táblázat

A közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam a támogatás típusa szerint, hónap				
	2015	2016	2017	Változás az előző évhez képest (2017/2016), hónap
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	4,8	5,9	5,7	-0,2
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	7,8	7,3	7,2	-0,2
Startmunka mintaprogram támogatása	7,3	7,3	7,2	-0,1
Országos összesen	7,2	7,8	7,5	-0,3

Forrás: Belügyminisztérium, az IR 2018. 15. heti adatai szerint

*Az adott típusú közfoglalkoztatásban töltött napok száma. Az összesen sor a közfoglalkoztatásban töltött összes napok számát mutatja, függetlenül annak típusától.

A közfoglalkoztatásban töltött időszak 2017-ben az országos közfoglalkoztatási programokban és járási mintaprogramokban részt vevő személyek esetén is 7,2 hónap, az előző években tapasztalt különbség a két típus között eltűnt és esetükben is megfigyelhető egy kisebb csökkenés. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban érintettek esetén ez az érték az előző évhez képest 0,2 hónappal 5,7 hónapra mérséklődött.

40. táblázat

A közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam a támogatás típusa szerint, hónap		2015	2016	2017
Nem	Nő	7,1	7,8	7,5
	Férfi	7,2	7,7	7,4
	Együtt	7,2	7,8	7,5
Korcsoport	25 év alattiak	5,6	6	5,2
	25-54 évesek	7,3	7,9	7,5
	55 év feletti	7,8	8,6	8,5
	Együtt	7,2	7,8	7,5
Iskolai végzettség	Legfeljebb 8 általános iskola	7,1	7,7	7,3
	szakiskola/szaktanulmánykészítő	7,6	8,3	8,2
	gimnázium	7	7,6	7,3
	szakközépiskola/technikum	7	7,6	7,3
	felsőfokú végzettség	6,5	6,8	6,3
	Együtt	7,2	7,8	7,5

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatott személyek között a nők 2017-ben átlagosan 7,5 hónapot, a férfiak ennél kicsit kevesebbet 7,4 hónapot dolgoztak.

Jelentősebb különbségek láthatóak korcsoportok szerint vizsgálva a ledolgozott hónapok számában. **A legtöbb időt egy éven belül az 55 év feletti töltik a közfoglalkoztatásban,** 8,5 hónapot, utánuk 1,0 hónappal lemaradva a 25-54 éves korosztály következik, míg a legkevesebb ideig, 5,2 hónapig közfoglalkoztatás keretében a 25 év alattiak dolgoznak.

Az érintett személyek legmagasabb iskolai végzettsége és a közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam szempontjából kisebb különbségek láthatók. A szakiskolai, szaktanulmánykészítő végzettséggel rendelkezők töltötték a vizsgált éveken belül átlagosan a leghosszabb időt közfoglalkoztatásban (mind az ennél alacsonyabb, mind pedig a magasabb végzettséggel rendelkezők átlagos ideje alacsonyabb volt). Emellett igaz, hogy a középfoknál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező személyek esetén jellemzően magasabb az egy éven belüli támogatásban töltött átlagos időtartam, mint a magasabb végzettségűek esetén.

2017-ben az általános iskolai, valamint az ennél is alacsonyabb végzettségű közfoglalkoztatottak átlagos támogatási ideje 7,2-7,3 hónap volt. A szakiskolai és szaktanulmánykészítő végzettségű személyek esetén még magasabb, 8,2 hónapos volt a foglalkoztatás átlagos időtartama. A szakközépiskolai, vagy technikumi végzettséggel rendelkezők közfoglalkoztatásának jellemző időtartama (7,3 hónap) átlagosnak tekinthető. A gimnáziumot végzett 7,3 hónapot, a magasabb végzettségű személyek jellemzően ennél rövidebb időt, 6,3 hónapot töltöttek közfoglalkoztatásban a 2017-es évet tekintve.

41. táblázat

A közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam az egyén lakóhelye szerint, hónap				
megye	2015	2016	2017	Változás 2016-hoz képest 2017-ben, hónap
Főváros	6,1	6,3	5,8	-0,5
Pest	6,6	7,2	7,0	-0,2
Fejér	6,6	7,0	6,7	-0,3
Komárom-Esztergom	6,1	7,0	6,6	-0,4
Veszprém	6,5	7,3	6,8	-0,5
Győr-Moson-Sopron	6,8	7,3	7,1	-0,2
Vas	7,4	7,6	7,0	-0,6
Zala	7,3	7,6	7,6	0,0
Baranya	7,8	8,2	7,8	-0,4
Somogy	6,6	7,4	7,0	-0,4
Tolna	6,9	7,1	6,9	-0,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	7,4	7,9	7,7	-0,2
Heves	6,5	7,1	6,5	-0,6
Nógrád	7,2	7,5	7,3	-0,2
Hajdú-Bihar	7,0	8,0	7,8	-0,2
Jász-Nagykun-Szolnok	7,0	7,8	7,3	-0,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	7,6	8,3	7,9	-0,4
Bács-Kiskun	7,2	7,6	7,4	-0,2
Békés	8,0	8,4	8,1	-0,3
Csongrád	7,0	7,7	7,4	-0,3
Ország összesen	7,2	7,8	7,5	-0,3

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam 2017-ben Békés megyében volt a legmagasabb. Ebben a megyében egy közfoglalkoztatott személy az év 12 hónapjából 8,1 hónapot töltött a támogatott munkahelyén vagy munkahelyein. Magas, az országos átlagot meghaladó volt az átlagos időtartam Baranya, Hajdú-Bihar, Borsod-Abaúj-Zemplén Zala és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben is. A legnagyobb közfoglalkoztatási volumennel, létszámokkal jellemezhető megyékben az átlagnál jellemzően hosszabb volt a közfoglalkoztatásban töltött átlagos időtartam.

A főváros, valamint Pest megye esetében és a gazdaságilag kedvezőbb helyzetű közép-dunántúli megyékben jellemzően egy közfoglalkoztatott személy rövidebb időtartamban volt közfoglalkoztatási munkaviszonyban. Az előző évhez képest minden megyében (kivéve Zala megyét, ahol változatlan maradt) mérséklődött a támogatásban töltött átlagos időtartam.

18) Közfoglalkoztatottak jellemző munkakörei

A közfoglalkoztatásban dolgozók munkaköre többnyire (közel 80%-a) valamilyen szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozás. Irodai és ügyviteli munkakörben a közfoglalkoztatottak 6,3%-a dolgozott 2017-ben, emellett magasabb aránnyal (6,1%-kal) jellemezhetők még az egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások. A többi foglalkozási főcsoport aránya ennél alacsonyabb.

42. táblázat

A közfoglalkoztatásban részt vevők létszámának megoszlása a támogatott munkakör FEOR-08-as besorolása és a program típusa szerint 2017-ben, %				
FEOR-08/támogatás típusa	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	Országos közfoglalkoztatási program	Startmunka minta-program	Összesen
1 Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók	0,1	0,0	0,2	0,1
2 Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	0,4	0,3	0,0	0,2
3 Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	5,5	11,6	3,9	6,1
4 Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások	6,1	15,0	2,0	6,3
5 Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások	2,1	4,0	0,8	2,0
6 Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	0,8	4,4	2,4	2,1
7 Ipari és építőipari foglalkozások	3,9	6,2	5,4	4,9
8 Gépközlekedők, összeszerelők, járművezetők	0,4	0,4	0,9	0,6
9 Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	80,6	58,2	84,3	77,7
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: Belügyminisztérium

A hosszabb időtartamú és a startmunka mintaprogramok keretében a közfoglalkoztatottak több mint 80 százalékos arányban szakképzettséget nem igénylő foglalkozásokban dolgoztak. Ugyanez az arányszám az országos programokba 2017 során bekapcsolódók esetén csak 58,2 százalék volt.

Az országos programokban a szakképesítést nem igénylő foglalkozásúak mellett a közfoglalkoztatottak között magas arányban voltak megtalálhatók az irodai és ügyviteli (15,0%), illetve az egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő (11,6%) foglalkozásúak. Továbbá kiemelhetők még az ipari és építőipari (6,2%), valamint a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási (4,4%) munkakörök.

A közfoglalkoztatási programok nagy része a résztvevők képességeihez, készségeihez igazodva alacsony képzettséget igénylő, szakképzettség nélkül betölthető munkaköröket jelent. Az ezer fő feletti közfoglalkoztatotti létszámmal rendelkező foglalkozások döntő többsége a 9-es főcsoportba tartozik, a közfoglalkoztatottak 46,7 százalékának a munkaköre egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozást jelentett. A többi foglalkozás számossága ennél jóval kisebb. Az egyszerű mezőgazdasági, illetve az

egyéb egyszerű építőipari foglalkozásokban 15,5 ezer és 9,2 ezer közfoglalkoztatott dolgozott 2017-ben. A lista negyedik helyén szerepel az egyéb takarító és kiegészítő munkakör – több mint 8 ezer fővel. Az ötödik helyen a 4. főcsoportba tartozó általános irodai adminisztrátor foglalkozás áll. A többi, toplistán szereplő, szakképzettséget igénylő munkakör már kisebb (3,6 ezer fő alatti) létszámmal látható.

43. táblázat

1000 fő feletti közfoglalkoztatotti létszámmal rendelkező foglalkozások (támogatott munkakör) TOP listája	
FEOR-08 foglalkozások	Részvevők átlagos 2017. évi létszáma, fő
9239 - Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	83 815
9331 - Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	15 461
9329 - Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	9 243
9119 - Egyéb takarító és kiegészítő	8 034
4112 - Általános irodai adminisztrátor	6 097
9112 - Intézményi takarító és kiegészítő	4 611
9332 - Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	4 447
9321 - Kubikos	4 421
3161 - Munka- és termelészervező	3 577
3910 - Egyéb ügyintéző	3 447
9211 - Szemétygyűjtő, utcaseprő	3 338
9310 - Egyszerű ipari foglalkozású	2 992
4190 - Egyéb, máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású	2 625
7333 - Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	2 082
7919 - Egyéb, máshova nem sorolható ipari és építőipari foglalkozású	1 822
6211 - Erdészeti foglalkozású	1 373
3190 - Egyéb műszaki foglalkozású	1 099
9236 - Konyhai kiegészítő	1 038
5299 - Egyéb, máshova nem sorolható szolgáltatási foglalkozású	1 026
3511 - Szociális segítő	1 011
...	
Országosan összesen	179 492

Forrás: Belügyminisztérium

Szakképzettséget igénylő foglalkozások

Programonként jelentős szóródás figyelhető meg a foglalkozások tekintetében. Ha a három nagy programtípuson belül hasonlítjuk össze az ellátott munkaköröket, a toplista élén mindhárom esetben az egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozás áll, azonban a létszámbeli részesedésük eltérő: míg a hosszabb időtartamú és a mintaprogramok esetében 50 százalék feletti, addig az országos programoknál csupán 16,9 százalék. Utóbbi esetben kiegyenlítettebb a különböző munkakörök jelenléte. Az országos programoknál a második helyen az egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozás áll 10,2 százalékos hányaddal. E programtípusban a nagy országos közfoglalkoztató cégeknél ellátott tevékenységek tükröződnek a toplista további helyein, úgy mint: kubikos, egyszerű építőipari foglalkozás, általános irodai adminisztrátor, egyéb ügyintéző. A járási mintaprogramokban jelennek meg a legnagyobb számosságban az egyszerű mezőgazdasági és mezőgazdasági segéd munkás, valamint a növénytermesztési foglalkozások, illetve a munka-

és termelésszervezők. A hosszabb idejű közfoglalkoztatásban a települések működtetésében játszott kiegészítő szerepnek megfelelő munkakörök dominálnak: takarítók, karbantartók, szemétyűjtők, és egyéb ügyintézők.

A közfoglalkoztatás keretében elvégzett feladatok igényelhetnek szakképzettséget a munkakör betöltéséhez. A szakképzettséget igénylő feladatok esetén az ilyen munkakörben alkalmazott és a megfelelő szakképzettséggel rendelkező személyek magasabb bért kapnak. A közfoglalkoztatás munkafolyamatai indokoltá teszik munkavezetők alkalmazását, akik társaik munkáját koordinálják és irányítják. Közöttük is lehetnek szakképzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatott szakképzettséggel rendelkező, illetve azzal nem rendelkező személyek is. Mind a szakképzettséget igénylő, mind pedig a munkavezetői munkakörben foglalkoztatott személyek bére magasabb, mint az alap közfoglalkoztatási bér.¹³

2017-ben a közfoglalkoztatottak átlagos létszámának többsége (80,1%-a) szakképzettséget nem igénylő, nem munkavezetői munkakörben foglalkoztatott személy volt. Az átlagos létszám 14,4 százaléka dolgozott szakképzettséget igénylő munkakörben, nem munkavezetőként. A szakképesített és a szakképesítés nélküli munkavezetők aránya 2,5 és 3,0 százalék volt 2017-ben. 2016-ról 2017-re, a közfoglalkoztatottak éves átlagos létszámának visszaesésével egyidejűleg a szakképesítés nélküli munkavezetők létszáma 1,4 százalékkal nőtt; minden más esetben csökkenés figyelhető meg.

44. táblázat

A közfoglalkoztatásban részt vevők létszáma és megoszlása a foglalkoztatás besorolása szerint, 2016-2017					
A foglalkoztatás besorolása	2016		2017		Létszám változása az előző évhez képest (%)
	Létszám, fő	megoszlás, %	Létszám, fő	megoszlás, %	
Nem munkavezető - szakképesített	29 174	13,1	25 793	14,4	-11,6
Nem munkavezető - szakképesítés nélküli	183 853	82,3	143 827	80,1	-21,8
Munkavezető - szakképesített	4 835	2,2	4 419	2,5	-8,6
Munkavezető - szakképesítés nélküli	5 378	2,4	5 453	3,0	1,4
Összesen	223 470	100,0	179 492	100,0	-19,7

Forrás: Belügyminisztérium

Az egyes közfoglalkoztatási típusokon belül eltérő a foglalkoztatottak besorolás szerinti megoszlása. 2017-ben a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás és a mintaprogramok keretében alkalmazott személyek esetében több mint 80 százalékot tett ki a szakképzettséget nem igénylő, nem munkavezetői állást betöltők aránya, míg az országos közfoglalkoztatási programok esetében csak 64,5 százalékról beszélhetünk. A munkavezetők aránya a startmunka mintaprogramok esetén a legmagasabb: a szakképesített munkavezetőknél 3,4%, a szakképesítéssel nem rendelkezőknél 4,3%.

¹³ Lásd: [170/2011. \(VIII. 24.\) Korm. rendelet a közfoglalkoztatási bér és a közfoglalkoztatási garantált bér megállapításáról](#)

45. táblázat

A közfoglalkoztatásban részt vevők létszáma és megoszlása a foglalkoztatás besorolása szerint program típusonként, 2017						
	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás		Országos közfoglalkoztatási program		Startmunka mintaprogram	
	létszám, fő	megoszlás, %	létszám, fő	megoszlás, %	létszám, fő	megoszlás, %
Nem munkavezető - Szakképesített	10 565	13,5	10 022	29,4	5 207	7,7
Nem munkavezető - Szakképesítés nélküli	64 978	83,1	21 961	64,5	56 889	84,6
Munkavezető - Szakképesített	1 052	1,3	1 101	3,2	2 264	3,4
Munkavezető - Szakképesítés nélküli	1 573	2,0	957	2,8	2 922	4,3
Összesen	78 169	100,0	34 041	100,0	67 281	100,0

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatott személyek döntő többségét, 82,4 százalékát költségvetési szerv, jellemzően helyi önkormányzat és központi költségvetési szervezet foglalkoztatta. 2017-ben a vállalkozásoknál foglalkoztatott személyek az átlagos létszámból 5,5 százalékos arányt képviseltek, a nonprofit, civil szervezetek pedig 12,1 százalékos arányban vettek részt a közfoglalkoztatottak alkalmazásában. Egyedül a nonprofit szervezeteknél foglalkoztatottak éves átlagos létszáma bővült 2016-ról 2017-re (2,9%-kal). 2016-ban 21,0 ezer főt foglalkoztattak civil, nonprofit szervezetek közfoglalkoztatási formában, 2017-re ez a létszám 21,7 ezer főre bővült.

46. táblázat

A közfoglalkoztatásban részt vevők átlagos létszámának gazdálkodási forma és program típusa szerinti bontásban 2017-ben				
		Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	Országos közfoglalkoztatási program	Startmunka mintaprogram
Vállalkozás	Jogi személyiség nélküli vállalkozás	581	351	0
	Jogi személyiségű vállalkozás	1 710	7 210	14
Költségvetési szerv	Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek	63 705	18 664	65 585
Nonprofit szervezet	Jogi személyiség nélküli nonprofit szervezet	4	0	0
	Jogi személyiségű nonprofit szervezet	12 169	7 805	1 682
Egyéb		0	10	0
Összesen		78 169	34 041	67 281

Forrás: Belügyminisztérium

A napi munkaidő a közfoglalkoztatásban – ahogyan 2016-ban, úgy 2017-ben is – döntően, szinte kizárólagosan 8 órás volt. A közfoglalkoztatott személyek 99,7%-a napi 8 órában dolgozott 2017-ben. Ez az arány 2016-ban is ugyanennyi volt.

19) A fontosabb mintaprogramok jellemzői¹⁴

Hajléktalan mintaprogram

A Belügyminisztérium – a Ferencvárosban megvalósuló „Az utcáról a munka világába” című, hajléktalanok foglalkoztatására irányuló mintaprogram I. és II. ütemének tapasztalatai alapján – a 2015. márciustól 2016. februárig országos hajléktalan mintaprogramot indított. A program a főváros, valamint 13 megye 23 közfoglalkoztatóját érintette.

2015-ben 20, 2016-ban 30, 2017-ben pedig 33 program indult az országban, melyek minden esetben a következő év februárig tartottak. Egy további, rövidebb támogatás decemberben indult (Baptista Szeretetszolgálat). **A 2017-es közfoglalkoztatási szerződések együttesen 893 fő foglalkoztatását irányozták elő**, ami 15 százalékkal meghaladta az előző évi programokban tervezett létszámot. A 2107-ben induló programok megállapított támogatási összege 1 707 millió Ft volt, ami 22,3 százalékkal volt több, mint az előző évi programok keretösszege.

A programokban foglalkoztatottak éves átlagos létszáma 2016-ban 651 fő volt, ami 2017-re 713 főre emelkedett (a teljes évet nézve, függetlenül a programok kezdő dátumától).

A 2017-ben induló programokban összesen, legalább 1 napig 1252 személy vett részt. A hajléktalan-programok éves, átlagos létszáma 2017-ben 713 fő volt. A 2017-es szerződések teljes időtartamára vetítve összesen 1 392 millió Ft támogatást fizettek ki a foglalkoztatók részére a résztvevők bérének és a program más járulékos költségeinek fedezésére.

A megelőző években megvalósított hajléktalan közfoglalkoztatási programok tapasztalatai alapján a 2017. évi programokban több közfoglalkoztatót sikerült bevonni, köztük civil szervezeteket, egyházakat, önkormányzatokat és önkormányzati nonprofit gazdasági társaságokat is.

A fővárosban, valamint további 14 megyében indultak hajléktalan mintaprogramok. Ezekben 33 közfoglalkoztató működtetett kisebb, 7- 10 fős és nagyobb, 100 – 117 fős programokat. A legnagyobb foglalkoztatók közé tartozik a FESZOFÉ Ferencvárosi Szociális Foglalkoztató Kft. 2016-os programjában 150 fő, 2017-es programjában pedig 100 fő foglalkoztatását tervezte. A FESZOFÉ a mintaprogram keretében olyan értékteremtő tevékenységet végeztet a hajléktalan személyekkel, mint a dísznövénytermesztés, valamint brikettálás. Az integráció és a későbbi álláskeresés segítése céljából a programban résztvevők közül 60 fő képzése valósulhatott meg. A tervezett képzések: bio- és zöldhulladék hasznosítás, komposztálás, biohulladék-hasznosítás, feldolgozás; valamint betanított kerti munkás.

A közfoglalkoztatási mintaprogram megvalósításának célja kettős volt: a hajléktalan személyek számára hasznos, értékteremtő tevékenységet nyújtani, ezáltal élethelyzetükön javítani, valamint ezen program keretében már nem csak a foglalkoztatásukra

¹⁴ Ebben a fejezetben az egyes programok jellemzésénél a 2016. év naptári évet jelent.

összpontosítottak, hanem arra is, hogy a létrehozott értékek a köz számára is élvezhetővé és adott esetben felhasználhatóvá váljanak. A hajléktalanok lakhatási és munkalehetőséget kaptak, a munkába és a helyi társadalomba történő beilleszkedésüket pedig nagy tapasztalattal rendelkező szociális munkások segítették.

47. táblázat **A hajléktalanok mintaprogramok szerződés szerinti létszámai, foglalkoztatónként, 2016 – 2017**

foglalkoztató	támogatás kezdetének éve	
	2016	2017
Feszofe Ferencvárosi Szociális Foglalkoztató	150	100
Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy	50	80
Miskolci Városgazda Városgazdálkodási Közhasznú Nonprofit Kft.	60	60
Sorsfordító Szolgáltató Központ		117
Fogyatékkal Élőket És Hajléktalanokat Ellátó Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	60	40
Budapest Esély Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság		72
Hajléktalanokat Segítő Szolgálat	32	32
Pécsi Városgondozási Nonprofit Kft.	60	
Önkormányzati Szociális Szolgálat	35	22
Dehusz Nonprofit Kft.	25	25
Palota-15 Rehabilitációs és Közfoglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft.	25	15
Támasz Alapítvány	15	25
Munkalehetőség A Jövőért, Szolnok, Nonprofit És Közhasznú Kft.	11	26
Nyírvv Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyongazdálkodási Nonprofit Kft.	20	15
Pécs Város Költségvetési Központi Elszámoló Szervezete		32
Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata	15	15
Kiskunhalas Város Önkormányzata	15	15
Szentes Város Önkormányzat Hajléktalan Segítő Központja	15	15
Via Bona Foglalkoztatási Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	15	15
Békés Város Önkormányzat	15	14
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület	14	15
Kiskunfélegyháza Város Önkormányzata	15	13
Pécsi Baptistapont Ejsz	13	15
Magyar Vöröskereszt Zala Megyei Szervezete	15	12
Várvag Városüzemeltetési És Vagyongazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft.	15	10
Tatai Városgazda Nonprofit Kft.	12	12
Orosháza Város Önkormányzata	10	11
Élettér Közösség- És Településfejlesztő Egyesület	10	10
Székesfehérvár Mjv Kríziskezelő Központ	12	8
Salgótarján Foglalkoztatási Nonprofit Kft.	15	
Tatabányai Remény Szociális Szövetkezet		15
Magyarországi Evangélikus Egyház, Oltalom Szeretetszolgálat		13
Szociális Szolgáltató Központ	6	7
Utcai Szociális Segítők Egyesülete	13	
Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete		10
Szegényeket Támogató Alap Egri Alapítványa	8	
Magyar Vöröskereszt Komárom-Esztergom Megyei Szervezete		7
Összesen	776	893

Forrás: Belügyminisztérium

Az egyes foglalkoztatók programjai különböző, azonban a közfoglalkoztatás egészénél alacsonyabb fluktuációval működtek. A 2016-os programokban érintett (legalább egy munkanapon foglalkoztatott) 1185 személy mindegyike átlagosan 6,9 hónapot dolgozott egy-egy év programjában. A 2017-es programokban érintett 1252 személy átlagosan 7 hónap időtartamban volt a programban. A résztvevő személyek esetén a kifizetett munkabér

hozzájárult alapvető szükségleteik fedezéséhez, továbbá a munkakészségek fenntartása, felelevenítése is segíthette őket a program végét követően a jobb élet és munkakörülmények kialakításában.

A mintaprogramban 2016-ban munkát vállalóknak csak bő harmada (36,5%) volt nő, arányuk 2017-ben 38,7 százalékra emelkedett. Végzettségüket tekintve jellemzően alacsony végzettségű személyek kaptak munkát ebben a programban, több mint 60 százalékuk általános iskolai, vagy annál is alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezett. A 2017-ben a programban részt vevők között magasabb volt az ilyen, alacsony végzettséggel rendelkezők aránya, mint a 2016-os résztvevők között. Szakmunkás, szakiskolai végzettséggel a résztvevők 30,7 százaléka rendelkezett, ennél magasabb végzettséggel pedig további 9 százalékuk.

A hajléktalan programokban munkát vállalók közel kétharmada 2017-ben is férfi volt. A nők aránya a legalacsonyabb végzettségi csoportban, a 8 általánossal sem rendelkezők között és a gimnáziumi végzettségűek között haladta meg az 50 százalékot. Az általános iskolai végzettségűek között is magasabb volt a nők aránya, mint az program egészében, a többi végzettségi csoportban azonban csak 14 - 33 százalékot tettek ki a nők az átlagos létszámból.

48. táblázat **A hajléktalan programokban foglalkoztatottak átlagos létszáma, nem és végzettség szerint 2016-2017**

legmagasabb iskolai végzettség	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
általános iskolai végzettség nélküli	54	8,3	61,1	64	9,0	68,2
általános iskola	324	49,8	40,7	365	51,2	41,0
szakmunkásképző, szakiskola	209	32,1	23,4	219	30,7	26,3
szakközépiskola, technikum	35	5,4	28,6	39	5,5	32,3
gimnázium	23	3,5	56,5	19	2,7	57,8
felsőfokú végzettség	6	0,9	16,7	6	0,9	13,7
összesen	651	100,0	36,6	713	100,0	38,7

Forrás: Belügyminisztérium

A programokban részt vevők életkora jellemzően magas volt, magasabb, mint a közfoglalkoztatásra jellemző átlag. Több mint harmadrészüik 55 év feletti, további 31,3 százalékuk 45 és 54 év közötti személy volt. A 35 év alattiak aránya nem érte el a 25 százalékot sem. 2016-hoz képest a 2017-ben kis mértékben emelkedett a fiatalabb, 35 év alatti személyek aránya és az 55 év feletti aránya is. A fiatalabb korcsoportokban magasabb volt a nők aránya, mint az idősebb, 45 év feletti korcsoportokban.

49. táblázat **A hajléktalan programokban foglalkoztatottak átlagos létszáma, nem és életkor szerint 2016-2017**

életkor	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
25 év alatti	18	2,8	50,0	27	3,8	45,4
25-34 éves	63	9,7	50,8	78	11,0	53,3
35-44 éves	135	20,7	45,9	133	18,7	44,3
45-54 éves	218	33,5	34,9	223	31,3	39,9
55 éves és felette	217	33,3	27,1	251	35,3	29,4
Összesen	651	100,0	36,5	713	100,0	38,7

Forrás: Belügyminisztérium

A közfoglalkoztatási hajléktalan mintaprogramok fővárosi kezdeményezésre indultak el, Budapesten voltak ennek a foglalkoztatási formának több évre visszamenő hagyományai. 2017-ben is a fővárosban volt a legmagasabb a létszám, a hajléktalan programban részt vevők ötöde (19 %) életvitelszerűen itt élt. Bács-Kiskun megyében 2017-ben jelentős létszámú programok indultak, az itt látható éves átlagos létszám 124 fő volt, ami jelentős növekedést jelent az előző évhez képest. Jelentős, 10 százalékot meghaladó volt a Komárom-Esztergom megyei részt vevők aránya is. Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Bács-Kiskun, Vas, Békés és Győr-Moson-Sopron megyében, jellemzően a megyeszékhelyeken éves átlagban 30 – 70 fős programok működtek.

Somogy, Nógrád, Heves és Tolna megyében 2017-ben nem indult hajléktalan mintaprogram, a résztvevők átlagos létszámában az előző évi programok 2017-re áthúzódó személyei láthatók, valamint azok, akik egy másik megye programjában vettek részt 2017-ben, de a nyilvántartási rendszerben még előző rendszeres tartózkodási helyük adataival szerepelnek.

Az egyes megyékben működő programokban eltért a résztvevők nem szerinti megoszlása. Bács-Kiskun megyében a résztvevők többsége nő volt és Komárom-Esztergom, Baranya megye programjaiban is magas volt a nők aránya. Vas, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Csongrád Veszprém és Pest megye hajléktalan mintaprogramjai viszont nagyjából férfiakat értek el, itt a résztvevők kevesebb, mint negyedrésze volt nő 2017-ben.

50. táblázat **A hajléktalan programokban foglalkoztatottak átlagos létszáma, nem és lakóhely szerint 2016-2107**

lakóhely megyéje*	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
Főváros	132	20,3	35,6	135	19,0	37,9
Bács-Kiskun megye	53	8,1	41,5	124	17,4	53,4
Komárom-Esztergom megye	80	12,3	55,0	73	10,2	42,9
Baranya megye	74	11,4	47,3	67	9,4	43,7
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	57	8,8	19,3	61	8,6	28,5
Vas megye	49	7,5	32,7	43	6,0	24,8
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	17	2,6	0,0	31	4,4	25,1
Győr-Moson-Sopron megye	33	5,1	30,3	31	4,3	28,9
Hajdú-Bihar megye	20	3,1	30,0	31	4,3	40,6
Békés megye	36	5,5	41,7	30	4,2	42,8
Csongrád megye	14	2,2	14,3	18	2,5	21,7
Jász-Nagykun-Szolnok megye	10	1,5	30,0	17	2,4	36,5
Veszprém megye	11	1,7	27,3	15	2,1	23,8
Zala megye	12	1,8	33,3	12	1,7	39,3
Pest megye	13	2,0	30,8	9	1,3	24,8
Fejér megye	12	1,8	25,0	8	1,1	25,2
Heves megye	13	2,0	46,2	3	0,4	78,2
Nógrád megye	15	2,3	46,7	3	0,4	42,0
Somogy megye				1	0,1	100,0
Összesen	651	100,0	36,6	713	100,0	38,7

Forrás: Belügyminisztérium

*életvitelszerű tartózkodási hely

Varrodai mintaprogramok

A varrodai mintaprogramok első üteme 2015 szeptemberében indult el. A 2016. február végéig tartó programokban Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén és Tolna megye 8 településén (Majs, Kétegyháza, Gyula, Almáskamarás, Erdőbénye, Karcsa, Sátoraljaújhely, Fürged) indult munkaruházat varrását végző program. A foglalkoztatók a helyi önkormányzatok és a megváltozott munkaképességű személyeket foglalkoztató Pro Team Kft volt.

A program második üteme 2016. márciustól, harmadik, 2017-es üteme pedig 2017 márciusától indult el, ugyanezen települések önkormányzatainak részvételével. A vizsgált 2017-es évet mindkét évi program érinti.

A 2018. februárig tartó programokban a korábbiakhoz hasonlóan közfoglalkoztatásban felhasználható munkaruhákat, kabátokat, nadrágokat, köpenyeket varrtak. A program 2018 márciusától hasonló feltételek mellett folytatódott.

A részt vevő önkormányzatok a tervezés során szabvány és kelléktechnológiai, logisztikai költségekkel számoltak, a termelés beindításához és fenntartásához kis és nagy értékű eszköz-beszerzésekkel éltek. A program költségeit a Belügyminisztérium az érintett kormányhivatalok jóváhagyása alapján a közfoglalkoztatási keret terhére 100 százalékos mértékben támogatta, azzal a feltétellel, hogy a programban részt vevő önkormányzatok 1 fő továbbfoglalkoztatását a támogatást követő egy évben közfoglalkoztatási támogatás igénybe vétele nélkül is biztosítják.

A 2017-es évben induló programok összes, tervezett költsége 223,5 millió Ft volt, ennek kisebb részét, 42,4 százalékát tette ki a foglalkoztatottak bérköltsége. A 2017-es varrodai mintaprogramok létszáma 3 százalékkal, 5 fővel meghaladja a 2016-os létszámot. A megállapított támogatás teljes összege 13,6 százalékkal elmarad az előző évi programoktól, azonban a foglalkoztatottak bér és bérjellegű költségeire megállapított támogatás összege a létszám emelkedésével összhangban, 3,6 százalékkal emelkedett 2016-hoz képest.

A foglalkoztató önkormányzatok 2016-ban egységesen 20 fős programokat indítottak. 2017-ben 4 településen (Majs, Gyula, Kétegyháza, Erdőbénye) ennél kisebb, 15 fős programok indultak, Sátoraljaújhelyen azonban 25 fős, Karcsán pedig 40 fős mintaprogram indult ebben az évben. A kisebb, 15 fős programok teljes, megállapított támogatási összege 40 – 48 millió forint volt, a nagyobb létszámúak keretösszege elérte a 85 – 143 millió forintot.

A kormányhivatalok összesen 208 közvetítéssel 196 személyt közvetítettek a 2017-ben induló varrodai mintaprogramokba, közülük 195 személyt vett fel a foglalkoztató. A közvetítettek és felvettek jó része, kétharmada az előző évben is alkalmazott személyek közül került ki. A munkavállalói okok miatti elutasítások száma nagyon alacsony volt, mindössze 7 közvetített személy utasította el a felajánlott varrodai munkát. A programok jellemzően alacsony fluktuáció mellett működnek. A 2017-ben induló 8 programban összesen 190 személy dolgozott (legalább egy napot), egy személy átlagosan közel 10 hónapot töltött el az egy éves programban.

A program átlagos létszáma 2017-ben 155 fő volt. Ebben a létszámban benne vannak a 2016-ról áthúzódó programok létszámai is. A munkavállalók döntő többsége, 95,9 százaléka nő volt. A varrodai mintaprogram jól illeszkedik a közfoglalkoztatás egészét jellemző folyamatba, a női munkakörök és a női foglalkoztatás közfoglalkoztatáson belül megfigyelhető térhódításába.

51. táblázat A varrodai mintaprogramban foglalkoztatottak átlagos létszámának megoszlása nem és legmagasabb iskolai végzettség szerint, 2016-2017

legmagasabb iskolai végzettség	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
általános iskolai végzettség nélküli	2	1,6	100,0	1	0,7	100,0
általános iskola	37	29,0	99,9	52	33,8	96,5
szakmunkásképző, szakiskola	67	52,7	96,2	79	50,9	95,6
szakközépiskola, technikum	14	10,8	88,7	15	9,5	99,4
gimnázium	8	6,0	89,0	8	5,1	87,4
felsőfokú végzettség	0	0,0	-	0	0,0	-
összesen	128	100,0	96,1	155	100,0	95,9

Forrás: Belügyminisztérium

A mintaprogram átlagos létszáma ötödével emelkedett 2016 és 2017 között. A foglalkoztatottak többsége, több mint fele szakmunkás, szakiskolai végzettségű volt, további harmaduk pedig befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A program sajátosságai betanított és szakmunkát igényelnek, az általános iskolánál alacsonyabb végzettségű személyek közül csak kevés tudott bekerülni, ahogy felsőfokú végzettségű sem dolgozott itt.

52. táblázat A varrodai mintaprogramban foglalkoztatottak átlagos létszámának megoszlása nem és korcsoportok szerint, 2016-2017

korcsoport	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
18-24 év	1	0,4	100,0	2	1,4	100,0
25-34 év	17	13,1	95,0	24	15,1	99,0
35-44 év	42	33,2	98,2	45	28,7	96,2
45-54 év	37	28,7	99,9	48	30,8	97,9
55 év és felette	31	24,6	89,3	37	24,0	90,7
összesen	128	100,0	96,1	155	100,0	95,9

Forrás: Belügyminisztérium

A mintaprogramban 2017-ben munkát vállalók jellemzően 35 és 55 év közötti nők voltak, ők adták az átlagos létszám közel 60 százalékát. Jelentős volt az idősebb, 55 év feletti munkavállalók aránya, a létszám közel negyede (24%) ebből a korcsoportból került ki. A 35 év alatti személyek az átlagos létszám alig hatodát (16,5%) tették ki. A mintaprogram résztvevőinek kor és nem szerinti megoszlása alig változott az előző évhez képest a jelentősnek mondható, 20 százalék feletti bővülés mellett.

Kulturális közfoglalkoztatás mintaprogram

A kulturális közfoglalkoztatási program a kulturális-közművelődési területen munka nélkül maradt, közép-és felsőfokú végzettséggel rendelkező személyeknek biztosít a szakmájukban átmeneti elhelyezkedési lehetőséget és ezzel enyhíti a települések kulturális szakemberhiányát, növeli a helyi identitást, erősíti a kisebb települések népességmegtartó képességét.

A Belügyminisztérium az országos kulturális közfoglalkoztatási mintaprogramokat 2013-tól támogatja. Az Emberi Erőforrások Minisztériumával történt egyeztetések valamint az előző évek tapasztalatai alapján a 2016-tól a Nemzeti Művelődési Intézet által megvalósított programot kiterjesztette más kulturális intézményekre is. 2015. évben 6100 fő foglalkoztatásához mintegy 8,8 milliárd forint támogatást, 2016-ban pedig 7,8 ezer fő támogatásához 11,8 milliárd forint támogatást állapítottak meg. Külön nevesített kulturális mintaprogram 2017-ben már nem indult el, az érintett foglalkoztatók az országos mintaprogramok terhére indíthatták el kulturális programjaikat.

A programok főbb tevékenységei: adatrögzítés, digitalizálás, archiválás, közösségi fejlesztés területének segítése. A Nemzeti Művelődési Intézet programjának célja kulturális hálózat kialakítása, közösségi és társadalomfejlesztési program megvalósítása, elsősorban kistelepüléseken. Programjába az intézet több ezer partnerszervezetet von be.

53. táblázat A 2017. évi kulturális közfoglalkoztatásban részt vevő közfoglalkoztatók és a közfoglalkoztatási szerződések jellemzői

foglalkoztató cég megnevezése	Szerződés szerinti támogatott létszám (fő)	Szerződés szerinti támogatás (millió Ft)	Kifizetett támogatás (millió Ft)*	ebből: munkabér és járulékai (millió Ft)*
Magyar Nemzeti Levéltár	135	219,5	178,6	145,2
Országos Széchényi Könyvtár	1 292	2 053,8	1 497,2	1 354,1
NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.	3 010	4 490,8	3 296,3	3 066,7
Magyar Teátrum Közhasznú Nonprofit Kft.	426	652,6	542,1	476,7
Magyar Nemzeti Múzeum	491	808,1	554,0	457,0
Nemzeti Szakértői és Kutató Központ	8	11,7	2,0	2,0
Forum Hungaricum Nonprofit Kft	330	489,8	425,1	385,0
Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap	123	278,6	99,4	28,0
Összesen	5 815	9 004,9	6 594,8	5 914,6

Forrás: Belügyminisztérium

A kulturális közfoglalkoztatás keretében 8 nagyobb foglalkoztató indított programot 2017-ben. Ezekben összesen 5815 fő foglalkoztatását tervezték, összesen 9 milliárd Ft értékben. A 2018. február végéig tartó programok támogatására végül 6,59 milliárd forintot fizettek ki, amiből 5,91 milliárd forintot tett ki a résztvevők bér- és járulékköltsége. A 2017. évi kulturális közfoglalkoztatási programokba a támogatás időtartama alatt összesen 6884 főt vontak be, legalább egy nap időtartamra.

A kulturális közfoglalkoztatás az egyik olyan közfoglalkoztatási program, amelyikben a résztvevők összetétele jelentősen eltér a többi közfoglalkoztatási programétól. A 2017-es program átlagos létszámának háromnegyede (76%) nő volt, többségük (71,1%-uk)

érettségizett és további negyedük (24,3%) diplomával is rendelkezett. Az előző évi programok résztvevőinek végzettség szerinti eloszlásától alig tértek el a programok. Abban is hasonló volt a két év, hogy a nők aránya a középfokú végzettségű résztvevők között még a többi végzettségi csoportba tartozóknál is magasabb, közel 80 százalékos volt. A kulturális közfoglalkoztatási programok átlagos létszámának alig 4,6 százaléka tartozott az alacsonyabb végzettségi csoportokba, melyek a többi közfoglalkoztatási program esetén a létszám 70 – 90 százalékát is adhatják.

54. táblázat **Kulturális közfoglalkoztatásban résztvevők éves átlagos létszáma, 2016 - 2017**

legmagasabb iskolai végzettség	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
általános iskolai végzettség nélküli	2	0,0	100,0	2	0,0	92,8
általános iskola	53	0,9	69,8	60	1,2	71,6
szakmunkásképző, szakiskola	148	2,6	80,4	166	3,3	80,4
szakközépiskola, technikum	2 096	37,2	75,5	1 895	37,9	77,1
gimnázium	1 837	32,6	76,0	1 658	33,2	78,3
felsőfokú végzettség	1 492	26,5	70,8	1 214	24,3	70,5
összesen	5 629	100,0	74,5	4 994	100,0	76,0

Forrás: Belügyminisztérium

A kulturális közfoglalkoztatási programok résztvevői jellemzően fiatalabbak voltak a többi közfoglalkoztatási programban részt vevő személyhez képest. Az átlagos létszámának 11,5%-a tartozik a 25 évesnél fiatalabbak közé 217-ben, ami alacsonyabb, mint az előző évi arány. A legnagyobb arányú korcsoportot a 25–34 évesek alkották ebben az évben is, a résztvevők bő harmada, 34,8 százaléka tartozott ebbe a korcsoportba. További negyedrészüket (26,2%) 35 és 44 év közötti személy volt. Az 55 éves és azon felüliek 11,4 százalékos aránya kisebb volt a más közfoglalkoztatási programban résztvevők átlagánál. A 35 év alatti fiatalabb személyek között 72 százalék alatti, az ennél idősebbek esetén 75 – 82 százalékos volt a nők aránya.

55. táblázat **Kulturális közfoglalkoztatásban résztvevők éves átlagos létszáma, 2016 – 2017**

korcsoport	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
18-24 év	869	15,4	69,7	574	11,5	71,9
25-34 év	2015	35,8	69,9	1 712	34,3	71,7
35-44 év	1421	25,2	81,0	1 327	26,6	81,3
45-54 év	809	14,4	79,5	814	16,3	80,2
55 év és felette	514	9,1	74,7	567	11,4	74,6
összesen	5 629	100,0	74,5	4 994	100,0	76,0

Forrás: Belügyminisztérium

Kulturális közfoglalkoztatottak az ország összes megyéjében dolgoztak. A programban nem volt kiemelkedően nagy létszámmal jellemezhető megye. A támogatásban részesítettek átlagos létszáma Borsod-Abaúj-Zemplén megyében volt a legmagasabb, átlagosan 490 fő, hasonlóan 2016-hoz. A létszám 2017-ben a 400 főt közelített Hajdú-Bihar megyében és

meghaladta a 300 főt a fővárosban, valamint Békés, Baranya, Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.

Az ország gazdaságilag fejlettebb nyugati megyéiben átlagosan 150 – 200 fő dolgozott ebben a programban, tehát itt nem mutatkozott meg a más programoknál megfigyelhető mértékű eltolódás a rosszabb helyzetű megyék felé. A résztvevők között a nők aránya a fővárosban volt a legalacsonyabb (58,6%) és Győr-Moson-Sopron megyében a legmagasabb (85%).

56. táblázat **Kulturális közfoglalkoztatásban résztvevők éves átlagos létszáma, 2016 – 2017**

lakóhely megye	2016			2017		
	fő	%	ebből nő (%)	fő	%	ebből nő (%)
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	529	9,4	76,2	490	9,8	76,9
Hajdú-Bihar megye	448	8,0	71,9	393	7,9	75,2
Budapest	364	6,5	59,9	348	7,0	58,6
Békés megye	413	7,3	71,9	328	6,6	74,9
Baranya megye	348	6,2	70,4	325	6,5	73,4
Somogy megye	393	7,0	73,5	313	6,3	76,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	375	6,7	70,1	312	6,3	73,4
Pest megye	279	5,0	77,8	283	5,7	76,4
Bács-Kiskun megye	254	4,5	79,1	240	4,8	79,2
Zala megye	263	4,7	78,3	224	4,5	81,2
Csongrád megye	247	4,4	73,3	214	4,3	73,8
Nógrád megye	256	4,5	75,0	208	4,2	77,1
Heves megye	232	4,1	78,9	205	4,1	79,9
Veszprém megye	236	4,2	79,2	203	4,1	81,6
Jász-Nagykun-Szolnok megye	227	4,0	74,4	198	4,0	77,1
Tolna megye	176	3,1	81,3	179	3,6	82,0
Fejér megye	150	2,7	82,0	157	3,1	81,0
Vas megye	167	3,0	79,0	147	2,9	77,9
Komárom-Esztergom megye	172	3,1	80,2	141	2,8	81,7
Győr-Moson-Sopron megye	100	1,8	82,0	85	1,7	85,0
Összesen	5 629	100,0	74,5	4 994	100,0	76,0

Forrás: Belügyminisztérium

A bevont személyek döntő többsége szakképzettséget igénylő munkakörökben dolgozott és közel 80 százalékuk jogosult volt a szakképzettséghez kötött, magasabb közfoglalkoztatási bérre. Az általuk betöltött munkakörök is eltérőek a közfoglalkoztatás más programjaiban jellemzőitől: a résztvevők csaknem kétharmada ügyintézői, irodai adminisztrátori munkakörben dolgozott, jelentős a könyvtári, levéltári nyilvántartók, adatkódolók aránya is.

57. táblázat **Kulturális közfoglalkoztatásban résztvevők éves átlagos létszáma, 2017-ben**

foglalkozások	Magyar Nemzeti Levéltár	Országos Széchényi Könyvtár	NMI	Magyar Teátrum Kft	Magyar Nemzeti Múzeum	Nemzeti Szakértői és Kutató Központ	Forum Hungaricum	MTVA	Manda	összesen
Egyéb ügyintéző	-	11,5	58,7	93,9	-	-	-	100,0	-	42,9
Általános irodai adminisztrátor	6,0	1,3	36,5	4,1	17,0	-	2,7	-	2,8	22,9
Könyvtári, levéltári nyilvántartó	0,1	57,1	-	-	-	-	97,3	-	97,2	17,6
Adatrögzítő, kódoló	-	28,3	-	-	47,9	-	-	-	-	8,8
Munka- és termelészervező	0,6	1,6	4,3	-	3,0	-	-	-	-	3,01
Egyéb ügyfélkapcsolati foglalkozású	0,9	0,0	-	-	31,6	-	-	-	-	1,99
Iratkezelő, irattáros	43,2	-	-	-	0,6	-	-	-	-	1,06
Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	-	-	0,6	-	-	-	-	-	-	0,33
Nyomdász, nyomdaipari gépmester	12,4	-	-	-	-	100,0	-	-	-	0,33
Gépiró, szövegszerkesztő	7,7	-	-	-	-	-	-	-	-	0,18
Szemétyűjtő, utcaseprő	7,3	-	-	-	-	-	-	-	-	0,17
Ifjúságsegítő	-	-	-	1,9	-	-	-	-	-	0,14
Kézi csomagoló	5,6	-	-	-	-	-	-	-	-	0,13
Nyomdai előkészítő	3,2	0,1	-	-	-	-	-	-	-	0,09
Egyéb építési, szerelési foglalkozású	3,9	-	-	-	-	-	-	-	-	0,09
Egyéb takarító és kisegítő	1,9	-	-	-	-	-	-	-	-	0,04
Kulturális szervező	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-	0,04
Hivatalsegéd, kézbesítő	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-	0,04
Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	0,04
Portás, telepőr, egyszerű őr	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-	0,02
Egyéb személy- és vagyonvédelmi foglalkozású	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	0,02
Informatikai és kommunikációs rendszereket kezelő technikus	0,6	-	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Készlet- és anyagnyilvántartó	-	0,03	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Rakodómunkás	-	0,03	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Intézményi takarító és kisegítő	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Személyzeti és pályaválasztási szakértő	-	0,02	-	-	-	-	-	-	-	0,00
összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
fő	118	1032	2871	349	312	2	232	12	66	4994

Forrás: Belügyminisztérium

A támogatási forma legnagyobb foglalkoztatója, a Nemzeti Művelődési Intézet szinte mindenkit általános irodai adminisztrátor és ügyintéző munkakörben foglalkoztatott. Az Országos Széchényi Könyvtár állományának bő fele könyvtári, levéltári nyilvántartó, volt, mellettük nagyobb számban adatrögzítő, kódoló és általános irodai adminisztrátorok voltak. A Magyar Teátrum Kft főként ügyintézőket alkalmazott. A MANDA állományában könyvtári, levéltári nyilvántartók álltak, a Magyar Nemzeti Levéltár iratkezelőket, irattárosokat, nyomdászokat alkalmazott, a Magyar Nemzeti Múzeum pedig főként adatrögzítőket, kódolókat, ügyfélkapcsolati foglalkozású személyeket, általános irodai adminisztrátorokat foglalkoztatott a program keretében.

Speciális közfoglalkoztatás, pilot program

A speciális közfoglalkoztatási program a **közfoglalkoztatásba is nehezen bevonható személyek támogatása, foglalkoztatása és foglalkoztathatóságának fejlesztése érdekében jött létre**. A számukra kialakított program **túlmutat a hagyományos közfoglalkoztatási programok eszköztárán, a bevont személyek számára a foglalkoztatás mellett munkaerő-piaci, szociális és szükség esetén egészségügyi szolgáltatásokat is nyújt**.

A speciális közfoglalkoztatás azokra az álláskereső személyekre irányul, akik nem tudtak sem az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni, sem pedig a korábban indított közfoglalkoztatási programokba bekapcsolódni mentális, szociális vagy egészségügyi jellegű problémáik miatt.

Egy 2016. évi, az állástalan személyekre vonatkozó előzetes felmérés szerint, a munkaügyi szervezetben dolgozó szakemberek becslése alapján mintegy 130 ezer főre lehet tenni országosan azok számát, akik bár álláskeresőként regisztráltatták magukat, de szociális, mentális és egészségügyi problémáik miatt régóta nem tudnak elhelyezkedni a nyílt munkaerőpiacon és közülük sokan a közfoglalkoztatási programokba is nehezen vonhatók be. Számukra vagy nem felelnek meg a közfoglalkoztatásban jelenleg a lakóhelyük közelében elérhető munkalehetőségek, vagy a foglalkoztatók/közfoglalkoztatók számára nem megfelelőek a képességeik.

Az 1040/2016. (II. 11.) Korm. határozat a Belügyminisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium feladataként határozta meg, hogy vizsgálják meg a foglalkoztatásba mentális, szociális vagy egészségügyi okokból be nem vonható álláskeresők személyi körét, valamint a számukra nyújtható, személyre szabott szociális, egészségügyi és munkaerő-piaci szolgáltatások, felzárkózást elősegítő képzések nyújtásának lehetőségét. A feladat megvalósítása érdekében az érintett tárcák közös stratégiát alakítottak ki és a közfoglalkoztatás keretén belül speciális programot valósítottak meg. A speciális közfoglalkoztatási pilot programban felmerülő költségeket az érintett tárcáknak a meglévő forrásaik terhére kellett finanszírozniuk.

A kiválasztott célcsoport foglalkoztathatóságának javítása érdekében **először 2016-ban indítottak pilot jelleggel speciális közfoglalkoztatási programokat**, amelyek feladata az volt, hogy tesztelje a programok hasznosságát, eredményességét. A pilot programok összesen 300 főre tervezett létszámmal 2016 júliusától indultak el, 5 hónapos időtartamban, 4 megye 11 helyszínén. Az előterjesztők javaslatára a foglalkoztatás az önkormányzati nonprofit gazdasági társaságoknál (pl. településüzemeltetési feladatokat ellátó szervezeteknél) valósult meg. Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megye 12 közfoglalkoztatója átlagosan 300 fő közfoglalkoztatásával megvalósuló speciális közfoglalkoztatási program indítását kezdeményezte. A speciális közfoglalkoztatási pilot program 11 helyszínén (Komló, Arló, Felsőzsolca, Ózd, Harsány, Sáropatak, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Piricse, Tiszaszentmárton, Tornyospálca) valósult meg.

Az előzetes igény és szükségletfelmérés alapján, valamint a rendelkezésre álló erőforrások figyelembevételével választották ki a programhelyszíneket. Ezeken a helyeken speciális közfoglalkoztatási pontokat hoztak létre az ott és a környező településeken élő, a program célcsoportjába tartozó személyek foglalkoztatásának és ellátásának biztosítására.

A munkavégzésen túl széles körű, a szükségleteikhez igazított szociális és egészségügyi szolgáltatásokban részesültek az egyének, személyes mentor segítette foglalkoztatási rehabilitációjukat, továbbá a foglalkoztatók is a speciális munkavállalói sajátosságoknak megfelelő munkakörülményeket biztosítottak számukra. Ez a többi közfoglalkoztatási formához képest könnyített, 6 órás munkavégzést, folyamatos mentori felügyeletet jelentett, amely mellett a munkaidő keretében biztosított, a számukra szükséges egészségügyi és szociális szolgáltatások igénybe vétele és a napi egyszeri meleg étkezés is biztosított volt.

Az egyes helyszíneken jellemzően egyszerű, szakképzettséget nem igénylő tevékenységeket végeztek a programba bevont közfoglalkoztatók. Ilyen munkavégzés volt a faanyagok megmunkálása, vesszőseprű és rongyszőnyeg készítése, irattartó tasakok, papírdossziék és dobozok hajtogatása, papír brikett és fa kerti szegély összeállítása és gyártása, drótfonás, sporthálók készítése, virágláda, kerti székek, madárodú készítése, illetve textil alapanyagú termékek szabása, varrása (függöny, munkakötény, ülőpárna).

A 2016. évi speciális közfoglalkoztatási programokat 2017-ben is elindították szintén pilot jelleggel és a korábbiakhoz hasonló feltételekkel.¹⁵ A közfoglalkoztatók köre az előző évhez képest csak annyiban változott, hogy Harsány Község Önkormányzata 2017-ben már nem vett részt a speciális közfoglalkoztatásban. 2017-ben április és augusztus között valósultak meg a programok, de egy településen (Piricsén) szeptemberben jártak le a szerződések.

A program keretében 11 foglalkoztatóval kötöttek 20–50 fős szerződéseket 2017-ben. Nagykanizsán – a 2016. évhez hasonlóan – két foglalkoztatóval vitték végig a programot. Zala megyében a szerződések tervezett összlétszáma 75 fő volt, Baranyában 25 fő, Borsod-Abaúj-Zemplénben 80 fő, Szabolcs-Szatmár-Beregben pedig 100 fő. A programban részt vevő közfoglalkoztatók részére megállapított támogatás összesen 162,6 millió Ft volt. Ebből a résztvevők bérén és annak közterhein felül a program működtetéséhez szükséges beruházásokat lehetett finanszírozni. A kifizetett támogatás összege 135,0 millió Ft-ot tett ki összesen, amelyből Baranya megyében 11,2 millió Ft-ot, Borsod-Abaúj-Zemplénben 41,7 millió Ft-ot, Szabolcs-Szatmár-Beregben 49,4 millió Ft-ot, Zalában pedig 32,6 millió Ft-ot fordítottak a foglalkoztatók és rajtuk keresztül a résztvevők támogatására.

¹⁵ A pilot program folytatását a 1253/2016. (VI. 6.) Korm. határozat fogalmazta meg.

58. táblázat **A speciális közfoglalkoztatási mintaprogram foglalkoztatói, fontosabb szerződési adatai, 2017**

megye	foglalkoztató cég	Szerződésben tervezett létszám	Szerződés szerinti támogatás (millió Ft)	Kifizetett támogatás (millió Ft)
Baranya	Komló Város Önkormányzat Városgondnokság	25	12,2	11,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	Arló Nagyközség Önkormányzata	20	9,6	8,8
	Felsőzsolca Város Önkormányzata	20	23,2	20,1
	Harsány Község Önkormányzata	-	-	-
	Ózdi Városüzemeltető Intézmény	20	7,8	6,9
	Sárospatak Város Önkormányzata	20	9,6	5,9
	Összesen	80	50,2	41,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.	40	20,4	13,9
	Piricse Község Önkormányzata	20	12,5	12,4
	Tiszaszentmárton Község Önkormányzata	20	10,1	9,4
	Tornyospálca Község Önkormányzata	20	14,1	13,7
	Összesen	100	57,1	49,4
Zala	Futurus-Pannonia Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. (Nagykanizsa)	50	28,1	21,2
	Via Kanizsa Városüzemeltető Nonprofit Zrt. (Nagykanizsa)	25	15	11,4
	Összesen	75	43,1	32,6
Összesen	Összesen	280	162,6	135,0

Forrás: Belügyminisztérium

A foglalkoztatók programjaiban a szerződés szerinti létszámokat jellemzően meghaladta az érintett létszám, vagyis a programban legalább egy napig részt vevők létszáma. Ennek oka a lemorzsolódás; a programból idő előtt kilépők helyére új személyek kerültek, növelve ezzel az érintett létszámot. Összesen 326 főt vontak be speciális közfoglalkoztatási programba 2017-ben. Baranyában és Zalában több mint 20 százalékkal haladta meg a program tervezett létszámát az érintettek száma, de magasabb arányú eltérés figyelhető meg Felsőzsolca és Tornyospálca településeken is. A legnagyobb létszámú programot megvalósító Futurus-Pannonia (Nagykanizsa) 50 fős programjába a teljes időszak alatt összesen 62 főt vontak be. A programokban részt vevő személyek átlagosan 120,1 napot töltöttek ebben a foglalkoztatási formában. Ott, ahol alacsony fluktuáció mellett tudták végigvinni a támogató szervezetek a programot, egy személy átlagosan több napot töltött el a programban. Egyedül Arlón volt annyi az érintett személyek száma, mint amennyit előzetesen terveztek is – az egy főre vetített napok száma itt volt a legmagasabb (149,3 nap/fő).

59. táblázat **A speciális közfoglalkoztatási mintaprogram foglalkoztatói, fontosabb szerződési adatai, 2017**

megye	foglalkoztató cég	Szerződésben tervezett létszám	Érintett létszám	Napok száma egy főre vetítve
Baranya	Komló Város Önkormányzat Városgondnokság	25	31	117,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	Arló Nagyközség Önkormányzata	20	20	149,3
	Felsőzsolca Város Önkormányzata	20	26	113,2
	Harsány Község Önkormányzata	-	-	-
	Ózdi Városüzemeltető Intézmény	20	22	126,7
	Sárospatak Város Önkormányzata	20	22	105,4
	Összesen	80	90	122,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	NYÍRVV Nyíregyházi Városüzemeltető és Vagyonkezelő Nonprofit Kft.	40	47	111,2
	Piricse Község Önkormányzata	20	21	145,7
	Tiszaszentmárton Község Önkormányzata	20	21	145,0
	Tornyospálca Község Önkormányzata	20	24	124,9
	Összesen	100	113	126,8
Zala	Futurus-Pannonia Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. (Nagykanizsa)	50	62	110,3
	Via Kanizsa Városüzemeltető Nonprofit Zrt. (Nagykanizsa)	25	30	110,5
	Összesen	75	92	110,4
Összesen	Összesen	280	326	120,1

Forrás: Belügyminisztérium

A résztvevők között több nőt (194 fő) találunk, mint férfit (132 fő). Az érintett személyek több mint fele (53,7%-a) általános iskolai végzettségű, további 26,4 százaléka általános iskolai végzettség nélküli személy volt. A szakiskolai, szakmunkás végzettséggel rendelkezők aránya 15,3 százalékot tett ki. Ennél magasabb végzettséggel a résztvevők közül mindössze 15 fő rendelkezett. A legalacsonyabb végzettségűek csoportjában magas, 73,3 százalékos volt a nők aránya, a szakmunkás, szakiskolai végzettségű személyek 62,0 százaléka férfi volt.

60. táblázat **A speciális közfoglalkoztatási mintaprogramban foglalkoztatottak száma, nem és iskolai végzettség szerint, 2017**

iskolai végzettség	Férfi	Nő		Összesen	
	fő	fő	arányuk (%)	fő	%
általános iskolai végzettség nélküli	23	63	73,3	86	26,4
általános iskola	68	107	61,1	175	53,7
szakiskola, szakmunkásképző	31	19	38,0	50	15,3
szakközépiskola, technikum	8	1	11,1	9	2,8
gimnázium	2	3	60,0	5	1,5
felsőfokú	0	1	100,0	1	0,3
Összesen	132	194	59,5	326	100,0

Forrás: Belügyminisztérium

A támogatott személyek mindössze 3,7 százaléka volt fiatal, 25 év alatti személy. A résztvevők közel harmada, 31,9 százaléka 55 év feletti, szintén 31,9 százaléka 45 és 54 év közötti személy volt. A támogatottak korösszetétele tehát az idősek felé tolódott el. A 18-24 évesek csoportján belül a nemek aránya kiegyenlített volt. A többi életkor kategóriát tekintve a nők magasabb aránya figyelhető meg.

61. táblázat A speciális közfoglalkoztatási mintaprogramban foglalkoztatottak száma, nem és korcsoport szerint, 2017

életkor	Férfi	Nő		Összesen	
	fő	fő	arányuk (%)	fő	%
18 év alatti	0	0	-	0	0,0
18-24 éves	6	6	50,0	12	3,7
25-34 éves	15	31	67,4	46	14,1
35-44 éves	22	38	63,3	60	18,4
45-54 éves	47	57	54,8	104	31,9
55 éves és felette	42	62	59,6	104	31,9
Összesen	132	194	59,5	326	100,0

Forrás: Belügyminisztérium

A résztvevők között Sárospatakon, Tizsaszentmártonban és Nagykanizsán (utóbbi településen a két közfoglalkoztatót együtt vizsgálva) a férfiak voltak többségben. Ózdon minden résztvevő nő volt. A többi foglalkoztatási helyen női többség figyelhető meg.

62. táblázat A speciális közfoglalkoztatási mintaprogramban foglalkoztatottak száma, nem és a munkavégzés helye szerint, 2017

munkavégzés helye	Férfi	Nő		Összesen	
	fő	fő	arányuk (%)	fő	%
Komló	13	18	58,1	31	9,5
Baranya	13	18	58,1	31	9,5
Arló	7	13	65,0	20	6,1
Felsőzsolca	9	17	65,4	26	8,0
Harsány	-	-	-	-	-
Ózd	0	22	100,0	22	6,7
Sárospatak	15	7	31,8	22	6,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	31	59	65,6	90	27,6
Nyíregyháza	15	32	68,1	47	14,4
Piricse	5	16	76,2	21	6,4
Tizsaszentmárton	12	9	42,9	21	6,4
Tornyospálca	6	18	75,0	24	7,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	38	75	66,4	113	34,7
Nagykanizsa	50	42	45,7	92	28,2
Zala	50	42	45,7	92	28,2
Összesen	132	194	59,5	326	100,0

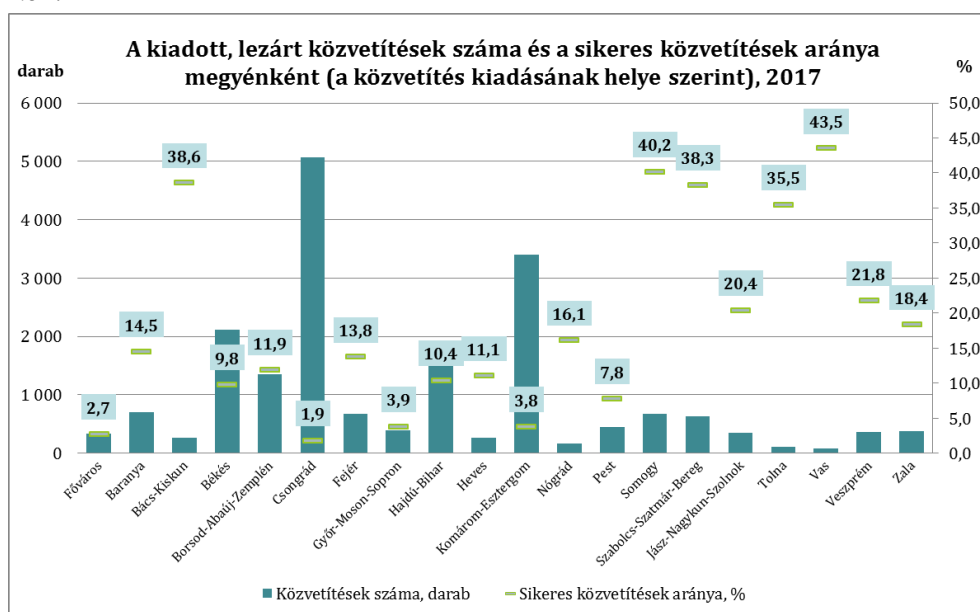
Forrás: Belügyminisztérium

20)A közfoglalkoztatottak számára kiadott nyílt-piaci munkaközvetítések számának alakulása

2017-ben összesen 19,4 ezer esetben adtak ki közvetítőlapot az illetékes kormányhivatalok a közfoglalkoztatottak részére elsődleges munkapiaci állásokra, amely 14,5 ezer egyént takar. A 19,4 ezernek 10,2%-a (2,0 ezer darab) eredményezett sikeres közvetítést.

A legtöbb sikeres közvetítés Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében történt 2017-ben (271 illetve 241 darab), míg a sikeres közvetítések magas aránya Vas (43,5%), Somogy (40,2%), Bács-Kiskun (38,6%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (38,3%) megyében figyelhető meg.

18. grafikon:

Forrás: Belügyminisztérium, Az IR 2018. 15. heti adatai szerint

A közvetítések sikerességét érdemes a megyei bontásokon túl járásonként is megvizsgálni. Az alábbi táblázat azokat a járásokat tartalmazza, ahol a sikeres közvetítések aránya kiemelkedően magas, azonban az arányok mellett a közvetítések számosságát is figyelembe kell venni. Jellemzően ezekben a járásokban a magas sikerességi ráta mellett alacsony a sikeres közvetítések száma az esetek nagy részében.

63. táblázat

Járások toplistája, ahol a sikeres közvetítések aránya 90% feletti (közfoglalkoztatottak közvetítései 2017-ben, IR 2018. 15. heti adatai)		
közvetítés kiadásának helye	Sikeres közvetítések száma, darab	Sikeres közvetítések aránya, %
Kiskunhalasi Járási Hivatal	8	100,0
Putnoki Járási Hivatal	4	100,0
Baktalórántházai Járási Hivatal	53	100,0
Sárvári Járási Hivatal	6	100,0
Körmendi Járási Hivatal	3	100,0
Csurgói Járási Hivatal	33	97,1
Kazincbarcikai Járási Hivatal	29	96,7
Kisvárdai Járási Hivatal	55	96,5
Fonyódi Járási Hivatal	80	94,1
Kiskunmajsai Járási Hivatal	18	90,0
...
Országos összesen	1 986	10,2

Forrás: Belügyminisztérium, Az IR 2018. 15. heti adatai szerint

Azokban a járásokban, ahol a sikeres közvetítések száma a legmagasabb, megállapítható, hogy átlag feletti a sikeres közvetítések aránya. De a TOP10-es listában szerepelnek 90%-ot meghaladó sikerességi rátájú járások is: A Fonyódi Járásban például 80 esetben közvetítették sikeresen a közfoglalkoztatottakat, amely 94,1%-os sikerességi rátát jelent, a Kisvárdai Járásnál 55 sikeres közvetítésről számolhatunk be, amely 96,5%-os eredményességi arányt mutat, a Baktalórántházi Járási Hivatalnál pedig 53 sikeres eset 100%-os rátával.

64. táblázat

Járások toplistája, ahol a sikeres közvetítések száma 50 feletti (közfoglalkoztatottak közvetítései 2017-ben, IR 2018. 15. heti adatai)		
közvetítés kiadásának helye	Sikeres közvetítések száma, darab	Sikeres közvetítések aránya, %
Fonyódi Járási Hivatal	80	94,1
Szarvasi Járási Hivatal	73	15,0
Székesfehérvári Járási Hivatal	73	23,0
Barcsi Járási Hivatal	59	36,9
Nyírbátori Járási Hivatal	59	29,8
Püspökladányi Járási Hivatal	56	36,8
Esztergomi Járási Hivatal	56	11,3
Kisvárdai Járási Hivatal	55	96,5
Baktalórántházai Járási Hivatal	53	100,0
Kaposvári Járási Hivatal	50	19,6
Keszthelyi Járási Hivatal	50	27,0
...
Országos összesen	1 986	10,2

Forrás: Belügyminisztérium, Az IR 2017. 13. heti adatai szerint

Elsődleges munkaerő-piacra közvetített közfoglalkoztatottak száma

Fontos azt is látni, hogy a kiadott közvetítőlapok száma nem takar ugyanennyi közvetített egyént, hiszen egy közfoglalkoztatott személynek több közvetítőlapot is kiadhattak a járási hivatalok, vagyis többször is megpróbálhatták közvetíteni. A 19,4 ezer közvetítési lapot 14,5 ezer közfoglalkoztatott egyén számára adtak ki, vagyis egy kiközvetített egyénre átlagosan 1,34 közvetítési esemény jutott. Ez megyénként eltérő képet mutat. A legmagasabb ez az arányszám Komárom-Esztergom megyében, ahol 3401 közvetítőlapot adtak ki 1520 közfoglalkoztatott részére, illetve kiemelhető még Győr-Moson-Sopron megye is ahol 389 kiadott közvetítőlap jutott 174 egyénre.

A legalacsonyabb ez az arányszám, Heves, Bács-Kiskun és Vas megyében. Azt mondhatjuk, hogy 2017-ben minden közfoglalkoztatottat csak egyszer közvetítettek ki. Ha csak sikeres közvetítéseket nézzük, akkor 10 megyében megállapítható, hogy a sikeresen elhelyezett közfoglalkoztatottak már az első közvetítés során sikerült elhelyezni.

Közvetítések relatív gyakorisága

Önmagában a közvetítések számosságát nem elegendő vizsgálni ahhoz, hogy egy megye/járás közvetítéseinek gyakorlatát hatékonyan értékelni tudjuk. Ennek megfelelően tavaly két viszonyszám került kidolgozásra: a kiadott és sikeres közvetítések számát vizsgáljuk a közfoglalkoztatottak számához illetve a közvetítésre rendelkezésre álló álláshelyek számához képest.

Az első a közvetített egyének/sikeresen közvetített egyének számát¹⁶ hasonlítja a közfoglalkoztatásban résztvevők¹⁷ létszámához. **A közfoglalkoztatásban résztvevők összlétszámához képest a legnagyobb arányban Csongrád és Komárom-Esztergom megyében közvetítettek a járási hivatalok, vagyis itt a közfoglalkoztatottak 42 és 34,4%-a kapott közvetítőlapot 2017-ben, azonban ennek a sikerességi rátája már jóval alacsonyabb volt (1,0 illetve 2,9%). Emellett még a Békés és Fejér megyei adatok is kiemelhetőek a 9,3%-os, és 8,1%-os aránnyal.** A relatív viszonyszámból jól látszik az is, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében nominálisan látott magas sikeres közvetítési szám (208) relatív értelemben – a potenciálisan közvetíthető közfoglalkoztatottak számához képest – nem kiemelkedő. Idén bővült azon megyék köre, ahol a száz közfoglalkoztatottra jutó sikeres közvetítések száma meghaladja a 1-t, idén már 7 megyében.

65. táblázat

	Közvetített egyének aránya a közfoglalkoztatásban résztvevők létszámához viszonyítva, %	Sikeresen közvetített egyének aránya a közfoglalkoztatásban résztvevők létszámához viszonyítva, %
Főváros	5,3	0,1
Baranya	3,0	0,5
Bács-Kiskun	1,8	0,7
Békés	8,1	1,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	2,2	0,3
Csongrád	42,0	1,0
Fejér	9,3	1,4
Győr-Moson-Sopron	6,3	0,5
Hajdú-Bihar	5,3	0,6
Heves	2,2	0,3
Komárom-Esztergom	34,4	2,9
Nógrád	1,3	0,2
Pest	3,5	0,4
Somogy	3,7	1,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1,2	0,4
Jász-Nagykun-Szolnok	2,0	0,4
Tolna	1,5	0,6
Vas	2,5	1,2
Veszprém	5,5	1,4
Zala	4,7	1,0
Országos átlag	5,0	0,6
<i>Az első 5 legnagyobb érték</i>		
<i>Az első 5 legnagyobb érték</i>		

Forrás: Belügyminisztérium

¹⁶ Közvetített egyének szupernettó létszáma: egy egyén csak egyszer szerepel függetlenül attól, hogy hány közvetítési eseménnyel volt érintve 2017-ban az IR 2018. 15. heti adatai alapján. A megye a közvetítés helyét jelenti.

¹⁷ Az IR. 2018. 15. heti adatai alapján 2017. január és decemberben a közfoglalkoztatásban résztvevők nettó létszáma (egy egyén csak egyszer szerepel). A megye azt a szervezeti egységet jelenti, ahol az egyént közfoglalkoztatásba közvetítették.

A hátrányos térségek alacsony közvetítési számát magyarázhatja az is, hogy csak kis számban érkezik munkaerőigény a foglalkoztatóktól. Ezért fontos információ, hogy az adott térségnek milyen a munkaerő-piaci helyzete, vagyis az elsődleges munkaerőpiacról mennyi munkaerőigény érkezik a foglalkoztatási szolgálathoz. A második viszonyszám pedig ezt veszi figyelembe: a közvetítések arányát méri a rendelkezésre álló álláshelyek¹⁸ számához képest. Csongrád és Komárom-Esztergom megyében 10% feletti a közvetítettek aránya a rendelkezésre álló munkaerőigényekhez képest. Ellenben a kedvezőbb munkaerő-piaci helyzetű megyékben viszonylag sok nem közfoglalkoztatási állás áll rendelkezésre, ezért itt a közvetítések száma igen alacsony relatív gyakoriságot mutat: lásd Győr-Moson-Sopron és a főváros 1% alatti értékeit. A megyék között csak 3 olyan megye volt, ahol a rendelkezésre álló munkaerőigénynek minimum egy százalékára sikeres volt a közvetítés (Békés, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye).

66. táblázat

	Közvetített egyének aránya a rendelkezésre álló munkaerőigények számához viszonyítva, %	Sikeresen közvetített egyének aránya a rendelkezésre álló munkaerőigények számához viszonyítva, %
Főváros	0,7	0,0
Baranya	4,8	0,8
Bács-Kiskun	1,0	0,4
Békés	9,9	1,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	5,4	0,8
Csongrád	27,6	0,6
Fejér	5,4	0,8
Győr-Moson-Sopron	0,7	0,1
Hajdú-Bihar	7,0	0,8
Heves	2,6	0,3
Komárom-Esztergom	10,3	0,9
Nógrád	1,9	0,3
Pest	1,3	0,1
Somogy	5,9	2,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	3,3	1,2
Jász-Nagykun-Szolnok	2,3	0,5
Tolna	1,9	0,7
Vas	0,7	0,3
Veszprém	2,9	0,7
Zala	1,9	0,4
Országos átlag	4,4	0,6
Az első 5 legnagyobb érték		
Az első 5 legnagyobb érték		

Forrás: Belügyminisztérium

Sikeresen kiközvetített közfoglalkoztatottak

A sikeres közvetítések 63,2%-a nem támogatott (kivéve EFO-t) állásra irányult a vizsgált időszakban, 11,1%-uk irányult egyszerűsített foglalkoztatásba, míg 24,5%-uk támogatott állásra (ezek bértámogatással, bérköltség-támogatással betöltött állások voltak).

A következő táblázat a közfoglalkoztatottak sikeres közvetítési eseteinek toplistáját tartalmazza foglalkozásonként, amikor nem támogatott álláshelyre történt a közvetítés. A toplista első helyein a szakképzettséget nem igénylő foglalkozások állnak, úgymint az

¹⁸ 2017-ban rendelkezésre álló munkaerőigények, amelyet a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálathoz jelentettek be. Jellegük szerint: támogatott kivéve a közfoglalkoztatási jogviszonyra vonatkozó és a nem támogatott állások. A megye a munkavégzés helyét jelenti.

egyszerű mezőgazdasági, ipari, szolgáltatási, szállítási foglalkozások. Megjelenik a listában az általános irodai adminisztrátor, húsfeldolgozó, a szociális gondozó, bolti eladó, a mechanikai összeszerelő, a fafeldolgozó gép kezelője is mint szakképzettséget igénylő foglalkozás elenyésző számossággal.

67. táblázat

Közfoglalkoztatottak sikeres közvetítési eseteinek foglalkozásonkénti toplistája, 2017 (kimenete: nem támogatott álláshely)		
FEOR-08, foglalkozások	Sikeres közvetítések esetszáma, darab	Sikeres közvetítések aránya, %
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	226	45,7
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	180	8,3
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	167	18,1
9119 Egyéb takarító és kiegészítő	92	22,1
9112 Intézményi takarító és kiegészítő	52	5,7
9225 Kézi csomagoló	42	4,4
4112 Általános irodai adminisztrátor	36	5,5
9236 Konyhai kiegészítő	34	5,1
7111 Húsfeldolgozó	31	7,7
9223 Rakodómunkás	31	6,8
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	28	4,4
3513 Szociális gondozó, szakgondozó	23	21,7
5113 Bolti eladó	22	2,9
8211 Mechanikaigép-összeszerelő	22	2,0
8125 Fafeldolgozó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	21	23,9
...		
Összesen	1499	8,0

Forrás: Belügyminisztérium, IR 2018. 15. heti adatai szerint

Fontos látni, hogy míg a nem támogatott állásokra történő közvetítések sikeressége csupán 8,0%, addig a támogatott állásokra 65,4%. Ez utóbbi magas sikerességi arány annak köszönhető, hogy a támogatással meghirdetett állásokra történt közvetítések célzottak az egyének tekintetében.

68. táblázat

Közfoglalkoztatottak sikeres közvetítési esetei foglalkozásonkénti toplistája, 2017 (kimenete: támogatott álláshely közfoglalkoztatás nélkül)		
FEOR-08, foglalkozások	Sikeres közvetítések esetszáma, darab	Sikeres közvetítések aránya, %
4112 Általános irodai adminisztrátor	64	73,6
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	27	64,3
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	26	44,8
5113 Bolti eladó	24	58,5
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	21	91,3
9112 Intézményi takarító és kisegítő	18	69,2
9236 Konyhai kisegítő	17	63,0
9212 Hulladékosztályozó	13	100,0
9119 Egyéb takarító és kisegítő	12	50,0
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	12	46,2
9225 Kézi csomagoló	11	57,9
3513 Szociális gondozó, szakgondozó	10	90,9
9223 Rakodómunkás	9	81,8
7511 Kőműves	8	57,1
9224 Pultfeltöltő, árufeltöltő	8	80,0
...
Összesen	487	65,4

Forrás: Belügyminisztérium, IR 2018. 15. heti adatai szerint

A támogatott állásokra kiadott sikeres közvetítések foglalkozásonkénti toplistájának első elemei szakképzettséget igénylő foglalkozások: az általános irodai adminisztrátor, bolti eladó, de többségében itt is a 9. főcsoportozáshoz tartozó, szakképzettséget nem igénylő foglalkozások jelennek meg.